
1175

पाणिनिमुनिप्रणीतः

अष्टाध्यायीसूत्रपाठः

वार्तिकपाठसमलङ्कृतः

श्रीमदिन्दिराकान्ततीर्थचरणान्तेवासिभिः

नारायण राम आचार्य काव्यतीर्थ

इत्येतैः संशोधितः

१९५४

निर्णयसागर प्रेस, मुंबई नं. २

मूल्यम् १। रूप्यकम्

मुद्रक-प्रकाशक

लक्ष्मीबाई नारायण चौधरी, निर्णयसागर प्रेस,

२६-२८ कोलभाट स्ट्रीट, मुंबई नं. २

॥ श्रीः ॥

अष्टाध्यायीसूत्रपाठः

वार्तिकादिसनाथीकृतः

येनाक्षरसमाम्नायमधिगम्य महेश्वरात् ।
कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥
येन धौता गिरः पुंसां विमलैः शब्दवारिभिः ।
तमश्चाज्ञानजं भिन्नं तस्मै पाणिनये नमः ॥

अइउण् । ऋलृक् । एओङ् । ऐऔच् । हयवरट् । लण् । मङणनम् । झभञ् । घढधष् । जबगडदश् । खफछठथचट- । कपय् । शषसर् । हल् ॥ इति माहेश्वराणि प्रत्याहारसूत्राणि ॥

प्रथमोऽध्यायः ।

प्रथमः पादः ।

वृद्धिरादैच् ।
अदेङ्गुणः ।
इको गुणवृद्धी ।
४ न धातुलोप आर्धधातुके ।
५ क्ङिति च ।
६ दीधीवेवीटाम् ।
७ हलोऽनन्तराः संयोगः ।
८ मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः ।
९ तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम् ।
* ऋलृवर्णयोर्मिथःसावर्ण्यं वाच्यम् ।
१० नाज्झलौ ।
११ ईदूदेद्द्विवचनं प्रगृह्यम् ।
१२ अदसो मात् ।
१३ शे ।
१४ निपात एकाजनाङ् ।
१५ ओत् ।
१६ संबुद्धौ शाकल्यस्येतावनार्षे ।
१७ उञः ।
१८ ऊँ ।
१९ ईदूतौ च सप्तम्यर्थे ।
२० दाधा घ्वदाप् ।

२१ आद्यन्तवदेकस्मिन् ।
२२ तरप्तमपौ घः ।
२३ बहुगणवतुडति संख्या ।
२४ ष्णान्ता षट् ।
२५ डति च ।
२६ क्तक्तवतू निष्ठा ।
२७ सर्वादीनि सर्वनामानि ।
२८ विभाषा दिक्समासे बहुव्रीहौ ।
२९ न बहुव्रीहौ ।
* अकच्स्वरौ तु कर्तव्यौ प्रत्यङ्गं मुक्तसंशयौ ।
३० तृतीयासमासे ।
३१ द्वन्द्वे च ।
३२ विभाषा जसि ।
३३ प्रथमचरमतयाल्पार्धकतिपयनेमाश्च ।
३४ पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराधराणि व्यवस्थायामसंज्ञायाम् ।
३५ स्वमज्ञातिधनाख्यायाम् ।
३६ अन्तरं बहिर्योगोपसंव्यानयोः ।
* अपुरीति वक्तव्यम् ।
* विभाषाप्रकरणे तीयस्य ङित्सूपसंख्यानम् ।
३७ स्वरादिनिपातमव्ययम् ।
३८ तद्धितश्चासर्वविभक्तिः ।
३९ कृन्मेजन्तः ।
४० क्त्वातोसुन्कसुनः ।
४१ अव्ययीभावश्च ।
४२ शि सर्वनामस्थानम् ।
४३ सुडनपुंसकस्य ।
४४ न वेति विभाषा ।
४५ इग्यणः संप्रसारणम् ।
४६ आद्यन्तौ टकितौ ।
४७ मिदचोऽन्त्यात्परः ।
* अन्त्यात्पूर्वो मस्जेरनुषङ्गयोगादिलोपार्थम् ।
४८ एच इग्घ्रस्वादेशे ।
४९ षष्ठी स्थानेयोगा ।
५० स्थानेऽन्तरतमः ।
५१ उरण्रपरः ।
* लपर इति वक्तव्यम् ।
५२ अलोऽन्त्यस्य ।
५३ ङिच्च ।
५४ आदेः परस्य ।
५५ अनेकाल्शित्सर्वस्य ।
५६ स्थानिवदादेशोऽनल्विधौ ।
५७ अचः परस्मिन्पूर्वविधौ ।
५८ न पदान्तद्विर्वचनवरेयलोपस्वरसवर्णानुस्वारदीर्घजश्चर्विधिषु ।
* स्वरदीर्घयलोपेषु लोपाजादेशो न स्थानिवत् ।
* क्विलुगुपधात्वचङ्परनिर्ह्रासकुत्वेषूपसङ्ख्यानम् ।
* पूर्वत्रासिद्धे न स्थानिवत् ।
* तस्य दोषः संयोगादिलोपलत्वणत्वेषु ।
५९ द्विर्वचनेऽचि ।
६० अदर्शनं लोपः ।

६१ प्रत्ययस्य लुक्श्लुलुपः ।
६२ प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम् ।
* वर्णाश्रये नास्ति प्रत्ययलक्षणम् ।
६३ न लुमताऽङ्गस्य ।
* उत्तरपदत्वे चापदादिविधौ ।
६४ अचोऽन्त्यादि टि ।
६५ अलोऽन्त्यात्पूर्व उपधा ।
* नानर्थकेऽलोऽन्त्यविधिरनभ्यास-
विकारे ।
६६ तस्मिन्निति निर्दिष्टे पूर्वस्य ।
६७ तस्मादित्युत्तरस्य ।
६८ स्वं रूपं शब्दस्याशब्दसंज्ञा ।
* अर्थवद्ग्रहणेनानर्थकस्य ग्रहणम् ।
६९ अणुदित्सवर्णस्य चाप्रत्ययः ।
७० तपरस्तत्कालस्य ।
७१ आदिरन्त्येन सहेता ।
७२ येन विधिस्तदन्तस्य ।
* यस्मिन्विधिस्तदादावल्ग्रहणे ।
* समासप्रत्ययविधौ प्रतिषेधः ।
* उगिद्वर्णग्रहणवर्जम् ।
* सुसर्वार्धदिक्शब्देभ्यो जनपदस्य ।
* ऋतोर्वृद्धिमद्विधाववयवानाम् ।
* पदाङ्गाधिकारे तस्य च तदुत्तरपदस्य च ।
* तन्मध्यपतितस्तद्ग्रहणेन गृह्यते ।
* अनिनस्मन्ग्रहणान्यर्थवता चानर्थकेन च
तदन्तविधिं प्रयोजयन्ति ।
* प्रत्ययग्रहणे चापञ्चम्याः ।
७३ वृद्धिर्यस्याचामादिस्तद्वृद्धम् ।
* वा नामधेयस्य ।
७४ त्यदादीनि च ।
७५ एङ् प्राचां देशे ।
* शैषिकेष्विति वक्तव्यम् ।

द्वितीयः पादः ।

१ गाङ्कुटादिभ्योऽञ्णिन्ङित् ।
* व्यचेः कुटादित्वमनसि ।
२ विज इट् ।
३ विभाषोर्णोः ।
४ सार्वधातुकमपित् ।
५ असंयोगाल्लिट् कित् ।
* ऋतुपधेभ्यो लिटः कित्त्वं गुणात्पूर्व-
विप्रतिषेधेन ।
६ इन्धिभवतिभ्यां च ।
* श्रन्थिग्रन्थिदम्भिस्वञ्जीनां
लिटः कित्त्वं वा ।
७ मृडमृदगुधकुषक्लिशवदवसः
क्त्वा ।
८ रुदविदमुषग्रहिस्वपिप्रच्छः
संश्च ।
९ इको झल् ।
१० हलन्ताच्च ।
११ लिङ्सिचावात्मनेपदेषु ।
१२ उश्च ।
१३ वा गमः ।
१४ हनः सिच् ।
१५ यमो गन्धने ।
१६ विभाषोपयमने ।

१७ स्थाघ्वोरिच्च ।
१८ न क्त्वा सेट् ।
१९ निष्ठा शीङ्स्विदिमिदिक्ष्विदिधृषः ।
२० मृषस्तितिक्षायाम् ।
२१ उदुपधाद्भावादिकर्मणोरन्यतरस्याम् ।
२२ पूङः क्त्वा च ।
२३ नोपधात्थफान्ताद्वा ।
२४ वञ्चिलुञ्च्यृतश्च ।
२५ तृषिमृषिकृशेः काश्यपस्य ।
२६ रलो व्युपधाद्धलादेः संश्च ।
२७ ऊकालोऽज्झ्रस्वदीर्घप्लुतः ।
२८ अचश्च ।
२९ उच्चैरुदात्तः ।
३० नीचैरनुदात्तः ।
३१ समाहारः स्वरितः ।
३२ तस्यादित उदात्तमर्धह्रस्वम् ।
३३ एकश्रुति दूरात्संबुद्धौ ।
३४ यज्ञकर्मण्यजपन्यूङ्खसामसु ।
३५ उच्चैस्तरां वा वषट्कारः ।
३६ विभाषा छन्दसि ।
३७ न सुब्रह्मण्यायां स्वरितस्य तूदात्तः ।
३८ देवब्रह्मणोरनुदात्तः ।
३९ स्वरितात्संहितायामनुदात्तानाम् ।
४० उदात्तस्वरितपरस्य सन्नतरः ।
४१ अपृक्त एकाल्प्रत्ययः ।
४२ तत्पुरुषः समानाधिकरणः कर्मधारयः ।
४३ प्रथमानिर्दिष्टं समास उपसर्जनम् ।
४४ एकविभक्ति चापूर्वनिपाते ।
* एकविभक्तावषष्ठ्यन्तवचनम् ।
४५ अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम् ।
* निपातस्यानर्थकस्य प्रातिपदिकसंज्ञा वक्तव्या ।
४६ कृत्तद्धितसमासाश्च ।
४७ ह्रस्वो नपुंसके प्रातिपदिकस्य ।
४८ गोस्त्रियोरुपसर्जनस्य ।
* ईयसो बहुव्रीहेर्नेति वाच्यम् ।
४९ लुक्तद्धितलुकि ।
५० इद्गोण्याः ।
५१ लुपि युक्तवद्व्यक्तिवचने ।
* समास उत्तरपदस्य बहुवचनस्य लुपः ।
५२ विशेषणानां चाजातेः ।
* हरीतक्यादिषु व्यक्तिः ।
* खलतिकादिषु वचनम् ।
* मनुष्यलुपि प्रतिषेधः ।
५३ तदशिष्यं संज्ञाप्रमाणत्वात् ।
५४ लुब्योगाप्रख्यानात् ।
५५ योगप्रमाणे च तदभावेऽदर्शनं स्यात् ।
५६ प्रधानप्रत्ययार्थवचनमर्थस्यान्यप्रमाणत्वात् ।
५७ कालोपसर्जने च तुल्यम् ।

५८ जात्याख्यायामेकस्मिन्बहुवचनमन्यतरस्याम् ।
* सङ्ख्याप्रयोगे प्रतिषेधः ।
५९ अस्मदो द्वयोश्च ।
* सविशेषणस्य प्रतिषेधः ।
६० फल्गुनीप्रोष्ठपदानां च नक्षत्रे ।
६१ छन्दसि पुनर्वस्वोरेकवचनम् ।
६२ विशाखयोश्च ।
६३ तिष्यपुनर्वस्वोर्नक्षत्रद्वन्द्वे बहुवचनस्य द्विवचनं नित्यम् ।
६४ सरूपाणामेकशेष एकविभक्तौ ।
* विरूपाणामपि समानार्थकानामेकशेषो वक्तव्यः ।
६५ वृद्धो यूना तल्लक्षणश्चेदेव विशेषः ।
६६ स्त्री पुंवच्च ।
६७ पुमान्स्त्रिया ।
६८ भ्रातृपुत्रौ स्वसृदुहितृभ्याम् ।
६९ नपुंसकमनपुंसकेनैकवच्चास्यान्यतरस्याम् ।
७० पिता मात्रा ।
७१ श्वशुरः श्वश्र्वा ।
७२ त्यदादीनि सर्वैर्नित्यम् ।
* त्यदादितः शेषे पुंनपुंसकतो लिङ्गवचनानि ।
* अद्वन्द्वतत्पुरुषविशेषणानाम् ।
७३ ग्राम्यपशुसङ्घेष्वतरुणेषु स्त्री ।
* अनेकशफेष्विति वक्तव्यम् ।

तृतीयः पादः ।

१ भूवादयो धातवः ।
२ उपदेशेऽजनुनासिक इत् ।
३ हलन्त्यम् ।
४ न विभक्तौ तुस्माः ।
५ आदिर्ञिटुडवः ।
६ षः प्रत्ययस्य ।
७ चुटू ।
* इर इत्संज्ञा वक्तव्या ।
८ लशक्वतद्धिते ।
९ तस्य लोपः ।
१० यथासंख्यमनुदेशः समानाम् ।
११ स्वरितेनाधिकारः ।
१२ अनुदात्तङित आत्मनेपदम् ।
१३ भावकर्मणोः ।
१४ कर्तरि कर्मव्यतिहारे ।
१५ न गतिहिंसार्थेभ्यः ।
* हसादीनामुपसङ्ख्यानम् ।
* हरतेरप्रतिषेधः ।
१६ इतरेतरान्योऽन्योपपदाच्च ।
* परस्परोपपदाच्चेति वक्तव्यम् ।
१७ नेर्विशः ।
१८ परिव्यवेभ्यः क्रियः ।
१९ विपराभ्यां जेः ।
२० आङो दोऽनास्यविहरणे ।
* स्वाङ्गकर्मकाच्चेति वक्तव्यम् ।
२१ क्रीडोऽनुसंपरिभ्यश्च ।
* समोऽकूजने ।

* आगमेः क्षमायाम् ।
* शिक्षेर्जिज्ञासायाम् ।
* किरतेर्हर्षजीविकाकुलायकरणेषु ।
* हरतेर्गतताच्छील्ये ।
* आङि नुप्रच्छ्योः ।
* आशिषि नाथः ।
* शप उपालम्भने ।
२२ समवप्रविभ्यः स्थः ।
* आङः प्रतिज्ञायाम् ।
२३ प्रकाशनस्थेयाख्ययोश्च ।
२४ उदोऽनूर्ध्वकर्मणि ।
* ईहायामिति वक्तव्यम् ।
२५ उपान्मन्त्रकरणे ।
* उपाद्देवपूजासङ्गतिकरणमित्रकरणपथिष्विति वक्तव्यम् ।
* वा लिप्सायामिति वक्तव्यम् ।
२६ अकर्मकाच्च ।
२७ उद्विभ्यां तपः ।
२८ आङो यमहनः ।
* स्वाङ्गकर्मकाच्च ।
२९ समो गम्यृच्छिप्रच्छिभ्याम् ।
* विदिप्रच्छिस्वरतीनामुपसङ्ख्यानम् ।
* अर्तिश्रुदृशिभ्यश्च ।
* उपसर्गादस्यत्यूह्योर्वा वचनम् ।
३० निसमुपविभ्यो ह्वः ।
३१ स्पर्धायामाङः ।
३२ गन्धनावक्षेपणसेवनसाहसिक्यप्रतियत्नप्रकथनोपयोगेषु कृञः ।
३३ अधेः प्रसहने ।
३४ वेः शब्दकर्मणः ।
३५ अकर्मकाच्च ।
३६ संमाननोत्सञ्जनाचार्यकरणज्ञानभृतिविगणनव्ययेषु नियः ।
३७ कर्तृस्थे चाशरीरे कर्मणि ।
३८ वृत्तिसर्गतायनेषु क्रमः ।
३९ उपपराभ्याम् ।
४० आङ उद्गमने ।
* ज्योतिरुद्गमन इति वक्तव्यम् ।
४१ वेः पादविहरणे ।
४२ प्रोपाभ्यां समर्थाभ्याम् ।
४३ अनुपसर्गाद्वा ।
४४ अपह्नवे ज्ञः ।
४५ अकर्मकाच्च ।
४६ संप्रतिभ्यामनाध्याने ।
४७ भासनोपसंभाषाज्ञानयत्नविमत्युपमन्त्रणेषु वदः ।
४८ व्यक्तवाचां समुच्चारणे ।
४९ अनोरकर्मकात् ।
५० विभाषा विप्रलापे ।
५१ अवाद्ग्रः ।
५२ समः प्रतिज्ञाने ।
५३ उदश्चरः सकर्मकात् ।
५४ समस्तृतीयायुक्तात् ।
५५ दाणश्च सा चेच्चतुर्थ्यर्थे ।
* अशिष्टव्यवहारे दाणः प्रयोगे चतुर्थ्यर्थे तृतीया भवतीति वक्तव्यम् ।

५६ उपाद्यमः स्वकरणे ।
५७ ज्ञाश्रुस्मृदृशां सनः ।
५८ नानोर्ज्ञः ।
५९ प्रत्याङ्भ्यां श्रुवः ।
६० शदेः शितः ।
६१ म्रियतेर्लुङ्लिङोश्च ।
६२ पूर्ववत्सनः ।
६३ आम्प्रत्ययवत्कृञोऽनुप्रयोगस्य ।
६४ प्रोपाभ्यां युजेरयज्ञपात्रेषु ।
* स्वराद्यन्तोपसृष्टादिति वक्तव्यम् ।
६५ समः क्ष्णुवः ।
६६ भुजोऽनवने ।
६७ णेरणौ यत्कर्म णौ चेत्स कर्ताऽनाध्याने ।
६८ भीस्म्योर्हेतुभये ।
६९ गृधिवञ्च्योः प्रलम्भने ।
७० लियः संमाननशालीनीकरणयोश्च ।
७१ मिथ्योपपदात्कृञोऽभ्यासे ।
७२ स्वरितञितः कर्त्रभिप्राये क्रियाफले ।
७३ अपाद्वदः ।
७४ णिचश्च ।
७५ समुदाङ्भ्यो यमोऽग्रन्थे ।
७६ अनुपसर्गाज्ज्ञः ।
७७ विभाषोपपदेन प्रतीयमाने ।
७८ शेषात्कर्तरि परस्मैपदम् ।
७९ अनुपराभ्यां कृञः ।
८० अभिप्रत्यतिभ्यः क्षिपः ।
८१ प्राद्वहः ।
८२ परेर्मृषः ।
८३ व्याङ्परिभ्यो रमः ।
८४ उपाच्च ।
८५ विभाषाऽकर्मकात् ।
८६ बुधयुधनशजनेङ्प्रुद्रुस्रुभ्यो णेः ।
८७ निगरणचलनार्थेभ्यश्च ।
* अदेः प्रतिषेधः ।
८८ अणावकर्मकाच्चित्तवत्कर्तृकात् ।
८९ न पादम्याङ्यमाङ्यसपरिमुहरुचिनृतिवदवसः ।
* पादिषु धेट उपसङ्ख्यानम् ।
९० वा क्यषः ।
९१ द्युद्भ्यो लुङि ।
९२ वृद्भ्यः स्यसनोः ।
९३ लुटि च क्लृपः ।

चतुर्थः पादः ।

१ आकडारादेका संज्ञा ।
२ विप्रतिषेधे परं कार्यम् ।
३ यू स्त्र्याख्यौ नदी ।
* प्रथमलिङ्गग्रहणञ्च ।
४ नेयङुवङ्स्थानावस्त्री ।
५ वाऽऽमि ।
६ ङिति ह्रस्वश्च ।
७ शेषो घ्यसखि ।
८ पतिः समास एव ।
९ षष्ठीयुक्तश्छन्दसि वा ।
१० ह्रस्वं लघु ।

११ संयोगे गुरु ।
१२ दीर्घं च ।
१३ यस्मात्प्रत्ययविधिस्तदादि प्रत्ययेऽङ्गम् ।
१४ सुप्तिङन्तं पदम् ।
१५ नः क्ये ।
१६ सिति च ।
१७ स्वादिष्वसर्वनामस्थाने ।
१८ यचि भम् ।
* नभोऽङ्गिरो मनुषां वत्युपसङ्ख्यानम् ।
* वृषण् वस्वश्वयोः ।
१९ तसौ मत्वर्थे ।
२० अयस्मयादीनि छन्दसि ।
* उभयसंज्ञान्यपीति वक्तव्यम् ।
२१ बहुषु बहुवचनम् ।
२२ द्व्येकयोर्द्विवचनैकवचने ।
२३ कारके ।
२४ ध्रुवमपायेऽपादानम् ।
* जुगुप्साविरामप्रमादार्थानामुपसङ्ख्यानम् ।
२५ भीत्रार्थानां भयहेतुः ।
२६ पराजेरसोढः ।
२७ वारणार्थानामीप्सितः ।
२८ अन्तर्धौ येनादर्शनमिच्छति ।
२९ आख्यातोपयोगे ।
३० जनिकर्तुः प्रकृतिः ।
३१ भुवः प्रभवः ।
३२ कर्मणा यमभिप्रैति स संप्रदानम् ।
* क्रियया यमभिप्रैति स संप्रदानम् ।
* कर्मणः करणसंज्ञा संप्रदानस्य च कर्मसंज्ञा वक्तव्या ।
३३ रुच्यर्थानां प्रीयमाणः ।
३४ श्लाघह्नुङ्स्थाशपां ज्ञीप्स्यमानः ।
३५ धारेरुत्तमर्णः ।
३६ स्पृहेरीप्सितः ।
३७ क्रुधद्रुहेर्ष्यासूयार्थानां यं प्रति कोपः ।
३८ क्रुधद्रुहोरुपसृष्टयोः कर्म ।
३९ राधीक्ष्योर्यस्य विप्रश्नः ।
४० प्रत्याङ्भ्यां श्रुवः पूर्वस्य कर्ता ।
४१ अनुप्रतिगृणश्च ।
४२ साधकतमं करणम् ।
४३ दिवः कर्म च ।
४४ परिक्रयणे संप्रदानमन्यतरस्याम् ।
४५ आधारोऽधिकरणम् ।
४६ अधिशीङ्स्थासां कर्म ।
४७ अभिनिविशश्च ।
४८ उपान्वध्याङ्वसः ।
* वसेरश्यर्थस्य प्रतिषेधः ।
४९ कर्तुरीप्सिततमं कर्म ।
५० तथायुक्तं चानीप्सितम् ।
५१ अकथितं च ।
* अकर्मकधातुभिर्योगे देशः कालो भावो गन्तव्योऽध्वा च कर्मसंज्ञक इति वाच्यम् ।

५२ गतिबुद्धिप्रत्यवसानार्थशब्दकर्माकर्मकाणामणिकर्ता स णौ ।
* जल्पतिप्रभृतीनामुपसङ्ख्यानम् ।
* दृशेश्च ।
* अदिखाद्योर्न ।
* नीवह्योर्न ।
* नियन्तृकर्तृकस्य वहेरनिषेधः ।
* भक्षेरहिंसार्थस्य न ।
* शब्दायतेर्न ।
५३ हृक्रोरन्यतरस्याम् ।
* अभिवादिदृशोरात्मनेपदे वेति वाच्यम् ।
५४ स्वतन्त्रः कर्ता ।
५५ तत्प्रयोजको हेतुश्च ।
५६ प्राग्रीश्वरान्निपाताः ।
५७ चादयोऽसत्त्वे ।
५८ प्रादयः ।
* मरुच्छब्दस्योपसङ्ख्यानम् ।
* श्रच्छब्दस्योपसङ्ख्यानम् ।
५९ उपसर्गाः क्रियायोगे ।
६० गतिश्च ।
* कारिकाशब्दस्योपसङ्ख्यानम् ।
* पुनश्च नसौ छन्दसि ।
* दुरः षत्वणत्वयोरुपसर्गत्वप्रतिषेधो वक्तव्यः ।
६१ ऊर्यादिच्विडाचश्च ।
६२ अनुकरणं चानितिपरम् ।
६३ आदरानादरयोः सदसती ।
६४ भूषणेऽलम् ।
६५ अन्तरपरिग्रहे ।
* अन्तःशब्दस्याङ्किविधिणत्वेषूपसर्गत्वं वाच्यम् ।
६६ कणेमनसी श्रद्धाप्रतीघाते ।
६७ पुरोऽव्ययम् ।
६८ अस्तं च ।
६९ अच्छ गत्यर्थवदेषु ।
७० अदोऽनुपदेशे ।
७१ तिरोऽन्तर्धौ ।
७२ विभाषा कृञि ।
७३ उपाजेऽन्वाजे ।
७४ साक्षात्प्रभृतीनि च ।
* च्व्यर्थे इति वक्तव्यम् ।
७५ अनत्याधान उरसिमनसी ।
७६ मध्येपदेनिवचने च ।
७७ नित्यं हस्ते पाणावुपयमने ।
७८ प्राध्वं बन्धने ।
७९ जीविकोपनिषदावौपम्ये ।
८० ते प्राग्धातोः ।
८१ छन्दसि परेऽपि ।
८२ व्यवहिताश्च ।
८३ कर्मप्रवचनीयाः ।
८४ अनुर्लक्षणे ।
८५ तृतीयार्थे ।
८६ हीने ।
८७ उपोऽधिके च ।
८८ अपपरी वर्जने ।
८९ आङ्मर्यादावचने ।
* आङ्मर्यादाभिविध्योरिति वक्तव्यम् ।

९० लक्षणेत्थंभूताख्यानभाग-
वीप्सासु प्रतिपर्यनवः ।
९१ अभिरभागे ।
९२ प्रतिः प्रतिनिधिप्रतिदानयोः ।
९३ अधिपरी अनर्थकौ ।
९४ सुः पूजायाम् ।
९५ अतिरतिक्रमणे च ।
९६ अपिः पदार्थसंभावनान्वव-
सर्गगर्हासमुच्चयेषु ।
९७ अधिरीश्वरे ।
९८ विभाषा कृञि ।
९९ लः परस्मैपदम् ।
१०० तङानावात्मनेपदम् ।
१०१ तिङस्त्रीणि त्रीणि प्रथममध्
मोत्तमाः ।
१०२ तान्येकवचनद्विवचनबहुवच
नान्येकशः ।
१०३ सुपः ।
१०४ विभक्तिश्च ।
१०५ युष्मद्युपपदे समानाधिकरणे
स्थानिन्यपि मध्यमः ।
१०६ प्रहासे च मन्योपपदे मन्यते
रुत्तम एकवच्च ।
१०७ अस्मद्युत्तमः ।
१०८ शेषे प्रथमः ।
१०९ परः संनिकर्षः संहिता ।
११० विरामोऽवसानम् ।

द्वितीयोऽध्यायः ।

प्रथमः पादः ।

१ समर्थः पदविधिः ।
२ सुबामन्त्रिते पराङ्गवत्स्वरे ।
* षष्ठ्यामन्त्रितकारकवचनम् ।
* सुबन्तस्य पराङ्गवद्भावे समानाधिकरण-
स्योपसङ्ख्यानमनन्तरत्वात् ।
* पूर्वाङ्गवच्चेति वक्तव्यम् ।
* अव्ययानान्न ।
* अव्ययीभावस्य त्विष्यते ।
३ प्राक्कडारात्समासः ।
४ सह सुपा ।
* इवेन समासो विभक्त्यलोपश्च ।
५ अव्ययीभावः ।
६ अव्ययं विभक्तिसमीपसमृद्धि
व्यृद्ध्यर्थाभावात्ययासंप्रतिश
ब्दप्रादुर्भावपश्चाद्यथानुपूर्व्य
यौगपद्यसादृश्यसंपत्तिसाक
ल्यान्तवचनेषु ।
७ यथाऽसादृश्ये ।
८ यावदवधारणे ।
९ सुप्प्रतिना मात्रार्थे ।
१० अक्षशलाकासंख्याः परिणा ।
११ विभाषा ।
१२ अपपरिबहिरञ्चवः पञ्चम्या ।
१३ आङ्मर्यादाभिविध्योः ।
१४ लक्षणेनाभिप्रती आभिमुख्ये ।

१५ अनुर्यत्समया ।
१६ यस्य चायामः ।
१७ तिष्ठद्गुप्रभृतीनि च ।
१८ पारे मध्ये षष्ठ्या वा ।
१९ संख्या वंश्येन ।
२० नदीभिश्च ।
२१ अन्यपदार्थे च संज्ञायाम् ।
२२ तत्पुरुषः ।
२३ द्विगुश्च ।
२४ द्वितीया श्रितातीतपतितगतात्यस्तप्राप्तापन्नैः ।
* गम्यादीनामुपसङ्ख्यानम् ।
२५ स्वयं क्तेन ।
२६ खट्वा क्षेपे ।
२७ सामि ।
२८ कालाः ।
२९ अत्यन्तसंयोगे च ।
३० तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन ।
३१ पूर्वसदृशसमोनार्थकलहनिपुणमिश्रश्लक्ष्णैः ।
* अवरस्योपसङ्ख्यानम् ।
३२ कर्तृकरणे कृता बहुलम् ।
३३ कृत्यैरधिकार्थवचने ।
३४ अन्नेन व्यञ्जनम् ।
३५ भक्ष्येण मिश्रीकरणम् ।
३६ चतुर्थी तदर्थार्थबलिहितसुखरक्षितैः ।
* अर्थेन नित्यसमासो विशेष्यलिङ्गता चेति वक्तव्यम् ।
३७ पञ्चमी भयेन ।
* भयभीतभीतिभीभिरिति वक्तव्यम् ।
* भयनिर्गतजुगुप्सुभिरिति वक्तव्यम् ।
३८ अपेतापोढमुक्तपतितापत्रस्तैरल्पशः ।
३९ स्तोकान्तिकदूरार्थकृच्छ्राणि क्तेन ।
४० सप्तमी शौण्डैः ।
४१ सिद्धशुष्कपक्वबन्धैश्च ।
४२ ध्वाङ्क्षेण क्षेपे ।
४३ कृत्यैर्ऋणे ।
४४ संज्ञायाम् ।
४५ क्तेनाहोरात्रावयवाः ।
४६ तत्र ।
४७ क्षेपे ।
४८ पात्रेसमितादयश्च ।
४९ पूर्वकालैकसर्वजरत्पुराणनवकेवलाः समानाधिकरणेन ।
५० दिक्संख्ये संज्ञायाम् ।
५१ तद्धितार्थोत्तरपदसमाहारे च ।
* द्वन्द्वतत्पुरुषयोरुत्तरपदे नित्यसमासवचनम् ।
* उत्तरपदेन परिमाणिना द्विगोः सिद्धये बहूनां तत्पुरुषस्योपसङ्ख्यानम् ।
५२ संख्यापूर्वो द्विगुः ।
५३ कुत्सितानि कुत्सनैः ।
५४ पापाणके कुत्सितैः ।

५५ उपमानानि सामान्यवचनैः ।
५६ उपमितं व्याघ्रादिभिः सामान्याप्रयोगे ।
५७ विशेषणं विशेष्येण बहुलम् ।
५८ पूर्वापरप्रथमचरमजघन्यसमानमध्यमध्यमवीराश्च ।
५९ श्रेण्यादयः कृतादिभिः ।
* श्रेण्यादिषु च्व्यर्थवचनम् ।
६० क्तेन नञ्विशिष्टेनानञ् ।
* शाकपार्थिवादीनां सिद्धये उत्तरपदलोपस्योपसङ्ख्यानम् ।
६१ सन्महत्परमोत्तमोत्कृष्टाः पूज्यमानैः ।
६२ वृन्दारकनागकुञ्जरैः पूज्यमानम् ।
६३ कतरकतमौ जातिपरिप्रश्ने ।
६४ किं क्षेपे ।
६५ पोटायुवतिस्तोककतिपयगृष्टिधेनुवशावेहद्बष्कयणीप्रवक्तृश्रोत्रियाध्यापकधूर्तैर्जातिः ।
६६ प्रशंसावचनैश्च ।
६७ युवा खलतिपलितवलिनजरतीभिः ।
६८ कृत्यतुल्याख्या अजात्या ।
६९ वर्णो वर्णेन ।
७० कुमारःश्रमणादिभिः ।
७१ चतुष्पादो गर्भिण्या ।
* चतुष्पाज्जातिरिति वक्तव्यम् ।
७२ मयूरव्यंसकादयश्च ।

द्वितीयः पादः ।

१ पूर्वापराधरोत्तरमेकदेशिनैकाधिकरणे ।
२ अर्धं नपुंसकम् ।
३ द्वितीयतृतीयचतुर्थतुर्याण्यन्यतरस्याम् ।
४ प्राप्तापन्ने च द्वितीयया ।
५ कालाः परिमाणिना ।
६ नञ् ।
७ ईषदकृता ।
* ईषद्गुणवचनेनेति वक्तव्यम् ।
८ षष्ठी ।
* कृद्योगा च षष्ठी समस्यत इति वक्तव्यम् ।
९ याजकादिभिश्च ।
१० न निर्धारणे ।
* प्रतिपदविधाना च षष्ठी न समस्यत इति वक्तव्यम् ।
११ पूरणगुणसुहितार्थसदव्ययतव्यसमानाधिकरणेन ।
१२ क्तेन च पूजायाम् ।
१३ अधिकरणवाचिना च ।
१४ कर्मणि च ।
१५ तृजकाभ्यां कर्तरि ।
१६ कर्तरि च ।
१७ नित्यं क्रीडाजीविकयोः ।
१८ कुगतिप्रादयः ।
* कर्मप्रवचनीयानां प्रतिषेधः ।
* प्रादयो गताद्यर्थे प्रथमया ।

* अत्यादयः क्रान्ताद्यर्थे द्वितीयया ।
* अवादयः क्रुष्टाद्यर्थे तृतीयया ।
* पर्यादयो ग्लानाद्यर्थे चतुर्थ्या ।
* निरादयः क्रान्ताद्यर्थे पञ्चम्या ।
* इवेन विभक्त्यलोपः पूर्वपदप्रकृतिस्वरत्वं च ।
१९ उपपदमतिङ् ।
२० अमैवाव्ययेन ।
२१ तृतीयाप्रभृतीन्यन्यतरस्याम् ।
२२ क्त्वा च ।
२३ शेषो बहुव्रीहिः ।
२४ अनेकमन्यपदार्थे ।
* प्रादिभ्यो धातुजस्य वाच्यो वा चोत्तरपदलोपः ।
* नञोऽस्त्यर्थानां वाच्यो वा चोत्तरपदलोपः ।
२५ संख्ययाव्ययासन्नादूराधिकसंख्याः संख्येये ।
२६ दिङ्नामान्यन्तराले ।
२७ तत्र तेनेदमिति सरूपे ।
२८ तेन सहेति तुल्ययोगे ।
* सर्वनाम्नो वृत्तिमात्रे पुंवद्भावो वक्तव्यः ।
२९ चार्थे द्वन्द्वः ।
३० उपसर्जनं पूर्वम् ।
३१ राजदन्तादिषु परम् ।
३२ द्वन्द्वे घि ।
३३ अजाद्यदन्तम् ।
३४ अल्पाच्तरम् ।
* अनेकप्राप्तावेकस्य नियमोऽनियमः शेषे ।
* ऋतुनक्षत्राणामानुपूर्व्येण समानाक्षराणाम् ।
* अभ्यर्हितञ्च ।
* लघ्वक्षरम् ।
* वर्णानामानुपूर्व्येण ।
* भ्रातुश्च ज्यायसः ।
* सङ्ख्याया अल्पीयस्याः ।
* धर्मादिषूभयम् ।
३५ सप्तमीविशेषणे बहुव्रीहौ ।
* सर्वनामसङ्ख्ययोरुपसङ्ख्यानम् ।
* वा प्रियस्य ।
* गड्वादिभ्यः परा सप्तमी ।
३६ निष्ठा ।
* जातिकालसुखादिभ्यः परा निष्ठा ।
* प्रहरणार्थेभ्यश्च परे निष्ठा सप्तम्यौ ।
३७ वाहिताग्न्यादिषु ।
३८ कडाराः कर्मधारये ।

तृतीयः पादः ।

१ अनभिहिते
* तिङ्कृत्तद्धितसमासैः परिसङ्ख्यानम् ।
२ कर्मणि द्वितीया ।
* उभसर्वतसोः कार्या धिगुपर्यादिषु त्रिषु ।
* अभितःपरितः समयानिकषाहाप्रतियोगेऽपि ।
३ तृतीया च होश्छन्दसि ।
४ अन्तरान्तरेणयुक्ते ।
५ कालाध्वनोरत्यन्तसंयोगे ।

६ अपवर्गे तृतीया ।
७ सप्तमीपञ्चम्यौ कारकमध्ये ।
८ कर्मप्रवचनीययुक्ते द्वितीया ।
९ यस्मादधिकं यस्य चेश्वरवचनं तत्र सप्तमी ।
१० पञ्चम्यपाङ्परिभिः ।
११ प्रतिनिधिप्रतिदाने च यस्मात् ।
१२ गत्यर्थकर्मणि द्वितीयाचतुर्थ्यौ चेष्टायामनध्वनि ।
१३ चतुर्थी संप्रदाने ।
* तादर्थ्ये चतुर्थी वक्तव्या ।
* क्लृपि संपद्यमाने च ।
* उत्पातेन ज्ञापिते च ।
* हितयोगे च ।
१४ क्रियार्थोपपदस्य च कर्मणि स्थानिनः ।
१५ तुमर्थाच्च भाववचनात् ।
१६ नमःस्वस्तिस्वाहास्वधालंवषड्योगाच्च ।
* अलमिति पर्याप्त्यर्थग्रहणम् ।
१७ मन्यकर्मण्यनादरे विभाषाऽप्राणिषु ।
* अप्राणिष्वित्यपनीय नौ काकान्नशुकसृगालवर्जेष्विति वाच्यम् ।
१८ कर्तृकरणयोस्तृतीया ।
* प्रकृत्यादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
१९ सहयुक्तेऽप्रधाने ।
२० येनाङ्गविकारः ।
२१ इत्थंभूतलक्षणे ।
२२ संज्ञोऽन्यतरस्यां कर्मणि ।
२३ हेतौ ।
* निमित्तपर्यायप्रयोगे सर्वासां प्रायदर्शनम् ।
२४ अकर्तर्यृणे पञ्चमी ।
२५ विभाषा गुणेऽस्त्रियाम् ।
२६ षष्ठी हेतुप्रयोगे ।
२७ सर्वनाम्नस्तृतीया च ।
२८ अपादाने पञ्चमी ।
* ल्यब्लोपे कर्मण्यधिकरणे च ।
* यतश्चाध्वकालनिमानं तत्र पञ्चमी तद्युक्तादध्वनः प्रथमासप्तम्यौ कालात्सप्तमी च वक्तव्या ।
२९ अन्यारादितरर्तेदिक्छब्दाञ्चूत्तरपदाजाहियुक्ते ।
३० षष्ठ्यतसर्थप्रत्ययेन ।
३१ एनपा द्वितीया ।
३२ पृथग्विनानानाभिस्तृतीयान्यतरस्याम् ।
३३ करणे च स्तोकाल्पकृच्छ्रकतिपयस्यासत्त्ववचनस्य ।
३४ दूरान्तिकार्थैः षष्ठ्यन्यतरस्याम् ।
३५ दूरान्तिकार्थेभ्यो द्वितीया च ।
३६ सप्तम्यधिकरणे च ।
* क्तस्येन्विषयस्य कर्मण्युपसङ्ख्यानम् ।
* साध्वसाधुप्रयोगे च ।
* अर्हाणां कर्तृत्वेऽनर्हाणामकर्तृत्वे तद्वैपरीत्ये च ।
* निमित्तात्कर्मसंयोगे ।

३७ यस्य च भावेन भावलक्षणम् ।
३८ षष्ठी चानादरे ।
३९ स्वामीश्वराधिपतिदायादसाक्षिप्रतिभूप्रसूतैश्च ।
४० आयुक्तकुशलाभ्यां चासेवायाम् ।
४१ यतश्च निर्धारणम् ।
४२ पञ्चमी विभक्ते ।
४३ साधुनिपुणाभ्यामर्चायां सप्तम्यप्रतेः ।
* अप्रत्यादिभिरिति वक्तव्यम् ।
४४ प्रसितोत्सुकाभ्यां तृतीया च ।
४५ नक्षत्रे च लुपि ।
४६ प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा ।
४७ संबोधने च ।
४८ सामन्त्रितम् ।
४९ एकवचनं संबुद्धिः ।
५० षष्ठी शेषे ।
५१ ज्ञोऽविदर्थस्य करणे ।
५२ अधीगर्थदयेशां कर्मणि ।
५३ कृञः प्रतियत्ने ।
५४ रुजार्थानां भाववचनानामज्वरेः ।
* अज्वरिसन्ताप्योरिति वक्तव्यम् ।
५५ आशिषि नाथः ।
५६ जासिनिप्रहणनाटक्राथपिषां हिंसायाम् ।
५७ व्यवहृपणोः समर्थयोः ।
५८ दिवस्तदर्थस्य ।
५९ विभाषोपसर्गे ।
६० द्वितीया ब्राह्मणे ।
६१ प्रेष्यब्रुवोर्हविषो देवतासंप्रदाने ।
* हविषोऽप्रस्थितस्य ।
६२ चतुर्थ्यर्थे बहुलं छन्दसि ।
* षष्ठ्यर्थे चतुर्थी ।
६३ यजेश्च करणे ।
६४ कृत्वोऽर्थप्रयोगे कालेऽधिकरणे ।
६५ कर्तृकर्मणोः कृति ।
* गुणकर्मणि वेष्यते ।
६६ उभयप्राप्तौ कर्मणि ।
* स्त्रीप्रत्यययोरकाकारयोर्नायं नियमः ।
* शेषे विभाषा ।
६७ क्तस्य च वर्तमाने ।
६८ अधिकरणवाचिनश्च ।
६९ न लोकाव्ययनिष्ठाखलर्थतृनाम् ।
* उकप्रतिषेधे कमेर्भाषायामप्रतिषेधः ।
* अव्ययप्रतिषेधे तोसुन्कसुनोरप्रतिषेधः ।
* द्विषः शतुर्वा ।
७० अकेनोर्भविष्यदाधमर्ण्ययोः ।
७१ कृत्यानां कर्तरि वा ।
७२ तुल्यार्थैरतुलोपमाभ्यां तृतीयान्यतरस्याम् ।
७३ चतुर्थी चाशिष्यायुष्यमद्रभद्रकुशलसुखार्थहितैः ।

चतुर्थः पादः ।

१ द्विगुरेकवचनम् ।
२ द्वन्द्वश्च प्राणितूर्यसेनाङ्गानाम् ।
३ अनुवादे चरणानाम् ।
* स्थेणोर्लुङीति वक्तव्यम् ।
४ अध्वर्युक्रतुरनपुंसकम् ।
५ अध्ययनतोऽविप्रकृष्टाख्यानाम् ।
६ जातिरप्राणिनाम् ।
७ विशिष्टलिङ्गो नदीदेशोऽग्रामाः ।
८ क्षुद्रजन्तवः ।
९ येषां च विरोधः शाश्वतिकः ।
१० शूद्राणामनिरवसितानाम् ।
११ गवाश्वप्रभृतीनि च ।
१२ विभाषा वृक्षमृगतृणधान्यव्यञ्जनपशुशकुन्यश्ववडवपूर्वापराधरोत्तराणाम् ।
* बहुप्रकृतिः फलसेनावनस्पतिमृगशकुनिक्षुद्रजन्तुधान्यतृणानाम् ।
१३ विप्रतिषिद्धं चानधिकरणवाचि ।
१४ न दधिपयआदीनि ।
१५ अधिकरणैतावत्त्वे च ।
१६ विभाषा समीपे ।
१७ स नपुंसकम् ।
१८ अव्ययीभावश्च ।
१९ तत्पुरुषोऽनञ्कर्मधारयः ।
२० संज्ञायां कन्थोशीनरेषु ।
२१ उपज्ञोपक्रमं तदाद्याचिख्यासायाम् ।
२२ छाया बाहुल्ये ।
२३ सभा राजाऽमनुष्यपूर्वा ।
२४ अशाला च ।
२५ विभाषा सेनासुराच्छायाशालानिशानाम् ।
२६ परवल्लिङ्गं द्वन्द्वतत्पुरुषयोः ।
* द्विगुप्राप्तापन्नालंपूर्वगतिसमासेषु प्रतिषेधो वक्तव्यः ।
२७ पूर्ववदश्ववडवौ ।
२८ हेमन्तशिशिरावहोरात्रे च छन्दसि ।
२९ रात्राह्नाहाः पुंसि ।
* अनुवाकादयः पुंसि ।
* सङ्ख्यापूर्वं रात्रं क्लीबम् ।
३० अपथं नपुंसकम् ।
* पुण्यसुदिनाभ्यामह्नः क्लीबतेष्टा ।
* पथः सङ्ख्याव्ययादेः ।
* अकारान्तोत्तरपदो द्विगुः स्त्रियामिष्टः
* आबन्तो वा ।
* अनो नलोपश्च वा द्विगुः स्त्रियाम् ।
* पात्राद्यन्तस्य न ।
* सामान्ये नपुंसकम् ।
३१ अर्धर्चाः पुंसि च ।
३२ इदमोऽन्वादेशेऽशनुदात्तस्तृतीयादौ ।
३३ एतदस्त्रतसोस्त्रतसौ चानुदात्तौ ।

३४ द्वितीयाटौस्स्वेनः ।
* अन्वादेशे नपुंसके एनद्वक्तव्यः ।
३५ आर्धधातुके ।
३६ अदो जग्धिर्ल्यप्ति किति ।
३७ लुङ्सनोर्घस्लृ ।
* घस्लृ भावेऽच्युपसंख्यानम् ।
३८ घञपोश्च ।
३९ बहुलं छन्दसि ।
४० लिट्यन्यतरस्याम् ।
४१ वेञो वयिः ।
४२ हनो वध लिङि ।
४३ लुङि च ।
४४ आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् ।
४५ इणो गा लुङि ।
* इण्वदिक इति वक्तव्यम् ।
४६ णौ गमिरबोधने ।
४७ सनि च ।
४८ इङश्च ।
४९ गाङ् लिटि ।
५० विभाषा लुङ्लृङोः ।
५१ णौ च संश्चङोः ।
५२ अस्तेर्भूः ।
५३ ब्रुवो वचिः ।
५४ चक्षिङः ख्याञ् ।
* वर्जने प्रतिषेधः ।
* असनयोश्च ।
५५ वा लिटि ।
५६ अजेर्व्यघञपोः ।
* घञपोः प्रतिषेधे क्य उपसंख्यानम् ।
* वलादावार्धधातुके वेष्यते ।
५७ वा यौ ।
५८ ण्यक्षत्रियार्षञितो यूनि लुगणिञोः ।
५९ पैलादिभ्यश्च ।
६० इञः प्राचाम् ।
६१ न तौल्वलिभ्यः ।
६२ तद्राजस्य बहुषु तेनैवास्त्रियाम् ।
६३ यस्कादिभ्यो गोत्रे ।
६४ यञञोश्च ।
* यञादीनामेकस्य द्वयोर्वा तत्पुरुषे षष्ठ्या उपसंख्यानम् ।
६५ अत्रिभृगुकुत्सवसिष्ठगोतमाङ्गिरोभ्यश्च ।
६६ बह्वच इञः प्राच्यभरतेषु ।
६७ न गोपवनादिभ्यः ।
६८ तिककितवादिभ्यो द्वन्द्वे ।
६९ उपकादिभ्योऽन्यतरस्यामद्वन्द्वे ।
७० आगस्त्यकौण्डिन्ययोरगस्तिकुण्डिनच् ।
७१ सुपो धातुप्रातिपदिकयोः ।
७२ अदिप्रभृतिभ्यः शपः ।
७३ बहुलं छन्दसि ।
७४ यङोऽचि च ।
७५ जुहोत्यादिभ्यः श्लुः ।
७६ बहुलं छन्दसि ।

७७ गातिस्थाघुपाभूभ्यः सिचः परस्मैपदेषु ।
* गापोर्ग्रहणे इण्पिबत्योर्ग्रहणम् ।
७८ विभाषा घ्राधेट्शाच्छासः ।
७९ तनादिभ्यस्तथासोः ।
८० मन्त्रे घसह्वरणशवृहदहाद्वृच्कृगमिजनिभ्यो लेः ।
८१ आमः ।
८२ अव्ययादाप्सुपः ।
८३ नाव्ययीभावादतोऽम्त्वपञ्चम्याः ।
८४ तृतीयासप्तम्योर्बहुलम् ।
८५ लुटः प्रथमस्य डारौरसः ।

तृतीयोऽध्यायः ।

प्रथमः पादः ।

१ प्रत्ययः ।
२ परश्च ।
३ आद्युदात्तश्च ।
४ अनुदात्तौ सुप्पितौ ।
५ गुप्तिज्किद्भ्यः सन् ।
६ मान्बधदान्शान्भ्यो दीर्घश्चाभ्यासस्य ।
७ धातोः कर्मणः समानकर्तृकादिच्छायां वा ।
* आशङ्कायां सन्वक्तव्यः ।
८ सुप आत्मनः क्यच् ।
* मान्तादव्ययाच्च क्यच् न ।
९ काम्यच्च ।
१० उपमानादाचारे ।
११ कर्तुः क्यङ्सलोपश्च ।
* आचारेऽवगल्भक्लीबहोडेभ्यः क्विब्वा वक्तव्यः ।
१२ भृशादिभ्यो भुव्यच्वेर्लोपश्च हलः ।
१३ लोहितादिडाज्भ्यः क्यष् ।
* लोहितडाज्भ्यः क्यष्वचनम् ।
* भृशादिष्वितराणि ।
१४ कष्टाय क्रमणे ।
* सत्रकक्षकष्टकृच्छ्रगहनेभ्यः कण्वचिकीर्षायामिति वक्तव्यम् ।
१५ कर्मणो रोमन्थतपोभ्यां वर्तिचरोः ।
* हनुचलन इति वक्तव्यम् ।
* तपसः परस्मैपदं च ।
१६ बाष्पोष्मभ्यामुद्वमने ।
* फेनाच्चेति वक्तव्यम् ।
१७ शब्दवैरकलहाभ्रकण्वमेघेभ्यः करणे ।
* सुदिनदुर्दिननीहारेभ्यश्च ।
१८ सुखादिभ्यः कर्तृवेदनायाम् ।
१९ नमोवरिवश्चित्रङः क्यच् ।
* नमसः पूजायाम् ।
* वरिवसः परिचर्यायाम् ।
* चित्रङ आश्चर्ये ।

२० पुच्छभाण्डचीवराण्णिङ् ।
* भाण्डात्समाचयने ।
* चीवरादार्जने परिधाने च ।
* पुच्छादुदसने व्यसने पर्यसने च ।
२१ मुण्डमिश्रश्लक्ष्णलवणव्रतवस्त्रहलकलकृततूस्तेभ्यो णिच् ।
* हलिकल्योरत्वनिपातनं सन्वद्भावप्रतिषेधार्थम् ।
२२ धातोरेकाचो हलादेः क्रियासमभिहारे यङ् ।
* सूचिसूत्रिमूत्र्यट्यर्त्यशूर्णोतिभ्यो यङ्वाच्यः ।
२३ नित्यं कौटिल्ये गतौ ।
२४ लुपसदचरजपजभदहदशगॄभ्यो भावगर्हायाम् ।
२५ सत्यापपाशरूपवीणातूलश्लोकसेनालोमत्वचवर्मवर्णचूर्णचुरादिभ्यो णिच् ।
* अर्थवेदसत्यानामापुक् ।
२६ हेतुमति च ।
* तत्करोति तदाचष्टे ।
* आख्यानात्कृतस्तदाचष्टे कृल्लुक्प्रकृतिप्रत्यापत्तिः प्रकृतिवच्च कारकम् ।
* प्रातिपदिकाद्धात्वर्थे बहुलम् ।
* धातुरूपञ्च ।
* कर्तृकरणाद्धात्वर्थे ।
* (बहुलमेतन्निदर्शनम् ।)
* णिङ्ङाङ्गन्निरसने ।

२७ कण्ड्वादिभ्यो यक् ।
२८ गुपूधूपविच्छिपणिपनिभ्य आयः ।
२९ ऋतेरीयङ् ।
३० कमेर्णिङ् ।
३१ आयादय आर्धधातुके वा ।
३२ सनाद्यन्ता धातवः ।
३३ स्यतासी लृलुटोः ।
३४ सिब्बहुलं लेटि ।
* सिब्बहुलं छन्दसि णिद्वक्तव्यः ।
३५ कास्प्रत्ययादाममन्त्रे लिटि ।
* कास्यनेकाज्ग्रहणं कर्तव्यम् ।
३६ इजादेश्च गुरुमतोऽनृच्छः ।
३७ दयायासश्च ।
३८ उषविदजागृभ्योऽन्यतरस्याम् ।
३९ भीह्रीभृहुवां श्लुवच्च ।
४० कृञ्चानुप्रयुज्यते लिटि ।
४१ विदांकुर्वन्त्वित्यन्यतरस्याम् ।
४२ अभ्युत्सादयांप्रजनयांचिकयांरमयामकः पावयांक्रियाद्विदामक्रन्निति च्छन्दसि ।
४३ च्लि लुङि ।
४४ च्लेः सिच् ।
* स्पृशमृशकृषतृपदृपां च्लेः सिज्वा वक्तव्यः ।
४५ शल इगुपधादनिटः क्सः ।
४६ श्लिष आलिङ्गने ।
४७ न दृशः ।
४८ णिश्रिद्रुस्रुभ्यः कर्तरि चङ् ।

* कमेश्च्लेश्चङ्वक्तव्यः ।
४९ विभाषा धेट्श्व्योः ।
५० गुपेश्छन्दसि ।
५१ नोनयतिध्वनयत्येलयत्यर्दयतिभ्यः ।
५२ अस्यतिवक्तिख्यातिभ्योऽङ् ।
५३ लिपिसिचिह्वश्च ।
५४ आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् ।
५५ पुषादिद्युताद्य्लृदितः परस्मैपदेषु ।
५६ सर्तिशास्त्यर्तिभ्यश्च ।
५७ इरितो वा ।
५८ जॄस्तम्भुम्रुचुम्लुचुग्रुचुग्लुचुग्लुञ्चुश्विभ्यश्च ।
५९ कृमृदृरुहिभ्यश्छन्दसि ।
६० चिण्ते पदः ।
६१ दीपजनबुधपूरितायिप्यायिभ्योऽन्यतरस्याम् ।
६२ अचः कर्मकर्तरि ।
६३ दुहश्च ।
६४ न रुधः ।
६५ तपोऽनुतापे च ।
६६ चिण्भावकर्मणोः ।
६७ सार्वधातुके यक् ।
६८ कर्तरि शप् ।
६९ दिवादिभ्यः श्यन् ।
७० वा भ्राशभ्लाशभ्रमुक्रमुक्लमुत्रसित्रुटिलषः ।
७१ यसोऽनुपसर्गात् ।
७२ संयसश्च ।
७३ स्वादिभ्यः श्नुः ।
७४ श्रुवः शृ च ।
७५ अक्षोऽन्यतरस्याम् ।
७६ तनूकरणे तक्षः ।
७७ तुदादिभ्यः शः ।
७८ रुधादिभ्यः श्नम् ।
७९ तनादिकृञ्भ्य उः ।
८० धिन्विकृण्व्योर च ।
८१ क्र्यादिभ्यः श्ना ।
८२ स्तन्भुस्तुन्भुस्कन्भुस्कुन्भुस्कुञ्भ्यः श्नुश्च ।
८३ हलः श्नः शानज्झौ ।
८४ छन्दसि शायजपि ।
८५ व्यत्ययो बहुलम् ।
८६ लिङ्याशिष्यङ् ।
* दृशेरग्वक्तव्यः ।
८७ कर्मवत्कर्मणा तुल्यक्रियः ।
* सकर्मकाणां प्रतिषेधो वक्तव्यः ।
* दुहिपच्योर्बहुलं सकर्मकयोः ।
* सृजियुज्योः श्यंस्तु ।
* सृजेः श्रद्धोपपन्ने कर्तर्येवेति वाच्यम्
* भूषाकर्मकिरादिसनां चान्यत्रात्मनेपदात् ।
८८ तपस्तपःकर्मकस्यैव ।
८९ न दुहस्नुनमां यक्चिणौ ।
* यक्चिणोः प्रतिषेधे हेतुमण्णिच्श्रिब्रूञामुपसङ्ख्यानम्
* यक्चिणोः प्रतिषेधे णिश्रन्थिग्रन्थिब्रूञात्मनेपदाकर्मकाणामुपसङ्ख्यानम्

९० कुषिरजोः प्राचां श्यन्परस्मैपदं च ।
९१ धातोः ।
९२ तत्रोपपदं सप्तमीस्थम् ।
९३ कृदतिङ् ।
९४ वाऽसरूपोऽस्त्रियाम् ।
९५ कृत्याः प्राङ्ण्वुलः ।
९६ तव्यत्तव्यानीयरः ।
* केलिमर उपसङ्ख्यानम् ।
* वसेस्तव्यत्कर्तरि णिच्च ।
९७ अचो यत् ।
* तकिशसिचतियतिजनिभ्यो यद्वाच्यः ।
* हनो वा यद्वधश्च वक्तव्यः ।
९८ पोरदुपधात् ।
९९ शकिसहोश्च ।
१०० गदमदचरयमश्चानुपसर्गे ।
* चरेराङि चागुरौ ।
१०१ अवद्यपण्यवर्या गर्ह्यपणितव्यानिरोधेषु ।
१०२ वह्यं करणम् ।
१०३ अर्यः स्वामिवैश्ययोः ।
१०४ उपसर्या काल्या प्रजने ।
१०५ अजर्यं संगतम् ।
१०६ वदः सुपि क्यप्च ।
१०७ भुवो भावे ।
१०८ हनस्त च ।
१०९ एतिस्तुशास्वृदृजुषः क्यप् ।
* आङ्पूर्वादञ्जेः संज्ञायामुपसङ्ख्यानम् ।
* शंसिदुहिगुहिभ्यो वा ।
११० ऋदुपधाच्चाक्लृपिचृतेः ।
१११ ई च खनः ।
११२ भृञोऽसंज्ञायाम् ।
* समश्च बहुलम् ।
११३ मृजेर्विभाषा ।
११४ राजसूयसूर्यमृषोद्यरुच्यकुप्यकृष्टपच्याव्यथ्याः ।
११५ भिद्योद्ध्यौ नदे ।
११६ पुष्यसिद्ध्यौ नक्षत्रे ।
११७ विपूयविनीयजित्या मुञ्जकल्कहलिषु ।
११८ प्रत्यपिभ्यां ग्रहेः ।
* छन्दसीति वक्तव्यम् ।
११९ पदास्वैरिबाह्यापक्ष्येषु च ।
१२० विभाषा कृवृषोः ।
१२१ युग्यं च पत्रे ।
१२२ अमावस्यदन्यतरस्याम् ।
१२३ छन्दसि निष्टर्क्यदेवहूयप्रणीयोन्नीयोच्छिष्यमर्यस्तर्याध्वर्यखन्यखान्यदेवयज्यापृच्छ्यप्रतिषीव्यब्रह्मवाद्यभाव्यस्ताव्योपचाय्यपृडानि ।
* हिरण्य इति वक्तव्यम् ।
१२४ ऋहलोर्ण्यत् ।
* पाणौ सृजेर्ण्यत् ।
* समवपूर्वाच्च ।
* लपिदभिभ्यां चेति वक्तव्यम् ।
१२५ ओरावश्यके ।

१२६ आसुयुवपिरपिलपित्रपिचमश्च ।
१२७ आनाय्योऽनित्ये ।
१२८ प्रणाय्योऽसंमतौ ।
१२९ पाय्यसांनाय्यनिकाय्यधाय्या मानहविर्निवाससासिधेनीषु ।
१३० क्रतौ कुण्डपाय्यसंचाय्यौ ।
१३१ अग्नौ परिचाय्योपचाय्यसमूह्याः ।
१३२ चित्याग्निचित्ये च ।
१३३ ण्वुल्तृचौ ।
१३४ नन्दिग्रहिपचादिभ्यो ल्युणिन्यचः ।
१३५ इगुपधज्ञाप्रीकिरः कः ।
१३६ आतश्चोपसर्गे ।
१३७ पाघ्राध्माधेड्दृशः शः ।
* घ्रः संज्ञायां न ।
१३८ अनुपसर्गाल्लिम्पविन्दधारिपारिवेद्युदेजिचेतिसातिसाहिभ्यश्च ।
* नौ लिम्पेः ।
* गवादिषु विन्देः संज्ञायामुपसङ्ख्यानम् ।
१३९ ददातिदधात्योर्विभाषा ।
१४० ज्वलितिकसन्तेभ्यो णः ।
* तनोतेर्ण उपसङ्ख्यानम् ।
१४१ श्याद्व्यधास्रुसंस्रुवतीणवसावहृलिहश्लिषश्वसश्च ।
१४२ दुन्योरनुपसर्गे ।
१४३ विभाषा ग्रहः ।
१४४ गेहे कः ।
* नृतिखनिरञ्जिभ्य इति वक्तव्यम् ।
१४५ शिल्पिनि ष्वुन् ।
१४६ गस्थकन् ।
१४७ ण्युट् च ।
१४८ हश्च व्रीहिकालयोः ।
१४९ प्रुसृल्वः समभिहारे वुन् ।
* साधुकारिण्युपसङ्ख्यानम् ।
१५० आशिषि च ।

द्वितीयः पादः ।

१ कर्मण्यण् ।
* शीलिकामिभक्ष्याचरिभ्यो णः ।
* ईक्षिक्षमिभ्यां चेति वक्तव्यम् ।
२ ह्वावामश्च ।
३ आतोऽनुपसर्गे कः ।
* कविधौ सर्वत्र प्रसारणिभ्यो डः ।
४ सुपि स्थः ।
५ तुन्दशोकयोः परिमृजापनुदोः ।
* आलस्यसुखाहरणयोरिति वक्तव्यम् ।
* कप्रकरणे मूलविभुजादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
६ प्रे दाज्ञः ।
७ समि ख्यः ।
८ गापोष्टक् ।
* पिबतेः सुराशीध्वोरिति वक्तव्यम् ।
* बहुलं तणि ।
९ हरतेरनुद्यमनेऽच् ।

* शक्तिलाङ्गलाङ्कुशयष्टितोमरघटघटीधनुःषु ग्रहेरुपसङ्ख्यानम् ।
* सूत्रे च धार्येऽर्थे ।
१० वयसि च ।
११ आङि ताच्छील्ये ।
१२ अर्हः ।
१३ स्तम्बकर्णयोरमिजपोः ।
* हस्तिसूचकयोरिति वक्तव्यम् ।
१४ शमि धातोः संज्ञायाम् ।
* शमिसंज्ञायां धातुग्रहणं कृञो हेत्वादिषु टप्रतिषेधार्थम् ।
१५ अधिकरणे शेतेः ।
* पार्श्वादिषूपसङ्ख्यानम् ।
* दिग्धसहपूर्वाच्चेति वक्तव्यम् ।
* उत्तानादिषु कर्तृषु ।
* गिरौ डश्छन्दसि ।
१६ चरेष्टः ।
१७ भिक्षासेनादायेषु च ।
१८ पुरोऽग्रतोऽग्रेषु सर्तेः ।
१९ पूर्वे कर्तरि ।
२० कृञो हेतुताच्छील्यानुलोम्येषु ।
२१ दिवाविभानिशाप्रभाभास्कारान्तानन्तादिबहुनान्दीकिंलिपिलिबिबलिभक्तिकर्तृचित्रक्षेत्रसंख्याजङ्घाबाह्वहर्यत्तद्धनुररुःषु ।
* किं यत्तद्बहुषु कृञोऽज्विधानम् ।
२२ कर्मणि भृतौ ।
२३ न शब्दश्लोककलहगाथावैरचाटुसूत्रमन्त्रपदेषु ।
२४ स्तम्बशकृतोरिन् ।
* व्रीहिवत्सयोरिति वक्तव्यम् ।
२५ हरतेर्दृतिनाथयोः पशौ ।
२६ फलेग्रहिरात्मंभरिश्च ।
२७ छन्दसि वनसनरक्षिमथाम् ।
२८ एजेः खश् ।
* वातशुनीतिलशर्धेष्वजधेट्तुदजहातिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
२९ नासिकास्तनयोर्ध्माधेटोः ।
* स्तने धेटः ।
* नासिकायां ध्मश्च ।
* घटिखारीखरीषूपसङ्ख्यानम् ।
३० नाडीमुष्ट्योश्च ।
३१ उदि कूले रुजिवहोः ।
३२ वहाभ्रे लिहः ।
३३ परिमाणे पचः ।
३४ मितनखे च ।
३५ विध्वरुषोस्तुदः ।
३६ असूर्यललाटयोर्दृशितपोः ।
३७ उग्रम्पश्येरम्मदपाणिन्धमाश्च ।
३८ प्रियवशे वदः खच् ।
* गमेः सुपि वाच्यः ।
* विहायसो विह इति वाच्यम् ।
* खच्च डिद्वा वाच्यः ।
* डे च विहायसो विहादेशो वक्तव्यः ।
३९ द्विषत्परयोस्तापे ।
४० वाचि यमो व्रते ।

४१ पूःसर्वयोर्दारिसहोः ।
* भगे च दारेरिति काशिका ।
४२ सर्वकूलाभ्रकरीषेषु कषः ।
४३ मेघर्तिभयेषु कृञः ।
४४ क्षेमप्रियमद्रेऽण्च ।
४५ आशिते भुवः करणभावयोः ।
४६ संज्ञायां भृतृवृजिधारिसहितपिदमः ।
४७ गमश्च ।
४८ अन्तात्यन्ताध्वदूरपारसर्वानन्तेषु डः ।
* डप्रकरणे सर्वत्रपन्नयोरुपसङ्ख्यानम् ।
* उरसो लोपश्च ।
* सुदुरोरधिकरणे ।
* निसो देशे ।
* अन्यत्रापि दृश्यत इति वक्तव्यम् ।
४९ आशिषि हनः ।
* दारावाहनोऽणन्तस्य च टः संज्ञायाम् ।
* चारौ वा ।
* कर्मणि समि च ।
५० अपे क्लेशतमसोः ।
५१ कुमारशीर्षयोर्णिनिः ।
५२ लक्षणे जायापत्योष्टक् ।
५३ अमनुष्यकर्तृके च ।
५४ शक्तौ हस्तिकपाटयोः ।
५५ पाणिघताडघौ शिल्पिनि ।
* राजघ उपसङ्ख्यानम् ।
५६ आढ्यसुभगस्थूलपलितनग्नान्धप्रियेषुच्व्यर्थेष्वच्वौ कृञः करणे ख्युन् ।
५७ कर्तरि भुवः खिष्णुच्खुकञौ ।
५८ स्पृशोऽनुदके क्विन् ।
५९ ऋत्विग्दधृक्स्रग्दिगुष्णिगञ्चुयुजिक्रुञ्चां च ।
६० त्यदादिषु दृशोऽनालोचने कञ्च ।
* समानान्ययोश्चेति वक्तव्यम् ।
* दृशेः क्सश्चेति वक्तव्यम् ।
६१ सत्सूद्विषद्रुहदुहयुजविदभिदच्छिदजिनीराजामुपसर्गेऽपि क्विप् ।
६२ भजो ण्विः ।
६३ छन्दसि सहः ।
६४ वहश्च ।
६५ कव्यपुरीषपुरीष्येषु ञ्युट् ।
६६ हव्येऽनन्तःपादम् ।
६७ जनसनखनक्रमगमो विट् ।
६८ अदोऽनन्ने ।
६९ क्रव्ये च ।
७० दुहः कब्घश्च ।
७१ मन्त्रे श्वेतवहोक्थशस्पुरोडाशो ण्विन् ।
* श्वेतवहादीनां डस् पदस्येति वक्तव्य
* अवयाः श्वेतवाः पुरोडाश्च ।
७२ अवे यजः ।
७३ विजुपे छन्दसि ।
७४ आतो मनिन्क्वनिब्वनिपश्च ।
७५ अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते ।

७६ क्विप्च ।
७७ स्थः क च ।
७८ सुप्यजातौ णिनिस्ताच्छील्ये ।
* णिङ्विधौ साधुकारिण्युपसङ्ख्यानम् ।
* ब्रह्मणि वदः ।
७९ कर्तर्युपमाने ।
८० व्रते ।
८१ बहुलमाभीक्ष्ण्ये ।
८२ मनः ।
८३ आत्ममाने खश्च ।
८४ भूते ।
८५ करणे यजः ।
८६ कर्मणि हनः ।
८७ ब्रह्मभ्रूणवृत्रेषु क्विप् ।
८८ बहुलं छन्दसि ।
८९ सुकर्मपापमन्त्रपुण्येषु कृञः ।
९० सोमे सुञः ।
९१ अग्नौ चेः ।
९२ कर्मण्यग्न्याख्यायाम् ।
९३ कर्मणीनिविक्रियः ।
* कुत्सितग्रहणं कर्तव्यम् ।
९४ दृशेः क्वनिप् ।
९५ राजनि युधिकृञः ।
९६ सहे च ।
९७ सप्तम्यां जनेर्डः ।
९८ पञ्चम्यामजातौ ।
९९ उपसर्गे च संज्ञायाम् ।
१०० अनौ कर्मणि ।
१०१ अन्येष्वपि दृश्यते ।
* अन्येभ्योऽपि दृश्यते ।
१०२ निष्ठा ।
* आदिकर्मणि निष्ठा वक्तव्या ।
१०३ सुयजोर्ङ्वनिप् ।
१०४ जीर्यतेरतृन् ।
१०५ छन्दसि लिट् ।
१०६ लिटः कानज्वा ।
१०७ क्वसुश्च ।
१०८ भाषायां सदवसश्रुवः ।
१०९ उपेयिवाननाश्वाननूचानश्च ।
११० लुङ् ।
१११ अनद्यतने लङ् ।
११२ अभिज्ञावचने लृट् ।
११३ न यदि ।
११४ विभाषा साकाङ्क्षे ।
११५ परोक्षे लिट् ।
* अत्यन्तापह्नवे लिड्वक्तव्यः ।
११६ हशश्वतोर्लङ् च ।
११७ प्रश्ने चासन्नकाले ।
११८ लट् स्मे ।
११९ अपरोक्षे च ।
१२० ननौ पृष्टप्रतिवचने ।
१२१ नन्वोर्विभाषा ।
१२२ पुरि लुङ् चास्मे ।
१२३ वर्तमाने लट् ।
१२४ लटः शतृशानचावप्रथमासमानाधिकरणे ।
१२५ संबोधने च ।
१२६ लक्षणहेत्वोः क्रियायाः ।

१२७ तौ सत् ।
१२८ पूङ्यजोः शानन् ।
१२९ ताच्छील्यवयोवचनशक्तिषु चानश् ।
१३० इङ्धार्योः शत्रकृच्छ्रिणि ।
१३१ द्विषोऽमित्रे ।
१३२ सुञो यज्ञसंयोगे ।
१३३ अर्हः प्रशंसायाम् ।
१३४ आ क्वेस्तच्छीलतद्धर्मतत्साधुकारिषु ।
१३५ तृन् ।
* तृन्विधावृत्विक्षु चानुपसर्गस्य ।
* नयतेः षुक् ।
* त्विषेर्देवतायामकारश्चोपधाया अनिट्त्वं च ।
* क्षदेश्च युक्ते ।
* छन्दसि तृच ।
१३६ अलंकृञ्निराकृञ्प्रजनोत्पचोत्पतोन्मदरुच्यपत्रपवृतुवृधुसहचर इष्णुच् ।
१३७ णेश्छन्दसि ।
१३८ भुवश्च ।
१३९ ग्लाजिस्थश्च ग्स्नुः ।
१४० त्रसिगृधिधृषिक्षिपेः क्नुः ।
१४१ शमित्यष्टाभ्यो घिनुण् ।
१४२ संपृचानुरुधाङ्यमाङ्यसपरिसृसंसृजपरिदेविसंज्वरपरिक्षिपपरिरटपरिवदपरिदहपरिमुहदुषद्विषद्रुहदुहयुजाक्रीडविविचत्यजरजभजातिचरापचरामुषाभ्याहनश्च ।
१४३ वौ कषलसकत्थस्रम्भः ।
१४४ अपे च लषः ।
१४५ प्रे लपसृद्रुमथवदवसः ।
१४६ निन्दहिंसक्लिशखादविनाशपरिक्षिपपरिरटपरिवादिव्याभाषासूयो वुञ् ।
१४७ देविक्रुशोश्चोपसर्गे ।
१४८ चलनशब्दार्थादकर्मकाद्युच् ।
१४९ अनुदात्तेतश्च हलादेः ।
१५० जुचङ्क्रम्यदन्द्रम्यसृगृधिज्वलशुचलषपतपदः ।
१५१ क्रुधमण्डार्थेभ्यश्च ।
१५२ न यः ।
१५३ सूददीपदीक्षश्च ।
१५४ लषपतपदस्थाभूवृषहनकमगमशॄभ्य उकञ् ।
१५५ जल्पभिक्षकुट्टलुण्टवृङः षाकन् ।
१५६ प्रजोरिनिः ।
१५७ जिदृक्षिविश्रीण्वमाव्यथाभ्यमपरिभूप्रसूभ्यश्च ।
१५८ स्पृहिगृहिपतिदयिनिद्रातन्द्राश्रद्धाभ्य आलुच् ।
१५९ दाधेट्सिशदसदो रुः ।
१६० सृघस्यदः क्मरच् ।
१६१ भञ्जभासमिदो घुरच् ।
१६२ विदिभिदिच्छिदेः कुरच् ।

१६३ इण्नशजिसर्तिभ्यः क्वरप् ।
१६४ गत्वरश्च ।
१६५ जागरूकः ।
१६६ यजजपदशां यङः ।
१६७ नमिकम्पिस्म्यजसकमहिंस-दीपो रः ।
१६८ सनाशंसभिक्ष उः ।
१६९ विन्दुरिच्छुः ।
१७० क्याच्छन्दसि ।
१७१ आदृगमहनजनः किकिनौ लिट् च ।
* भाषायां धाञ्कृसृगमिजनिनमिभ्यः ।
* सासहिवावहिचाचलिपापतीनामुपसङ्ख्यानम् ।
१७२ स्वपितृषोर्नजिङ् ।
* धृषेश्चेति वाच्यम् ।
१७३ शृवन्द्योरारुः ।
१७४ भियः क्रुक्लुकनौ ।
* क्रुकन्नपि वक्तव्यः ।
१७५ स्थेशभासपिसकसो वरच् ।
१७६ यश्च यङः ।
१७७ भ्राजभासधुर्विद्युतोर्जिपॄजुग्रावस्तुवः क्विप् ।
१७८ अन्येभ्योऽपि दृश्यते ।
* क्विब्वचिप्रच्छ्यायतस्तुकटप्रुजुश्रीणां दीर्घोऽसम्प्रसारणञ्च ।
* द्युतिगमिजुहोतीनां द्वे च ।
* जुहोतेर्दीर्घश्च ।
* दृणातेर्ह्रस्वश्च ।
* ध्यायतेः सम्प्रसारणञ्च ।
१७९ भुवः संज्ञान्तरयोः ।
१८० विप्रसंभ्यो ड्वसंज्ञायाम् ।
* डुप्रकरणे मितद्र्वादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
१८१ धः कर्मणि ष्ट्रन् ।
१८२ दाम्नीशसयुयुजस्तुतुदसिसिचमिहपतदशनहः करणे ।
१८३ हलसूकरयोः पुवः ।
१८४ अर्तिलूधूसूखनसहचर इत्रः ।
१८५ पुवः संज्ञायाम् ।
१८६ कर्तरि चर्षिदेवतयोः ।
१८७ ञीतः क्तः ।
१८८ मतिबुद्धिपूजार्थेभ्यश्च ।

तृतीयः पादः ।

१ उणादयो बहुलम् ।
२ भूतेऽपि दृश्यन्ते ।
३ भविष्यति गम्यादयः ।
४ यावत्पुरानिपातयोर्लट् ।
५ विभाषा कदाकर्ह्योः ।
६ किंवृत्ते लिप्सायाम् ।
७ लिप्स्यमानसिद्धौ च ।
८ लोडर्थलक्षणे च ।
९ लिङ्चोर्ध्वमौहूर्तिके ।
१० तुमुन्ण्वुलौ क्रियायां क्रियार्थायाम् ।
११ भाववचनाश्च ।
१२ अण्कर्मणि च ।
१३ लृट् शेषे च ।

१४ लटः सद्वा ।
१५ अनद्यतने लुट् ।
१६ पदरुजविशस्पृशो घञ् ।
* स्पृश उपतापे ।
१७ सृ स्थिरे ।
* व्याधिमत्स्यबलेषु चेति वाच्यम् ।
१८ भावे ।
१९ अकर्तरि च कारके संज्ञायाम् ।
२० परिमाणाख्यायां सर्वेभ्यः ।
* दारजारौ कर्तरि णिलुक् च ।
२१ इङश्च ।
* अपादाने स्त्रियामुपसङ्ख्यानं तदन्ताच्च वा ङीष् ।
* शॄवायुवर्णनिवृतेषु ।
२२ उपसर्गे रुवः ।
२३ समि युद्रुदुवः ।
२४ श्रिणीभुवोऽनुपसर्गे ।
२५ वौ क्षुश्रुवः ।
२६ अवोदोर्नियः ।
२७ प्रे द्रुस्तुस्रुवः ।
२८ निरभ्योः पूल्वोः ।
२९ उन्न्योर्ग्रः ।
३० कॄ धान्ये ।
३१ यज्ञे समि स्तुवः ।
३२ प्रे स्त्रोऽयज्ञे ।
३३ प्रथने वावशब्दे ।
३४ छन्दोनाम्नि च ।
३५ उदि ग्रहः ।
३६ समि मुष्टौ ।
३७ परिन्योर्नीणोर्द्यूताभ्रेषयोः ।
३८ परावनुपात्यय इणः ।
३९ व्युपयोः शेतेः पर्याये ।
४० हस्तादाने चेरस्तेये ।
४१ निवासचितिशरीरोपसमाधानेष्वादेश्च कः ।
४२ संघे चानौत्तराधर्ये ।
४३ कर्मव्यतिहारे णच्स्त्रियाम् ।
४४ अभिविधौ भाव इनुण् ।
४५ आक्रोशेऽवन्योर्ग्रहः ।
४६ प्रे लिप्सायाम् ।
४७ परौ यज्ञे ।
४८ नौ वृ धान्ये ।
४९ उदि श्रयतियौतिपूद्रुवः ।
५० विभाषाऽऽङि रुप्लुवोः ।
५१ अवे ग्रहो वर्षप्रतिबन्धे ।
५२ प्रे वणिजाम् ।
५३ रश्मौ च ।
५४ वृणोतेराच्छादने ।
५५ परौ भुवोऽवज्ञाने ।
५६ एरच् ।
* भयादीनामुपसङ्ख्यानं नपुंसके क्तादिनिवृत्त्यर्थम् ।
* जवसवौ छन्दसि वक्तव्यौ ।
५७ ऋदोरप् ।
५८ ग्रहवृदृनिश्चिगमश्च ।
* वशिरण्योश्चोपसङ्ख्यानम् ।
* घञर्थे कविधानम् ।
५९ उपसर्गेऽदः ।

६० नौ ण च ।
६१ व्यधजपोरनुपसर्गे ।
६२ स्वनहसोर्वा ।
६३ यमः समुपनिविषु च ।
६४ नौ गदनदपठस्वनः ।
६५ क्वणो वीणायां च ।
६६ नित्यं पणः परिमाणे ।
६७ मदोऽनुपसर्गे ।
६८ प्रमदसंमदौ हर्षे ।
६९ समुदोरजःपशुषु ।
७० अक्षेषु ग्लहः ।
७१ प्रजने सर्तेः ।
७२ ह्वः संप्रसारणं च न्यभ्युपविषु ।
७३ आङि युद्धे ।
७४ निपानमाहावः ।
७५ भावेऽनुपसर्गस्य ।
७६ हनश्च वधः ।
७७ मूर्तौ घनः ।
७८ अन्तर्घनो देशे ।
७९ अगारैकदेशे प्रघणः प्रघाणश्च ।
८० उद्घनोऽत्याधानम् ।
८१ अपघनोऽङ्गम् ।
८२ करणेऽयोविद्रुषु ।
८३ स्तम्बे क च ।
८४ परौ घः ।
८५ उपघ्न आश्रये ।
८६ संघोद्घौ गणप्रशंसयोः ।
८७ निघो निमितम् ।
८८ ड्वितः क्त्रिः ।
८९ ट्वितोऽथुच् ।
९० यजयाचयतविच्छप्रच्छरक्षो नङ् ।
९१ स्वपो नन् ।
९२ उपसर्गे घोः किः ।
९३ कर्मण्यधिकरणे च ।
९४ स्त्रियां क्तिन् ।
* निष्ठायां सेट इति वक्तव्यम् ।
९५ स्थागापापचो भावे ।
* श्रुयजीषिस्तुभ्यः करणे ।
* ग्लाम्लाज्याहाभ्यो निः ।
९६ मन्त्रे वृषेषपचमनविदभूवीरा उदात्तः ।
९७ ऊतियूतिजूतिसातिहेतिकीर्तयश्च ।
९८ व्रजयजोर्भावे क्यप् ।
९९ संज्ञायां समजनिषदनिपतमनविदषुञ्शीङ्भृञिणः ।
१०० कृञः श च ।
१०१ इच्छा ।
* परिचर्यापरिसर्यामृगयाटाट्यानामुपसङ्ख्यानम् ।
* जागर्तेरकारो वा ।
१०२ अ प्रत्ययात् ।
१०३ गुरोश्च हलः ।
* निष्ठायां सेट इति वक्तव्यम् ।
१०४ षिद्भिदादिभ्योऽङ् ।
* कपेः सम्प्रसारणञ्च ।

१०५ चिन्तिपूजिकथिकुम्बिचर्चश्च ।
१०६ आतश्चोपसर्गे ।
१०७ ण्यासश्रन्थो युच् ।
* घट्टिवन्दिविदिभ्यश्चेति वाच्यम् ।
* इषेरनिच्छार्थस्य ।
* परेर्वा ।
१०८ रोगाख्यायां ण्वुल्बहुलम् ।
* धात्वर्थनिर्देशे ण्वुल् ।
* इक्श्तिपौ धातुनिर्देशे ।
* वर्णात्कारः ।
* रादिफः ।
* मत्वर्थाच्छः ।
* इणजादिभ्यः ।
* इञ् वपादिभ्यः ।
* इक्कृष्यादिभ्यः ।
* संपदादिभ्यः क्विप् ।
१०९ संज्ञायाम् ।
११० विभाषाख्यानपरिप्रश्नयोरिश्च ।
१११ पर्यायार्हणोत्पत्तिषु ण्वुच् ।
११२ आक्रोशे नञ्यनिः ।
११३ कृत्यल्युटो बहुलम् ।
११४ नपुंसके भावे क्तः ।
११५ ल्युट् च ।
११६ कर्मणि च येन संस्पर्शात्कर्तुः शरीरसुखम् ।
११७ करणाधिकरणयोश्च ।
११८ पुंसि संज्ञायां घः प्रायेण ।
११९ गोचरसंचरवहव्रजव्यजापणनिगमाश्च ।
१२० अवे तॄस्त्रोर्घञ् ।
१२१ हलश्च ।
* घञ्विधाववहाराधारावायानामुपसङ्ख्यानम् ।
१२२ अध्यायन्यायोद्यावसंहाराधारावायाश्च ।
१२३ उदङ्कोऽनुदके ।
१२४ जालमानायः ।
१२५ खनो घ च ।
* खनेर्डडरेकेकवका वाच्याः ।
१२६ ईषद्दुःसुषु कृच्छ्राकृच्छ्रार्थेषु खल् ।
१२७ कर्तृकर्मणोश्च भूकृञोः ।
* कर्तृकर्मणोश्च्व्यर्थयोरिति वाच्यम् ।
१२८ आतो युच् ।
१२९ छन्दसि गत्यर्थेभ्यः ।
१३० अन्येभ्योऽपि दृश्यते ।
* भाषायां शासियुधिदृशिधृषिमृषिभ्यो युज्वाच्यः ।
१३१ वर्तमानसामीप्ये वर्तमानवद्वा ।
१३२ आशंसायां भूतवच्च ।
१३३ क्षिप्रवचने लृट् ।
१३४ आशंसावचने लिङ् ।
१३५ नानद्यतनवत्क्रियाप्रबन्धसामीप्ययोः ।
१३६ भविष्यति मर्यादावचनेऽवरस्मिन् ।

१३७ कालविभागे चानहोरात्राणाम् ।
१३८ परस्मिन्विभाषा ।
१३९ लिङ्निमित्ते लृङ् क्रियातिपत्तौ ।
१४० भूते च ।
१४१ वोताप्योः ।
१४२ गर्हायां लडपिजात्वोः ।
१४३ विभाषा कथमि लिङ् च ।
१४४ किंवृत्ते लिङ्लृटौ ।
१४५ अनवक्लृप्त्यमर्षयोरकिंवृत्तेऽपि ।
१४६ किंकिलास्त्यर्थेषु लृट् ।
१४७ जातुयदोर्लिङ् ।
* यदायद्योरुपसङ्ख्यानम् ।
१४८ यच्चयत्रयोः ।
१४९ गर्हायां च ।
१५० चित्रीकरणे च ।
१५१ शेषे लृडयदौ ।
१५२ उताप्योः समर्थयोर्लिङ् ।
१५३ कामप्रवेदनेऽकच्चिति ।
१५४ संभावनेऽलमिति चेत्सिद्धाप्रयोगे ।
१५५ विभाषा धातौ संभावनवचनेऽयदि ।
१५६ हेतुहेतुमतोर्लिङ् ।
१५७ इच्छार्थेषु लिङ्लोटौ ।
* कामप्रवेदन इति वक्तव्यम् ।
१५८ समानकर्तृकेषु तुमुन् ।
१५९ लिङ् च ।
१६० इच्छार्थेभ्यो विभाषा वर्तमाने ।
१६१ विधिनिमन्त्रणामन्त्रणाधीष्टसंप्रश्नप्रार्थनेषु लिङ् ।
१६२ लोट् च ।
१६३ प्रैषातिसर्गप्राप्तकालेषु कृत्याश्च ।
१६४ लिङ् चोर्ध्वमौहूर्तिके ।
१६५ स्मे लोट् ।
१६६ अधीष्टे च ।
१६७ कालसमयवेलासु तुमुन् ।
१६८ लिङ्यदि ।
१६९ अर्हे कृत्यतृचश्च ।
१७० आवश्यकाधमर्ण्ययोर्णिनिः ।
१७१ कृत्याश्च ।
१७२ शकि लिङ् च ।
१७३ आशिषि लिङ्लोटौ ।
१७४ क्तिच्क्तौ च संज्ञायाम् ।
१७५ माङि लुङ् ।
१७६ स्मोत्तरे लङ् च ।

चतुर्थः पादः ।

१ धातुसंबन्धे प्रत्ययाः ।
२ क्रियासमभिहारे लोट् लोटो हिस्वौ वा च तध्वमोः ।
३ समुच्चयेऽन्यतरस्याम् ।
४ यथाविध्यनुप्रयोगः पूर्वस्मिन् ।
५ समुच्चये सामान्यवचनस्य ।
६ छन्दसि लुङ्लङ्लिटः ।
७ लिङर्थे लेट् ।

८ उपसंवादाशङ्कयोश्च ।
९ तुमर्थे सेसेनसेऽसेन्क्सेकसेनध्यैअध्यैन्कध्यैकध्यैन्शध्यैशध्यैन्तवैतवेङ्तवेनः ।
१० प्रयै रोहिष्यै अव्यथिष्यै ।
११ दृशे विख्ये च ।
१२ शकि णमुल्कमुलौ ।
१३ ईश्वरे तोसुन्कसुनौ ।
१४ कृत्यार्थे तवैकेन्केन्यत्वनः ।
१५ अवचक्षे च ।
१६ भावलक्षणे स्थेण्कृञ्वदिचरिहुतमिजनिभ्यस्तोसुन् ।
१७ सृपितृदोः कसुन् ।
१८ अलंखल्वोः प्रतिषेधयोः प्राचां क्त्वा ।
१९ उदीचां माङो व्यतीहारे ।
२० परावरयोगे च ।
२१ समानकर्तृकयोः पूर्वकाले ।
२२ आभीक्ष्ण्ये णमुल् च ।
२३ न यद्यनाकाङ्क्षे ।
२४ विभाषाग्रेप्रथमपूर्वेषु ।
२५ कर्मण्याक्रोशे कृञः खमुञ् ।
२६ स्वादुमि णमुल् ।
२७ अन्यथैवंकथमित्थंसु सिद्धाप्रयोगश्चेत् ।
२८ यथातथयोरसूयाप्रतिवचने ।
२९ कर्मणि दृशिविदोः साकल्ये ।
३० यावति विन्दजीवोः ।
३१ चर्मोदरयोः पूरेः ।
३२ वर्षप्रमाण ऊलोपश्चास्यान्यतरस्याम् ।
३३ चेले क्नोपेः ।
३४ निमूलसमूलयोः कषः ।
३५ शुष्कचूर्णरूक्षेषु पिषः ।
३६ समूलाकृतजीवेषु हन्कृञ्ग्रहः ।
३७ करणे हनः ।
३८ स्नेहने पिषः ।
३९ हस्ते वर्तिग्रहोः ।
४० स्वे पुषः ।
४१ अधिकरणे बन्धः ।
४२ संज्ञायाम् ।
४३ कर्त्रोर्जीवपुरुषयोर्नशिवहोः ।
४४ ऊर्ध्वे शुषिपूरोः ।
४५ उपमाने कर्मणि च ।
४६ कषादिषु यथाविध्यनुप्रयोगः ।
४७ उपदंशस्तृतीयायाम् ।
४८ हिंसार्थानां च समानकर्मकाणाम् ।
४९ सप्तम्यां चोपपीडरुधकर्षः ।
५० समासत्तौ ।
५१ प्रमाणे च ।
५२ अपादाने परीप्सायाम् ।
५३ द्वितीयायां च ।
५४ स्वाङ्गेऽध्रुवे ।
५५ परिक्लिश्यमाने च ।
५६ विशिपतिपदिस्कन्दां व्याप्यमानासेव्यमानयोः ।
५७ अस्यतितृषोः क्रियान्तरे कालेषु ।

५८ नाड्यादिशिग्रहोः।
५९ अव्ययेऽयथाभिप्रेताख्याने कृञः क्त्वाणमुलौ।
६० तिर्यच्यपवर्गे।
६१ स्वाङ्गे तस्प्रत्यये कृभ्वोः।
६२ नाधार्थप्रत्यये च्व्यर्थे।
६३ तूष्णीमि भुवः।
६४ अन्वच्यानुलोम्ये।
६५ शकधृषज्ञाग्लाघटरभलभक्रमसहार्हास्त्यर्थेषु तुमुन्।
६६ पर्याप्तिवचनेष्वलमर्थेषु।
६७ कर्तरि कृत्।
६८ भव्यगेयप्रवचनीयोपस्थानीयजन्याप्लाव्यापात्या वा।
६९ लः कर्मणि च भावे चाकर्मकेभ्यः।
७० तयोरेव कृत्यक्तखलर्थाः।
७१ आदिकर्मणि क्तः कर्तरि च।
७२ गत्यर्थाकर्मकश्लिषशीङ्स्थासवसजनरुहजीर्यतिभ्यश्च।
७३ दाशगोघ्नौ संप्रदाने।
७४ भीमादयोऽपादाने।
७५ ताभ्यामन्यत्रोणादयः।
७६ क्तोऽधिकरणे च ध्रौव्यगतिप्रत्यवसानार्थेभ्यः।
७७ लस्य।
७८ तिप्तस्झिसिप्थस्थमिब्वस्मस्तातांझथासाथांध्वमिड्वहिमहिङ्।
७९ टित आत्मनेपदानां टेरे।
८० थासः से।
८१ लिटस्तझयोरेशिरेच्।
८२ परस्मैपदानां णलतुसुस्थलथुसणल्वमाः।
८३ विदो लटो वा।
८४ ब्रुवः पञ्चानामादित आहो ब्रुवः।
८५ लोटो लङ्वत्।
८६ एरुः।
८७ सेर्ह्यपिच्च।
८८ वा छन्दसि।
८९ मेर्निः।
९० आमेतः।
९१ सवाभ्यां वामौ।
९२ आडुत्तमस्य पिच्च।
९३ एत ऐ।
९४ लेटोऽडाटौ।
९५ आत ऐ।
९६ वैतोऽन्यत्र।
९७ इतश्च लोपः परस्मैपदेषु।
९८ स उत्तमस्य।
९९ नित्यं ङितः।
१०० इतश्च।
१०१ तस्थस्थमिपां तान्तन्तामः।
१०२ लिङः सीयुट्।
१०३ यासुट्परस्मैपदेषूदात्तो ङिच्च।
१०४ किदाशिषि।
१०५ झस्य रन्।

१०६ इटोऽत् ।
१०७ सुट् तिथोः ।
१०८ झेर्जुस् ।
१०९ सिजभ्यस्तविदिभ्यश्च ।
११० आतः ।
१११ लङः शाकटायनस्यैव ।
११२ द्विषश्च ।
११३ तिङ्शित्सार्वधातुकम् ।
११४ आर्धधातुकं शेषः ।
११५ लिट् च ।
११६ लिङाशिषि ।
११७ छन्दस्युभयथा ।

चतुर्थोऽध्यायः ।

प्रथमः पादः ।

१ ङ्याप्प्रातिपदिकात् ।
२ स्वौजसमौट्छष्टाभ्याम्भिस्ङेभ्याम्भ्यस्ङसिभ्याम्भ्यस्ङसोसाम्ङ्योः सुप् ।
३ स्त्रियाम् ।
४ अजाद्यतष्टाप् ।
* शूद्रा चामहत्पूर्वा जातिः ।
५ ऋन्नेभ्यो ङीप् ।
६ उगितश्च ।
* धातोरुगितः प्रतिषेधः ।
* अञ्चतेश्चोपसङ्ख्यानम् ।
७ वनो र च ।
* वनो न हश इति वक्तव्यम् ।
* बहुलं छन्दसि ।
* बहुव्रीहौ वा ।
८ पादोऽन्यतरस्याम् ।
९ टाबृचि ।
१० न षट्स्वस्रादिभ्यः ।
११ मनः ।
१२ अनो बहुव्रीहेः ।
१३ डाबुभाभ्यामन्यतरस्याम् ।
१४ अनुपसर्जनात् ।
१५ टिड्ढाणञ्द्वयसज्दघ्नञ्मात्रच्तयप्ठक्ठञ्कञ्क्वरपः ।
* नञ्स्नञीकक्ख्युंस्तरुणतलुनानामुपसङ्ख्यानम् ।
१६ यञश्च ।
* आपत्यग्रहणं कर्तव्यम् ।
१७ प्राचां ष्फ तद्धितः
* आसुरेरुपसङ्ख्यानम् ।
१८ सर्वत्र लोहितादिकतन्तेभ्यः ।
१९ कौरव्यमाण्डूकाभ्यां च ।
२० वयसि प्रथमे ।
* वयस्यचरम इति वाच्यम् ।
२१ द्विगोः ।
२२ अपरिमाणबिस्ताचितकम्बल्येभ्यो न तद्धितलुकि ।
२३ काण्डान्तात्क्षेत्रे ।
२४ पुरुषात्प्रमाणेऽन्यतरस्याम् ।
२५ बहुव्रीहेरूधसो ङीष् ।
२६ संख्याव्ययादेर्ङीप् ।

२७ दामहायनान्ताच्च ।
* वयोवाचकस्यैव हायनशब्दस्य ङीप् णत्वं चेष्यते ।
२८ अन उपधालोपिनोऽन्यतरस्याम् ।
२९ नित्यं संज्ञाच्छन्दसोः ।
३० केवलमामकभागधेयपापापरसमानार्यकृतसुमङ्गलभेषजाच्च ।
३१ रात्रेश्चाजसौ ।
* अजसादिष्विति वक्तव्यम् ।
३२ अन्तर्वत्पतिवतोर्नुक् ।
* अन्तर्वत्पतिवदिति गर्भभर्तृसंयोगे ।
३३ पत्युर्नो यज्ञसंयोगे ।
३४ विभाषा सपूर्वस्य ।
३५ नित्यं सपत्न्यादिषु ।
३६ पूतक्रतोरै च ।
३७ वृषाकप्यग्निकुसितकुसिदानामुदात्तः ।
३८ मनोरौ वा ।
३९ वर्णादनुदात्तात्तोपधात्तो नः ।
४० अन्यतो ङीष् ।
४१ षिद्गौरादिभ्यश्च ।
४२ जानपदकुण्डगोणस्थलभाजनागकालनीलकुशकामुककबराद्वृत्त्यमत्रावपनाकृत्रिमाश्राणास्थौल्यवर्णानाच्छादनायोविकारमैथुनेच्छाकेशवेशेषु ।
* नीलादोषधौ प्राणिनि च ।
* संज्ञायां वा ।
४३ शोणात्प्राचाम् ।
४४ वोतो गुणवचनात् ।
* गुणवचनात् ङीबाद्युदात्तार्थम् ।
* खरुसंयोगोपधान्न ।
४५ बह्वादिभ्यश्च ।
४६ नित्यं छन्दसि ।
४७ भुवश्च ।
४८ पुंयोगादाख्यायाम् ।
* पालकान्तान्न ।
* सूर्याद्देवतायां चाप् ।
४९ इन्द्रवरुणभवशर्वरुद्रमृडहिमारण्ययवयवनमातुलाचार्याणामानुक् ।
* हिमारण्ययोर्महत्त्वे ।
* यवाद्दोषे ।
* यवनाल्लिप्याम् ।
* मातुलोपाध्याययोरानुग्वा ।
* मुद्गलाच्छन्दसि लिच्च ।
* आचार्यादणत्वं च ।
* अर्यक्षत्रियाभ्यां वा ।
५० क्रीतात्करणपूर्वात् ।
५१ क्तादल्पाख्यायाम् ।
५२ बहुव्रीहेश्चान्तोदात्तात् ।
* जातान्तान्न ।
* पाणिगृहीती भार्यायाम् ।
* बहुलं संज्ञाच्छन्दसोः ।
* अन्तोदात्तादबहुनञ्सुकालसुखादिपूर्वात् ।
* जातिपूर्वादिति वक्तव्यम् ।

५३ अस्वाङ्गपूर्वपदाद्वा ।
५४ स्वाङ्गाच्चोपसर्जनादसंयोगोपधात् ।
५५ नासिकोदरौष्ठजङ्घादन्तकर्णशृङ्गाच्च ।
* पुच्छाच्च ।
* कबरमणिविषशरेभ्यो नित्यम् ।
* उपमानात्पक्षाच्च पुच्छाच्च ।
५६ न क्रोडादिबह्वचः ।
५७ सहनञ्विद्यमानपूर्वाच्च ।
५८ नखमुखात्संज्ञायाम् ।
५९ दीर्घजिह्वी च च्छन्दसि ।
६० दिक्पूर्वपदान्ङीप् ।
६१ वाहः ।
६२ सख्यशिश्वीति भाषायाम् ।
६३ जातेरस्त्रीविषयादयोपधात् ।
* योपधप्रतिषेधे गवयहयमुकयमनुष्यमत्स्यानामप्रतिषेधः ।
६४ पाककर्णपर्णपुष्पफलमूलवालोत्तरपदाच्च ।
* सदच्काण्डप्रान्तशतैकेभ्यः पुष्पात्प्रतिषेधः ।
* संभस्त्राजिनशणपिण्डेभ्यः फलात् ।
* मूलान्नञः ।
* श्वेताच्च ।
६५ इतो मनुष्यजातेः ।
६६ ऊङुतः ।
* अप्राणिजातेश्चारज्वादीनामुपसङ्ख्यानम् ।
६७ बाह्वन्तात्संज्ञायाम् ।
६८ पङ्गोश्च ।
* (श्वशुरस्योकाराकारलोपश्च ।)
६९ ऊरूत्तरपदादौपम्ये ।
७० संहितशफलक्षणवामादेश्च ।
* सहितसहाभ्यां चेति वक्तव्यम् ।
७१ कद्रुकमण्डल्वोश्छन्दसि ।
* गुग्गुलुमधुजतुपतयालूनामिति वक्तव्यम् ।
७२ संज्ञायाम् ।
७३ शार्ङ्गरवाद्यञो ङीन् ।
७४ यङश्चाप् ।
* षाद्यञश्चाप् वक्तव्यः ।
७५ आवट्याच्च ।
७६ तद्धिताः ।
७७ यूनस्तिः ।
७८ अणिञोरनार्षयोर्गुरूपोत्तमयोः ष्यङ्गोत्रे ।
७९ गोत्रावयवात् ।
८० क्रौड्यादिभ्यश्च ।
८१ दैवयज्ञिशौचिवृक्षिसात्यमुग्रिकाण्डेविद्धिभ्योऽन्यतरस्याम् ।
८२ समर्थानां प्रथमाद्वा ।
८३ प्राग्दीव्यतोऽण् ।
८४ अश्वपत्यादिभ्यश्च ।
८५ दित्यदित्यादित्यपत्युत्तरपदाण्ण्यः ।
* वाङ्मतिपितृमतां छन्दस्युपसङ्ख्यानम् ।
* पृथिव्या ञाञौ ।

* देवाद्यञञौ ।
* बहिषष्टिलोपो यञ्च ईकक् च ।
* ईकञ् छन्दसि ।
* स्थाम्नोऽकारः ।
* लोम्नोऽपत्येषु बहुष्वकारो वक्तव्यः ।
* गोरजादिप्रसङ्गे यत् ।
८६ उत्सादिभ्योऽञ् ।
८७ स्त्रीपुंसाभ्यां नञ्स्नञौ भवनात् ।
८८ द्विगोर्लुगनपत्ये ।
८९ गोत्रेऽलुगचि ।
९० यूनि लुक् ।
९१ फक्फिञोरन्यतरस्याम् ।
९२ तस्यापत्यम् ।
९३ एको गोत्रे ।
९४ गोत्राद्यून्यस्त्रियाम् ।
९५ अत इञ् ।
९६ बाह्वादिभ्यश्च ।
९७ सुधातुरकङ् च ।
* व्यासवरुडनिषादचण्डालबिम्बानां चेति वक्तव्यम् ।
९८ गोत्रे कुञ्जादिभ्यश्च्फञ् ।
९९ नडादिभ्यः फक् ।
१०० हरितादिभ्योऽञः ।
१०१ यञिञोश्च ।
१०२ शरद्वच्छुनकदर्भाद्भृगुवत्साग्रायणेषु ।
१०३ द्रोणपर्वतजीवन्तादन्यतरस्याम् ।
१०४ अनृष्यानन्तर्ये विदादिभ्योऽञ् ।
१०५ गर्गादिभ्यो यञ् ।
१०६ मधुबभ्र्वोर्ब्राह्मणकौशिकयोः ।
१०७ कपिबोधादाङ्गिरसे ।
१०८ वतण्डाच्च ।
१०९ लुक्स्त्रियाम् ।
११० अश्वादिभ्यः फञ् ।
१११ भर्गात्त्रैगर्ते ।
११२ शिवादिभ्योऽण् ।
११३ अवृद्धाभ्यो नदीमानुषीभ्यस्तन्नामिकाभ्यः ।
११४ ऋष्यन्धकवृष्णिकुरुभ्यश्च ।
११५ मातुरुत्संख्यासंभद्रपूर्वायाः ।
११६ कन्यायाः कनीन च ।
११७ विकर्णशुङ्गच्छगलाद्वत्सभरद्वाजात्रिषु ।
११८ पीलाया वा ।
११९ ढक्च मण्डूकात् ।
१२० स्त्रीभ्यो ढक् ।
१२१ द्व्यचः ।
१२२ इतश्चानिञः ।
१२३ शुभ्रादिभ्यश्च ।
१२४ विकर्णकुषीतकात्काश्यपे ।
१२५ भ्रुवो वुक्च ।
१२६ कल्याण्यादीनामिनङ् च ।
१२७ कुलटाया वा ।
१२८ चटकाया ऐरक् ।
* चटकस्येति वाच्यम् ।
* स्त्रियामपत्ये लुक् ।
१२९ गोधाया ढ्रक् ।

१३० आरगुदीचाम् ।
१३१ क्षुद्राभ्यो वा ।
१३२ पितृष्वसुश्छण् ।
१३३ ढकि लोपः ।
१३४ मातृष्वसुश्च ।
१३५ चतुष्पाद्भ्यो ढञ् ।
१३६ गृष्ट्यादिभ्यश्च ।
१३७ राजश्वशुराद्यत् ।
* राज्ञो जातावेवेति वाच्यम् ।
१३८ क्षत्राद्घः ।
१३९ कुलात्खः ।
१४० अपूर्वपदादन्यतरस्यां यड्ढकञौ ।
१४१ महाकुलादञ्खञौ ।
१४२ दुष्कुलाड्ढक् ।
१४३ स्वसुश्छः ।
१४४ भ्रातुर्व्यच्च ।
१४५ व्यन्सपत्ने ।
१४६ रेवत्यादिभ्यष्ठक् ।
१४७ गोत्रस्त्रियाः कुत्सने ण च ।
१४८ वृद्धाट्ठक्सौवीरेषु बहुलम् ।
१४९ फेश्छ च ।
१५० फाण्टाहृतिमिमताभ्यां णफिञौ ।
१५१ कुर्वादिभ्यो ण्यः ।
१५२ सेनान्तलक्षणकारिभ्यश्च ।
१५३ उदीचामिञ् ।
* तक्ष्णोऽण उपसङ्ख्यानम् ।

१५४ तिकादिभ्यः फिञ् ।
१५५ कौशल्यकार्मार्याभ्यां च ।
* वदगुकोसलकर्मारछागवृषाणां युक्चादिष्टस्य ।
१५६ अणो द्व्यचः ।
१५७ उदीचां वृद्धादगोत्रात् ।
१५८ वाकिनादीनां कुक्च ।
१५९ पुत्रान्तादन्यतरस्याम् ।
१६० प्राचामवृद्धात्फिन्बहुलम् ।
१६१ मनोर्जातावञ्यतौ षुक्च ।
१६२ अपत्यं पौत्रप्रभृति गोत्रम् ।
* यूनश्च कुत्सायां गोत्रसंज्ञेति वाच्यम्
१६३ जीवति तु वंश्ये युवा ।
* वृद्धस्य च पूजायाम् ।
१६४ भ्रातरि च ज्यायसि ।
१६५ वाऽन्यस्मिन्सपिण्डे स्थविरतरे जीवति ।
१६६ जनपदशब्दात्क्षत्रियादञ् ।
* क्षत्रियसमानशब्दाज्जनपदात्तस्य राजन्यपत्यवत् ।
* पूरोरण् वक्तव्यः ।
* पाण्डोर्ड्यण् ।
१६७ साल्वेयगान्धारिभ्यां च ।
१६८ द्व्यञ्मगधकलिङ्गसूरमसादण्
१६९ वृद्धेत्कोसलाजादाञ्ञ्यङ् ।
१७० कुरुनादिभ्यो ण्यः ।
१७१ साल्वावयवप्रत्यग्रथकलकूटाश्मकादिञ् ।

१७२ ते तद्राजाः ।
१७३ कम्बोजाल्लुक् ।
* कम्बोजादिभ्य इति वक्तव्यम् ।
१७४ स्त्रियामवन्तिकुन्तिकुरुभ्यश्च ।
१७५ अतश्च ।
१७६ न प्राच्यभर्गादियौधेयादिभ्यः ।

द्वितीयः पादः ।

१ तेन रक्तं रागात् ।
२ लाक्षारोचनाट्ठक् ।
* शकलकर्दमाभ्यामुपसङ्ख्यानम् ।
* नील्या अन्वक्तव्यः ।
* पीतात्कन्वक्तव्यः ।
* हरिद्रामहारजनाभ्यामञ् ।
३ नक्षत्रेण युक्तः कालः ।
४ लुबविशेषे ।
५ संज्ञायां श्रवणाश्वत्थाभ्याम् ।
६ द्वन्द्वाच्छः ।
७ दृष्टं साम ।
८ कलेर्ढक् ।
* सर्वत्र अग्निकलिभ्यां ढग्वक्तव्यः ।
* अस्मिन्नर्थेऽण् डिद्वा वक्तव्यः ।
* जातार्थे प्रतिप्रसूतोऽण्वा डिद्वक्तव्यः ।
* तीयादीकक् स्वार्थे वाच्यः ।
* न विद्यायाः ।
* गोत्रादङ्कवत् ।
९ वामदेवाड्ड्यड्ड्यौ ।
१० परिवृतो रथः ।
११ पाण्डुकम्बलादिनिः ।
१२ द्वैपवैयाघ्रादञ् ।
१३ कौमारापूर्ववचने ।
१४ तत्रोद्धृतममत्रेभ्यः ।
१५ स्थण्डिलाच्छयितरि व्रते ।
१६ संस्कृतं भक्षाः ।
१७ शूलोखाद्यत् ।
१८ दध्नष्ठक् ।
१९ उदश्वितोऽन्यतरस्याम् ।
२० क्षीराड्ढञ् ।
२१ साऽस्मिन्पौर्णमासीति संज्ञायाम् ।
२२ आग्रहायण्यश्वत्थाट्ठक् ।
२३ विभाषा फाल्गुनीश्रवणाकार्तिकीचैत्रीभ्यः ।
२४ साऽस्य देवता ।
२५ कस्येत् ।
२६ शुक्राद्घन् ।
२७ अपोनप्त्रपांनप्तृभ्यां घः ।
२८ छ च ।
* छप्रकरणे पैङ्गाक्षिपुत्रादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
* शतरुद्राद्घ च ।
२९ महेन्द्राद्घाणौ च ।
३० सोमाट्ट्यण् ।
३१ वाय्वृतुपित्रुषसो यत् ।
३२ द्यावापृथिवीशुनासीरमरुत्वदग्नीषोमवास्तोष्पतिगृहमेधाच्छ च ।

३३ अग्नेर्ढक् ।
३४ कालेभ्यो भववत् ।
३५ महाराजप्रोष्ठपदाट्ठञ् ।
* तदस्मिन्वर्तत इति नवयज्ञादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
* पूर्णमासादण्वक्तव्यः ।
३६ पितृव्यमातुलमातामहपितामहाः ।
* पितुर्भ्रातरि व्यत् ।
* मातुर्डुलच् ।
* मातृपितृभ्यां पितरि डामहच् ।
* मातरि षिच्च ।
* अवेर्दुग्धे सोढदूसमरीसचो वक्तव्याः ।
* तिलान्निष्फलात्पिञ्जपेजौ ।
* पिञ्जश्छन्दसि डिच्च ।
३७ तस्य समूहः ।
३८ भिक्षादिभ्योऽण् ।
३९ गोत्रोक्षोष्ट्रोरभ्रराजन्यराजपुत्रवत्समनुष्याजाद्वुञ् ।
* वृद्धाच्चेति वक्तव्यम् ।
४० केदाराद्यञ्च ।
* गणिकाया यञिति वक्तव्यम् ।
४१ ठञ्कवचिनश्च ।
४२ ब्राह्मणमाणववाडवाद्यत् ।
* पृष्ठादुपसङ्ख्यानम् ।
* वातादूलो वा ।
४३ ग्रामजनबन्धुसहायेभ्यस्तल् ।
* गजसहायाभ्यां चेति वक्तव्यम् ।
* अह्नः खः क्रतौ ।
* पर्श्वा णस् वक्तव्यः ।
४४ अनुदात्तादेरञ् ।
४५ खण्डिकादिभ्यश्च ।
४६ चरणेभ्यो धर्मवत् ।
४७ अचित्तहस्तिधेनोष्ठक् ।
* धेनोरनञ इति वक्तव्यम् ।
४८ केशाश्वाभ्यां यञ्छावन्यतरस्याम् ।
४९ पाशादिभ्यो यः ।
५० खलगोरथात् ।
५१ इनित्रकट्यचश्च ।
* खलादिभ्य इनिः ।
५२ विषयो देशे ।
५३ राजन्यादिभ्यो वुञ् ।
५४ भौरिक्याद्यैषुकार्यादिभ्यो विधल्भक्तलौ ।
५५ सोऽस्यादिरिति छन्दसः प्रगाथेषु ।
* स्वार्थ उपसङ्ख्यानम् ।
५६ संग्रामे प्रयोजनयोद्धृभ्यः ।
५७ तदस्यां प्रहरणमिति क्रीडायां णः ।
५८ घञः साऽस्यां क्रियेति ञः ।
५९ तदधीते तद्वेद ।
६० क्रतूक्थादिसूत्रान्ताट्ठक् ।
* मुख्यार्थात्तूक्थशब्दाट्ठगणौ नेष्येते ।
* विद्यालक्षणकल्पान्ताच्चेति वक्तव्यम् ।
* सूत्रान्तात्त्वकल्पादेरेवेष्यते ।
* अङ्गक्षत्रधर्मत्रिपूर्वाद्विद्यान्तान्नेति वक्तव्यम् ।

* आख्यानाख्यायिकेतिहासपुराणेभ्यश्च ।
* सर्वादेः सादेश्च लुक् ।
* द्विगोश्च ।
* अनुसूर्लक्ष्यलक्षणे ।
* इकन्पदोत्तरपदात् ।
* शतषष्टेः षिकन् पथः ।
६१ क्रमादिभ्यो वुन् ।
६२ अनुब्राह्मणादिनिः ।
६३ वसन्तादिभ्यष्ठक् ।
६४ प्रोक्ताल्लुक् ।
६५ सूत्राच्च कोपधात् ।
६६ छन्दोब्राह्मणानि च तद्विषयाणि ।
६७ तदस्मिन्नस्तीति देशे तन्नाम्नि ।
६८ तेन निर्वृत्तम् ।
६९ तस्य निवासः ।
७० अदूरभवश्च ।
७१ ओरञ् ।
७२ मतोश्च बह्वजङ्गात् ।
७३ बह्वचः कूपेषु ।
७४ उदक्च विपाशः ।
७५ संकलादिभ्यश्च ।
७६ स्त्रीषु सौवीरसाल्वप्राक्षु ।
७७ सुवास्त्वादिभ्योऽण् ।
७८ रोणी ।
७९ कोपधाच्च ।
८० वुञ्छण्कठजिलसेनिरढञ्ण्ययफक्फिफिञिञ्ञ्यकक्ठकोऽरीहणकृशाश्वर्श्यकुमुदकाशतृणप्रेक्षाश्मसखिसंकाशबलपक्षकर्णसुतंगमप्रगदिन्वराहकुमुदादिभ्यः ।
८१ जनपदे लुप् ।
८२ वरणादिभ्यश्च ।
८३ शर्कराया वा ।
८४ ठक्छौ च ।
८५ नद्यां मतुप् ।
८६ मध्वादिभ्यश्च ।
८७ कुमुदनडवेतसेभ्यो ड्मतुप् ।
* महिषाच्चेति वक्तव्यम् ।
८८ नडशादाड्ड्वलच् ।
८९ शिखाया वलच् ।
९० उत्करादिभ्यश्छः ।
९१ नडादीनां कुक्च ।
९२ शेषे ।
९३ राष्ट्रावारपाराद्घखौ ।
* अवारपाराद्विगृहीतादपि विपरीताच्चेति वक्तव्यम् ।
९४ ग्रामाद्यखञौ ।
९५ कत्त्र्यादिभ्यो ढकञ् ।
९६ कुलकुक्षिग्रीवाभ्यः श्वास्यलंकारेषु ।
९७ नद्यादिभ्यो ढक् ।
९८ दक्षिणापश्चात्पुरसस्त्यक् ।
९९ कापिश्याः ष्फक् ।
* बाह्युर्दिपर्दिभ्यश्चेति वक्तव्यम् ।
१०० रङ्कोरमनुष्येऽण्च ।
१०१ द्युप्रागपागुदक्प्रतीचो यत् ।
१०२ कन्थायाष्ठक् ।

१०३ वर्णौ वुक् ।
१०४ अव्ययात्त्यप् ।
* अमेहक्वतसित्रेभ्य एव ।
* त्यब्नेर्ध्रुवे ।
* निसो गते ।
* अरण्याण्णः ।
* दूरादेत्यः ।
* उत्तरादाहञ् ।
* आविष्ट्यस्योपसङ्ख्यानं छन्दसि ।
१०५ ऐषमोह्यःश्वसोऽन्यतरस्याम् ।
१०६ तीररूप्योत्तरपदादञ्ञौ ।
१०७ दिक्पूर्वपदादसंज्ञायां ञः ।
१०८ मद्रेभ्योऽञ् ।
१०९ उदीच्यग्रामाच्च बह्वचोऽन्तोदात्तात् ।
११० प्रस्थोत्तरपदपलद्यादिकोपधादण् ।
१११ कण्वादिभ्यो गोत्रे ।
११२ इञश्च ।
११३ न द्व्यचः प्राच्यभरतेषु ।
११४ वृद्धाच्छः ।
११५ भवतष्ठक्छसौ ।
११६ काश्यादिभ्यष्ठञ्ञिठौ ।
११७ वाहीकग्रामेभ्यश्च ।
११८ विभाषोशीनरेषु ।
११९ ओर्देशे ठञ् ।
१२० वृद्धात्प्राचाम् ।
१२१ धन्वयोपधाद्वुञ् ।
१२२ प्रस्थपुरवहान्ताच्च ।
१२३ रोपधेतोः प्राचाम् ।
१२४ जनपदतदवध्योश्च ।
१२५ अवृद्धादपि बहुवचनविषयात्
१२६ कच्छाग्निवक्त्रवर्तोत्तरपदात् ।
१२७ धूमादिभ्यश्च ।
१२८ नगरात्कुत्सनप्रावीण्ययोः ।
१२९ अरण्यान्मनुष्ये ।
* पथ्यध्यायन्यायविहारमनुष्यहस्तिष्विति वक्तव्यम् ।
* वा गोमयेषु ।
१३० विभाषा कुरुयुगंधराभ्याम् ।
१३१ मद्रवृज्योः कन् ।
१३२ कोपधादण् ।
१३३ कच्छादिभ्यश्च ।
१३४ मनुष्यतत्स्थयोर्वुञ् ।
१३५ अपदातौ साल्वात् ।
१३६ गोयवाग्वोश्च ।
१३७ गर्तोत्तरपदाच्छः ।
१३८ गहादिभ्यश्च ।
१३९ प्राचां कटादेः ।
१४० राज्ञः क च ।
१४१ वृद्धादकेकान्तखोपधात् ।
* अकेकान्तग्रहणे कोपधग्रहणं सौसुकाद्यर्थम् ।
१४२ कन्थापलदनगरग्रामह्रदोत्तरपदात् ।
१४३ पर्वताच्च ।
१४४ विभाषाऽमनुष्ये ।
१४५ कृकणपर्णाद्भारद्वाजे ।

तृतीयः पादः ।

१ युष्मदस्मदोरन्यतरस्यां खञ्च ।
२ तस्मिन्नणि च युष्माकास्माकौ ।
३ तवकममकावेकवचने ।
४ अर्धाद्यत् ।
५ परावराधमोत्तमपूर्वाच्च ।
६ दिक्पूर्वपदाट्ठञ्च ।
७ ग्रामजनपदैकदेशादञ्ठञौ ।
८ मध्यान्मः ।
* (मदेश्चेति वक्तव्यम् ।)
* (अवोधसोर्लोपश्च ।)
९ अ सांप्रतिके ।
१० द्वीपादनुसमुद्रं यञ् ।
११ कालाट्ठञ् ।
१२ श्राद्धे शरदः ।
१३ विभाषा रोगातपयोः ।
१४ निशाप्रदोषाभ्यां च ।
१५ श्वसस्तुट् च ।
१६ संधिवेलाद्यृतुनक्षत्रेभ्योऽण् ।
१७ प्रावृष एण्यः ।
१८ वर्षाभ्यष्ठक् ।
१९ छन्दसि ठञ् ।
२० वसन्ताच्च ।
२१ हेमन्ताच्च ।
२२ सर्वत्राण्च तलोपश्च ।
२३ सायंचिरंप्राह्णेप्रगेऽव्ययेभ्य-
ष्ट्युट्युलौ तुट् च ।
* चिरपरुत्परारिभ्यस्त्नो वक्तव्यः ।
* अग्रादिपश्चाड्डिमच् ।
* अन्ताच्च ।
२४ विभाषा पूर्वाह्णापराह्णाभ्याम् ।
२५ तत्र जातः ।
२६ प्रावृषष्ठप् ।
२७ संज्ञायां शरदो वुञ् ।
२८ पूर्वाह्णापराह्णार्द्रामूलप्रदोषाव
स्कराद्वुन् ।
२९ पथः पन्थ च ।
३० अमावास्याया वा ।
३१ अ च ।
३२ सिन्ध्वपकराभ्यां कन् ।
३३ अणञौ च ।
३४ श्रविष्ठाफल्गुन्यनुराधास्वाति-
तिष्यपुनर्वसुहस्तविशाखा-
षाढाबहुलाल्लुक् ।
* चित्रारेवतीरोहिणीभ्यः स्त्रियामुप-
सङ्ख्यानम् ।
* फल्गुन्यषाढाभ्यां टानौ वक्तव्यौ ।
* श्रविष्ठाऽषाढाभ्यां छण्वक्तव्यः ।
३५ स्थानान्तगोशालखरशालाच्च ।
३६ वत्सशालाभिजिदश्वयुक्शत-
भिषजो वा ।
३७ नक्षत्रेभ्यो बहुलम् ।
३८ कृतलब्धक्रीतकुशलाः ।
३९ प्रायभवः ।
४० उपजानूपकर्णोपनीवेष्ठक् ।
४१ संभूते ।
४२ कोशाड्ढञ् ।

४३ कालात्साधुपुष्प्यत्पच्यमानेषु ।
४४ उप्ते च ।
४५ आश्वयुज्या वुञ् ।
४६ ग्रीष्मवसन्तादन्यतरस्याम् ।
४७ देयमृणे ।
४८ कलाप्यश्वत्थयववुसाद्वुन् ।
४९ ग्रीष्मावरसमाद्वुञ् ।
५० संवत्सराग्रहायणीभ्यां ठञ्च ।
५१ व्याहरति मृगः ।
५२ तदस्य सोढम् ।
५३ तत्र भवः ।
५४ दिगादिभ्यो यत् ।
५५ शरीरावयवाच्च ।
५६ दृतिकुक्षिकलशिवस्त्यस्त्यहेर्ढञ् ।
५७ ग्रीवाभ्योऽण्च ।
५८ गम्भीराञ्ञ्यः ।
* बहिर्देवपञ्चजनेभ्यश्च ।
५९ अव्ययीभावाच्च ।
* परिमुखादिभ्य एवेष्यते ।
६० अन्तःपूर्वपदाट्ठञ् ।
* अध्यात्मादेष्ठञिष्यते ।
* मुखपार्श्वतसोरीयः ।
* कुग्जनस्य परस्य च ।
* भवार्थे तु लुग्वक्तव्यः ।
६१ ग्रामात्पर्यनुपूर्वात् ।
६२ जिह्वामूलाङ्गुलेश्छः ।
६३ वर्गान्ताच्च ।
६४ अशब्दे यत्खावन्यतरस्याम् ।
६५ कर्णललाटात्कनलंकारे ।
६६ तस्य व्याख्यान इति च व्याख्यातव्यनाम्नः ।
६७ बह्वचोऽन्तोदात्ताट्ठञ् ।
६८ क्रतुयज्ञेभ्यश्च ।
६९ अध्यायेष्वेवर्षेः ।
७० पौरोडाशपुरोडाशात्ष्ठन् ।
७१ छन्दसो यदणौ ।
७२ द्व्यजृद्ब्राह्मणर्क्प्रथमाध्वरपुरश्चरणनामाख्याताट्ठक् ।
* नामाख्यातग्रहणं सङ्घातविगृहीतार्थम्
७३ अणृगयनादिभ्यः ।
७४ तत आगतः ।
७५ ठगायस्थानेभ्यः ।
७६ शुण्डिकादिभ्योऽण् ।
७७ विद्यायोनिसंबन्धेभ्यो वुञ् ।
७८ ऋतष्ठञ् ।
७९ पितुर्यच्च ।
८० गोत्रादङ्कवत् ।
८१ हेतुमनुष्येभ्योऽन्यतरस्यां रूप्यः ।
८२ मयट् च ।
८३ प्रभवति ।
८४ विदूराञ्ञ्यः ।
८५ तद्गच्छति पथिदूतयोः ।
८६ अभिनिष्क्रामति द्वारम् ।
८७ अधिकृत्य कृते ग्रन्थे ।
* लुबाख्यायिकाभ्यो बहुलम् ।

८८ शिशुक्रन्दयमसभद्वन्द्वेन्द्रजननादिभ्यश्छः ।

* द्वन्द्वे देवासुरादिभ्यः प्रतिषेधो वक्तव्यः ।

८९ सोऽस्य निवासः ।

९० अभिजनश्च ।

९१ आयुधजीविभ्यश्छः पर्वते ।

९२ शण्डिकादिभ्यो ञ्यः ।

९३ सिन्धुतक्षशिलादिभ्योऽणञौ ।

९४ तूदीशलातुरवर्मतीकूचवाराड्ढक्छण्ढञ्यकः ।

९५ भक्तिः ।

९६ अचित्तादेशकालाट्ठक् ।

९७ महाराजाट्ठञ् ।

९८ वासुदेवार्जुनाभ्यां वुन् ।

९९ गोत्रक्षत्रियाख्येभ्यो बहुलं वुञ् ।

१०० जनपदिनां जनपदवत्सर्वं जनपदेन समानशब्दानां बहुवचने ।

१०१ तेन प्रोक्तम् ।

१०२ तित्तिरिवरतन्तुखण्डिकोखाच्छण् ।

१०३ काश्यपकौशिकाभ्यामृषिभ्यां णिनिः ।

१०४ कलापिवैशम्पायनान्तेवासिभ्यश्च ।

१०५ पुराणप्रोक्तेषु ब्राह्मणकल्पेषु ।

१०६ शौनकादिभ्यश्छन्दसि ।

१०७ कठचरकाल्लुक् ।

१०८ कलापिनोऽण् ।

१०९ छगलिनो ढिनुक् ।

११० पाराशर्यशिलालिभ्यां भिक्षुनटसूत्रयोः ।

१११ कर्मन्दकृशाश्वादिनिः ।

११२ तेनैकदिक् ।

११३ तसिश्च ।

११४ उरसो यच्च ।

११५ उपज्ञाते ।

११६ कृते ग्रन्थे ।

११७ संज्ञायाम् ।

११८ कुलालादिभ्यो वुञ् ।

११९ क्षुद्राभ्रमरवटरपादपादञ् ।

१२० तस्येदम् ।

* पत्राद्वाह्ये ।

* वहेस्तुरणिट् च ।

* अग्नीधः शरणेरण् भत्वं च ।

* समिधामाधाने षेण्यण् ।

* चरणाद्धर्माम्नाययोः ।

१२१ रथाद्यत् ।

१२२ पत्रपूर्वादञ् ।

१२३ पत्राध्वर्युपरिषदश्च ।

१२४ हलसीराट्ठक् ।

१२५ द्वन्द्वाद्वुन्वैरमैथुनिकयोः ।

* वैरे देवासुरादिभ्यः प्रतिषेधः ।

१२६ गोत्रचरणाद्वुञ् ।

१२७ सङ्घाङ्कलक्षणेष्वञ्यञिञामण् ।

* घोषग्रहणमपि कर्तव्यम् ।

१२८ शाकलाद्वा ।

१२९ छन्दोगौक्थिकयाज्ञिकबह्वृचनटाञ्ञ्यः ।
१३० न दण्डमाणवान्तेवासिषु ।
१३१ रैवतिकादिभ्यश्छः ।
१३२ कौपिञ्जलहास्तिपदादण् ।
१३३ आथर्वणिकस्येकलोपश्च ।
१३४ तस्य विकारः ।
१३५ अवयवे च प्राण्यौषधिवृक्षेभ्यः ।
१३६ विल्वादिभ्योऽण् ।
१३७ कोपधाच्च ।
१३८ त्रपुजतुनोः षुक् ।
१३९ ओरञ् ।
१४० अनुदात्तादेश्च ।
१४१ पलाशादिभ्यो वा ।
१४२ शम्याः ष्लञ् ।
१४३ मयड्वैतयोर्भाषायामभक्ष्याच्छादनयोः ।
१४४ नित्यं वृद्धशरादिभ्यः ।
१४५ गोश्च पुरीषे ।
१४६ पिष्टाच्च ।
१४७ संज्ञायां कन् ।
१४८ व्रीहेः पुरोडाशे ।
१४९ असंज्ञायां तिलयवाभ्याम् ।
१५० द्व्यचश्छन्दसि ।
१५१ नोत्वद्वर्ध्रविल्वात् ।
१५२ तालादिभ्योऽण् ।
१५३ जातरूपेभ्यः परिमाणे ।
१५४ प्राणिरजतादिभ्योऽञ् ।
१५५ ञितश्च तत्प्रत्ययात् ।
१५६ क्रीतवत्परिमाणात् ।
१५७ उष्ट्राद्वुञ् ।
१५८ उमोर्णयोर्वा ।
१५९ एण्या ढञ् ।
१६० गोपयसोर्यत् ।
१६१ द्रोश्च ।
१६२ माने वयः ।
१६३ फले लुक् ।
१६४ प्लक्षादिभ्योऽण् ।
१६५ जम्ब्वा वा ।
१६६ लुप् च ।
* फलपाकशुषामुपसङ्ख्यानम् ।
१६७ हरीतक्यादिभ्यश्च ।
१६८ कंसीयपरशव्ययोर्यञञौ लुक् च ।

चतुर्थः पादः ।

१ प्राग्वहतेष्ठक् ।
* पुष्पमूलेषु बहुलम् ।
* तदाहेति माशब्दादिभ्य उपसङ्ख्यानम्
* आहौ प्रभूतादिभ्यः ।
* पृच्छतौ सुस्नातादिभ्यः ।
* गच्छतौ परदारादिभ्यः ।
२ तेन दीव्यति खनति जयति जितम् ।
३ संस्कृतम् ।
४ कुलत्थकोपधादण् ।
५ तरति ।

६ गोपुच्छाट्ठञ् ।
७ नौद्व्यचष्ठन् ।
८ चरति ।
९ आकर्षात्ष्ठल् ।
१० पर्पादिभ्यः ष्ठन् ।
११ श्वगणाट्ठञ्च ।
१२ वेतनादिभ्यो जीवति ।
१३ वस्नक्रयविक्रयाट्ठन् ।
* क्रयविक्रयग्रहणं सङ्घातविगृहीतार्थम् ।
१४ आयुधाच्छ च ।
१५ हरत्युत्सङ्गादिभ्यः ।
१६ भस्त्रादिभ्यः ष्ठन् ।
१७ विभाषा विवधात् ।
* वीवधादपि ।
१८ अण्कुटिलिकायाः ।
१९ निर्वृत्तेऽक्षद्यूतादिभ्यः ।
२० त्रेर्मम्नित्यम् ।
* भावप्रत्ययान्तादिमब्वक्तव्यः ।
२१ अपमित्ययाचिताभ्यां कक्कनौ ।
२२ संसृष्टे ।
२३ चूर्णादिनिः ।
२४ लवणाल्लुक् ।
२५ मुद्गादण् ।
२६ व्यञ्जनैरुपसिक्ते ।
२७ ओजःसहोऽम्भसा वर्तते ।
२८ तत्प्रत्यनुपूर्वमीपलोमकूलम् ।
२९ परिमुखं च ।
३० प्रयच्छति गर्ह्यम् ।
* वृद्धेर्वृधुषिभावो वक्तव्यः ।
३१ कुसीददशैकादशात्ष्ठन्ष्ठचौ ।
३२ उञ्छति ।
३३ रक्षति ।
३४ शब्ददर्दुरं करोति ।
३५ पक्षिमत्स्यमृगान्हन्ति ।
३६ परिपन्थं च तिष्ठति ।
३७ माथोत्तरपदपदव्यनुपदं धावति ।
३८ आक्रन्दाट्ठञ्च ।
३९ पदोत्तरपदं गृह्णाति ।
४० प्रतिकण्ठार्थललामं च ।
४१ धर्मं चरति ।
* अधर्माच्चेति वक्तव्यम् ।
४२ प्रतिपथमेति ठंश्च ।
४३ समवायान्समवैति ।
४४ परिषदो ण्यः ।
४५ सेनाया वा ।
४६ संज्ञायां ललाटकुक्कुट्यौ पश्यति ।
४७ तस्य धर्म्यम् ।
४८ अण्महिष्यादिभ्यः ।
४९ ऋतोऽञ् ।
* नराच्चेति वक्तव्यम् ।
* विशसितुरिड्लोपश्चाञ् च वक्तव्यः ।
* विभाजयितुर्णिलोपश्चाञ् च वक्तव्यः ।
५० अवक्रयः ।
५१ तदस्य पण्यम् ।
५२ लवणाट्ठञ् ।
५३ किसरादिभ्यः ष्ठन् ।

५४ शलालुनोऽन्यतरस्याम् ।
५५ शिल्पम् ।
५६ मड्डुकझर्झरादणन्यतरस्याम् ।
५७ प्रहरणम् ।
५८ परश्वधाट्ठञ्च ।
५९ शक्तियष्ट्योरीकक् ।
६० अस्ति नास्ति दिष्टं मतिः ।
६१ शीलम् ।
६२ छत्रादिभ्यो णः ।
६३ कर्माध्ययने वृत्तम् ।
६४ बह्वच्पूर्वपदाट्ठच् ।
६५ हितं भक्षाः ।
६६ तदस्मै दीयते नियुक्तम् ।
६७ श्राणामांसौदनाट्टिठन् ।
* मांसौदनग्रहणं सङ्घातविगृहीतार्थम् ।
६८ भक्तादणन्यतरस्याम् ।
६९ तत्र नियुक्तः ।
७० अगारान्ताट्ठन् ।
७१ अध्यायिन्यदेशकालात् ।
७२ कठिनान्तप्रस्तारसंस्थानेषु व्यवहरति ।
७३ निकटे वसति ।
७४ आवसथात्ष्ठल् ।
७५ प्राग्घिताद्यत् ।
७६ तद्वहति रथयुगप्रासङ्गम् ।
७७ धुरो यड्ढकौ ।
७८ खः सर्वधुरात् ।
७९ एकधुराल्लुक्च ।
८० शकटादण् ।
८१ हलसीराट्ठक् ।
८२ संज्ञायां जन्या ।
८३ विध्यत्यधनुषा ।
८४ धनगणं लब्धा ।
८५ अन्नाण्णः ।
८६ वशं गतः ।
८७ पदमस्मिन्दृश्यम् ।
८८ मूलमस्यावर्हि ।
८९ संज्ञायां धेनुष्या ।
९० गृहपतिना संयुक्ते ञ्यः ।
९१ नौवयोधर्मविषमूलमूलसीतातुलाभ्यस्तार्यतुल्यप्राप्यवध्यानाम्यसमसमितसंमितेषु ।
९२ धर्मपथ्यर्थन्यायादनपेते ।
९३ छन्दसो निर्मिते ।
९४ उरसोऽण्च ।
९५ हृदयस्य प्रियः ।
९६ बन्धने चर्षौ ।
९७ मतजनहलात्करणजल्पकर्षेषु ।
९८ तत्र साधुः ।
९९ प्रतिजनादिभ्यः खञ् ।
१०० भक्ताण्णः ।
१०१ परिषदो ण्यः ।
१०२ कथादिभ्यष्ठक् ।
१०३ गुडादिभ्यष्ठञ् ।
१०४ पथ्यतिथिवसतिस्वपतेर्ढञ् ।
१०५ सभाया यः ।
१०६ ढश्छन्दसि ।

१०७ समानतीर्थे वासी ।
१०८ समानोदरे शयित ओ चोदात्तः ।
१०९ सोदराद्यः ।
११० भवे छन्दसि ।
१११ पाथोनदीभ्यां ड्यण् ।
११२ वेशन्तहिमवद्भ्यामण् ।
११३ स्रोतसो विभाषा ड्यड्ड्यौ ।
११४ सगर्भसयूथसनुताद्यन् ।
११५ तुग्राद्घन् ।
११६ अग्राद्यत् ।
११७ घच्छौ च ।
११८ समुद्राभ्राद्घः ।
११९ बर्हिषि दत्तम् ।
१२० दूतस्य भागकर्मणी ।
१२१ रक्षोयातूनां हननी ।
१२२ रेवतीजगतीहविष्याभ्यः प्रशस्ये ।
१२३ असुरस्य स्वम् ।
१२४ मायायामण् ।
१२५ तद्वानासामुपधानो मन्त्र इतीष्टकासु लुक्च मतोः ।
१२६ अश्विमानण् ।
१२७ वयस्यासु मूर्ध्नो मतुप् ।
१२८ मत्वर्थे मासतन्वोः ।
* मासतन्वोरनन्तरार्थे वा ।
* लुगकारेकाररेफाश्च ।
१२९ मधोर्ञ च ।
१३० ओजसोऽहनि यत्खौ ।
१३१ वेशोयशआदेर्भगाद्यल्खौ ।
१३२ ख च ।
१३३ पूर्वैः कृतमिनियौ च ।
१३४ अद्भिः संस्कृतम् ।
१३५ सहस्रेण संमितौ घः ।
१३६ मतौ च ।
१३७ सोममर्हति यः ।
१३८ मये च ।
१३९ मधोः ।
१४० वसोः समूहे च ।
* अक्षरसमुहे छन्दस उपसङ्ख्यानम् ।
१४१ नक्षत्राद्घः ।
१४२ सर्वदेवात्तातिल् ।
१४३ शिवशमरिष्टस्य करे ।
१४४ भावे च ।

पञ्चमोऽध्यायः ।

प्रथमः पादः ।

१ प्राक् क्रीताच्छः ।
२ उगवादिभ्यो यत् ।
३ कम्बलाच्च संज्ञायाम् ।
४ विभाषा हविरपूपादिभ्यः ।
५ तस्मै हितम् ।
६ शरीरावयवाद्यत् ।
* यत्प्रकरणे रथाच्च ।
७ खलयवमाषतिलवृषब्रह्मणश्च ।
८ अजाविभ्यां थ्यन् ।

९ आत्मन्विश्वजनभोगोत्तरपदात्खः ।
* आचार्यादणत्वं च ।
* पञ्चजनादुपसङ्ख्यानम् ।
* सर्वजनाट्ठञ् खश्च ।
* महाजनाट्ठञ् ।
* कर्मधारयादेवेष्यते ।
१० सर्वपुरुषाभ्यां णढञौ ।
* सर्वाण्णो वेति वक्तव्यम् ।
* पुरुषाद्वधविकारसमूहतेनकृतेष्विति वक्तव्यम् ।
११ माणवचरकाभ्यां खञ् ।
१२ तदर्थं विकृतेः प्रकृतौ ।
१३ छदिरुपधिबलेर्ढञ् ।
१४ ऋषभोपानहोर्ञ्यः ।
१५ चर्मणोऽञ् ।
१६ तदस्य तस्मिन्स्यादिति ।
१७ परिखाया ढञ् ।
१८ प्राग्वतेष्ठञ् ।
१९ आर्हादगोपुच्छसंख्यापरिमाणाट्ठक् ।
२० असमासे निष्कादिभ्यः ।
* इत ऊर्ध्वं तु सङ्ख्यापूर्वपदानां तदन्तग्रहणं प्राग्वतेरिष्यते तच्चालुकि ।
२१ शताच्च ठन्यतावशते ।
२२ संख्याया अतिशदन्तायाः कन् ।
२३ वतोरिड्वा ।
२४ विंशतित्रिंशद्भ्यां ड्वुन्नसंज्ञायाम् ।
२५ कंसाट्टिठन् ।
* अर्धाच्चेति वक्तव्यम् ।
* कार्षापणाट्टिठन्वक्तव्यः प्रतिरादेशश्च ।
२६ शूर्पादञन्यतरस्याम् ।
२७ शतमानविंशतिकसहस्रवसनादण् ।
२८ अध्यर्धपूर्वद्विगोर्लुगसंज्ञायाम् ।
२९ विभाषा कार्षापणसहस्राभ्याम् ।
* सुवर्णशतमानयोरुपसङ्ख्यानम् ।
३० द्वित्रिपूर्वान्निष्कात् ।
* बहुपूर्वाच्चेति वक्तव्यम् ।
३१ बिस्ताच्च ।
* बहुपूर्वाच्च ।
३२ विंशतिकात्खः ।
३३ खार्या ईकन् ।
* केवलायाश्चेति वक्तव्यम् ।
३४ पणपादमाषशताद्यत् ।
३५ शाणाद्वा ।
३६ द्वित्रिपूर्वादण्च ।
३७ तेन क्रीतम् ।
३८ तस्य निमित्तं संयोगोत्पातौ ।
* वातपित्तश्लेष्मभ्यः शमनकोपयोरुपसङ्ख्यानम् ।
* सन्निपाताच्च ।
३९ गोद्व्यचोऽसंख्यापरिमाणाश्वादेर्यत् ।

* ब्रह्मवर्चसादुपसङ्ख्यानम् ।
४० पुत्राच्छ च ।
४१ सर्वभूमिपृथिवीभ्यामणञौ ।
४२ तस्येश्वरः ।
४३ तत्र विदित इति च ।
४४ लोकसर्वलोकाट्ठञ् ।
४५ तस्य वापः ।
४६ पात्रात्ष्ठन् ।
४७ तदस्मिन्वृद्ध्यायलाभशुल्कोपदा दीयते ।
* चतुर्थ्यर्थे उपसङ्ख्यानम् ।
४८ पूरणार्धाट्ठन् ।
४९ भागाद्यच्च ।
५० तद्धरति वहत्यावहति भाराद्वंशादिभ्यः ।
५१ वस्नद्रव्याभ्यां ठन्कनौ ।
५२ संभवत्यवहरति पचति ।
* तत्पचतीति द्रोणादण्च ।
५३ आढकाचितपात्रात्खोऽन्यतरस्याम् ।
५४ द्विगोः ष्ठंश्च ।
५५ कुलिजाल्लुक्खौ च ।
५६ सोऽस्यांशवस्नभृतयः ।
५७ तदस्य परिमाणम् ।
५८ संख्यायाः संज्ञासङ्घसूत्राध्ययनेषु ।
* तत्र संज्ञायां स्वार्थे प्रत्ययो वाच्यः ।
* स्तोमे डविधिः ।
* शन्शतोर्डिनिश्छन्दसि ।

* विंशतेश्च ।
५९ पंक्तिविंशतित्रिंशच्चत्वारिंशत्पञ्चाशत्षष्टिसप्तत्यशीतिनवतिशतम् ।
६० पञ्चद्दशतौ वर्गे वा ।
६१ सप्तनोऽञ्छन्दसि ।
६२ त्रिंशच्चत्वारिंशतोर्ब्राह्मणे संज्ञायां डण् ।
६३ तदर्हति ।
६४ छेदादिभ्यो नित्यम् ।
६५ शीर्षच्छेदाद्यच्च ।
६६ दण्डादिभ्यो यत् ।
६७ छन्दसि च ।
६८ पात्राद्घंश्च ।
६९ कडंकरदक्षिणाच्छ च ।
७० स्थालीबिलात् ।
७१ यज्ञर्त्विग्भ्यां घखञौ ।
* यज्ञर्त्विग्भ्यां तत्कर्मार्हतीत्युपसङ्ख्यानम् ।
७२ पारायणतुरायणचान्द्रायणं वर्तयति ।
७३ संशयमापन्नः ।
७४ योजनं गच्छति ।
* क्रोशशतयोजनशतयोरुपसङ्ख्यानम् ।
* ततोऽभिगमनमर्हतीति च वक्तव्यम् ।
७५ पथः ष्कन् ।
७६ पन्थो ण नित्यम् ।
७७ उत्तरपथेनाहृतं च ।
* आहृतप्रकरणे वारिजङ्गलस्थलकान्तारपूर्वादुपसङ्ख्यानम् ।

* अजपथशङ्कुपथाभ्यां च ।
* मधुकमरीचयोरण्स्थलात् ।
७८ कालात् ।
७९ तेन निर्वृत्तम् ।
८० तमधीष्टो भृतो भूतो भावी ।
८१ मासाद्वयसि यत्खञौ ।
८२ द्विगोर्यप् ।
८३ षण्मासाण्ण्यच्च ।
८४ अवयसि ठंश्च ।
८५ समायाः खः ।
८६ द्विगोर्वा ।
८७ रात्र्यहःसंवत्सराच्च ।
८८ वर्षाल्लुक्च ।
८९ चित्तवति नित्यम् ।
९० षष्टिकाः षष्टिरात्रेण पच्यन्ते ।
९१ वत्सरान्ताच्छश्छन्दसि ।
९२ संपरिपूर्वात्ख च ।
९३ तेन परिजय्यलभ्यकार्यसुकरम् ।
९४ तदस्य ब्रह्मचर्यम् ।
* महानाम्न्यादिभ्यः षष्ठ्यन्तेभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
* अवान्तरदीक्षादिभ्यो डेर्निर्वक्तव्यः ।
* चतुर्मासाण्ण्यो यज्ञे ।
९५ तस्य च दक्षिणा यज्ञाख्येभ्यः ।
९६ तत्र च दीयते कार्यं भववत् ।
९७ व्युष्टादिभ्योऽण् ।
* अग्निपदादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।

९८ तेन यथाकथाचहस्ताभ्यां णयतौ ।
९९ संपादिनि ।
१०० कर्मवेषाद्यत् ।
१०१ तस्मै प्रभवति संतापादिभ्यः ।
१०२ योगाद्यच्च ।
१०३ कर्मण उकञ् ।
१०४ समयस्तदस्य प्राप्तम् ।
१०५ ऋतोरण् ।
* उपवस्त्रादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
१०६ छन्दसि घस् ।
१०७ कालाद्यत् ।
१०८ प्रकृष्टे ठञ् ।
१०९ प्रयोजनम् ।
११० विशाखाषाढादण्मन्थदण्डयोः ।
* चूडादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
१११ अनुप्रवचनादिभ्यश्छः ।
* (स्वर्गादिभ्यो यद्वक्तव्यः ।)
* पुण्याहवाचनादिभ्यो लुग्वक्तव्यः ।
११२ समापनात्सपूर्वपदात् ।
११३ ऐकागारिकट् चौरे ।
११४ आकालिकडाद्यन्तवचने ।
* आकालाट्ठंश्च ।
११५ तेन तुल्यं क्रिया चेद्वतिः ।
११६ तत्र तस्येव ।
११७ तदर्हम् ।
११८ उपसर्गाच्छन्दसि धात्वर्थे ।
११९ तस्य भावस्त्वतलौ ।

१२० आ च त्वात् ।
१२१ न नञ्पूर्वात्तत्पुरुषादचतुरसङ्गतलवणवटयुधकतरसलसेभ्यः ।
१२२ पृथ्वादिभ्य इमनिज्वा ।
१२३ वर्णदृढादिभ्यः ष्यञ्च ।
१२४ गुणवचनब्राह्मणादिभ्यः कर्मणि च ।
* चतुर्वर्णादीनां स्वार्थे उपसङ्ख्यानम् ।
१२५ स्तेनाद्यन्नलोपश्च ।
१२६ सख्युर्यः ।
* दूतवणिग्भ्यां च ।
१२७ कपिज्ञात्योर्ढक् ।
१२८ पत्यन्तपुरोहितादिभ्यो यक् ।
१२९ प्राणभृज्जातिवयोवचनोद्गात्रादिभ्योऽञ् ।
१३० हायनान्तयुवादिभ्योऽण् ।
१३१ इगन्ताच्च लघुपूर्वात् ।
१३२ योपधाद्गुरूपोत्तमाद्वुञ् ।
१३३ द्वन्द्वमनोज्ञादिभ्यश्च ।
१३४ गोत्रचरणाच्छ्लाघात्याकारतदवेतेषु ।
१३५ होत्राभ्यश्छः ।
१३६ ब्रह्मणस्त्वः ।

द्वितीय पादः ।

१ धान्यानां भवने क्षेत्रे खञ् ।
२ व्रीहिशाल्योर्ढक् ।
३ यवयवकषष्टिकाद्यत् ।
४ विभाषा तिलमाषोमाभङ्गाणुभ्यः ।
५ सर्वचर्मणः कृतः खखञौ ।
६ यथामुखसंमुखस्य दर्शनः खः ।
७ तत्सर्वादेः पथ्यङ्गकर्मपत्रपात्रं व्याप्नोति ।
८ आप्रपदं प्राप्नोति ।
९ अनुपदसर्वान्नायानयं बद्धाभक्षयतिनेयेषु ।
१० परोवरपरम्परपुत्रपौत्रमनुभवति ।
११ अवारपारात्यन्तानुकामं गामी ।
१२ समां समां विजायते ।
* खप्रत्ययानुत्पत्तौ यलोपो वा वक्तव्यः ।
१३ अद्यश्वीनाऽवष्टब्धे ।
१४ आगवीनः ।
१५ अनुग्वलं गामी ।
१६ अध्वनो यत्खौ ।
१७ अभ्यमित्राच्छ च ।
१८ गोष्ठात्खञ् भूतपूर्वे ।
१९ अश्वस्यैकाहगमः ।
२० शालीनकौपीने अधृष्टाकार्ययोः ।
२१ व्रातेन जीवति ।
२२ साप्तपदीनं सख्यम् ।
२३ हैयङ्गवीनं संज्ञायाम् ।
२४ तस्य पाकमूले पील्वादिकर्णादिभ्यः कुणब्जाहचौ ।
२५ पक्षात्तिः ।
२६ तेन वित्तश्चुञ्चुप् चणपौ ।

२७ विनञ्भ्यां नानाञौ न सह ।
२८ वेः शालच्छङ्कटचौ ।
२९ संप्रोदश्च कटच् ।
* अलावूतिलोमाभङ्गाभ्यो रजस्युपसङ्ख्यानम् ।
* गोष्ठजादयः स्थानादिषु पशुनामभ्यः ।
* सङ्घाते कटच् ।
* विस्तारे पटच् ।
* द्वित्वे गोयुगच् ।
* षट्त्वे षड्गवच् ।
* स्नेहे तैलच् ।
* भवने क्षेत्रे शाकटशाकिनौ ।
३० अवात्कुटारच्च ।
३१ नते नासिकायाः संज्ञायां टीटञ्नाटज्भ्रटचः ।
३२ नेर्बिडज्बिरीसचौ ।
३३ इनच्पिटच्चिकचि च ।
* कप्रत्ययचिकादेशौ च वक्तव्यौ ।
* क्लिन्नस्य चिल् पिल् लश्चास्य चक्षुषी ।
* चुल् च ।
३४ उपाधिभ्यां त्यकन्नासन्नारूढयोः ।
३५ कर्मणि घटोऽठच् ।
३६ तदस्य सञ्जातं तारकादिभ्य इतच् ।
३७ प्रमाणे द्वयसज्दघ्नञ्मात्रचः ।
* प्रमाणे लः ।
* द्विगोर्नित्यम् ।
* प्रमाणपरिमाणाभ्यां सङ्ख्यायाश्चापि संशये मात्रज्वक्तव्यः ।
* वत्त्वन्तात्स्वार्थे द्वयसज्मात्रचौ बहुलम्
३८ पुरुषहस्तिभ्यामण्च ।
३९ यत्तदेतेभ्यः परिमाणे वतुप् ।
* युष्मदस्मदोस्सादृश्ये वतुब्वाच्यः ।
४० किमिदम्भ्यां वो घः ।
४१ किमः सङ्ख्यापरिमाणे डति च
४२ संख्याया अवयवे तयप् ।
४३ द्वित्रिभ्यां तयस्यायज्वा ।
४४ उभादुदात्तो नित्यम् ।
४५ तदस्मिन्नधिकमिति दशान्ता
४६ शदन्तविंशतेश्च ।
४७ संख्याया गुणस्य निमाने मय
४८ तस्य पूरणे डट् ।
४९ नान्तादसंख्यादेर्मट् ।
५० थट् च च्छन्दसि ।
५१ षट्कतिकतिपयचतुरां थुक् ।
* चतुरश्छयतावाद्यक्षरलोपश्च ।
५२ वहुपूगगणसङ्घस्य तिथुक् ।
५३ वतोरिथुक् ।
५४ द्वेस्तीयः ।
५५ त्रेः सम्प्रसारणं च ।
५६ विंशत्यादिभ्यस्तमडन्यतरस्या
५७ नित्यं शतादिमासार्धमाससं त्सराच्च ।
५८ षष्ट्यादेश्चासंख्यादेः ।
५९ मतौ छः सूक्तसाम्नोः ।
६० अध्यायानुवाकयोर्लुक् ।

६१ विमुक्तादिभ्योऽण् ।
६२ गोषदादिभ्यो वुन् ।
६३ तत्र कुशलः पथः ।
६४ आकर्षादिभ्यः कन् ।
६५ धनहिरण्यात्कामे ।
६६ स्वाङ्गेभ्यः प्रसिते ।
६७ उदराट्ठगाद्यूने ।
६८ सस्येन परिजातः ।
६९ अंशं हारी ।
७० तन्त्रादचिरापहृते ।
७१ ब्राह्मणकोष्णिके संज्ञायाम् ।
७२ शीतोष्णाभ्यां कारिणि ।
७३ अधिकम् ।
७४ अनुकाभिकाभीकः कमिता ।
७५ पार्श्वेनान्विच्छति ।
७६ अयःशूलदण्डाजिनाभ्यां ठक्ठञौ ।
७७ तावतिथं ग्रहणमिति लुग्वा ।
* तावतिथेन गृह्णातीति कन्वक्तव्यो नित्यं च लुक् ।
७८ स एषां ग्रामणीः ।
७९ शृङ्खलमस्य बन्धनं करभे ।
८० उत्क उन्मनाः ।
८१ कालप्रयोजनाद्रोगे ।
८२ तदस्मिन्नन्नं प्राये संज्ञायाम् ।
* वटकेभ्य इनिर्वाच्यः ।
८३ कुल्माषादञ् ।
८४ श्रोत्रियंश्छन्दोऽधीते ।
८५ श्राद्धमनेन भुक्तमिनिठनौ ।
८६ पूर्वादिनिः ।
८७ सपूर्वाच्च ।
८८ इष्टादिभ्यश्च ।
८९ छन्दसि परिपन्थिपरिपरिणौ पर्यवस्थातरि ।
९० अनुपद्यन्वेष्टा ।
९१ साक्षाद्द्रष्टरि संज्ञायाम् ।
९२ क्षेत्रियच्परक्षेत्रे चिकित्स्यः ।
९३ इन्द्रियमिन्द्रलिङ्गमिन्द्रदृष्टमिन्द्रसृष्टमिन्द्रजुष्टमिन्द्रदत्तमिति वा ।
९४ तदस्यास्त्यस्मिन्निति मतुप् ।
९५ रसादिभ्यश्च ।
* गुणवचनेभ्यो मतुपो लुक् ।
९६ प्राणिस्थादातो लजन्यतरस्याम् ।
* प्राण्यङ्गादेव ।
९७ सिध्मादिभ्यश्च ।
९८ वत्सांसाभ्यां कामबले ।
९९ फेनादिलच्च ।
१०० लोमादिपामादिपिच्छादिभ्यः शनेलचः ।
* विष्वगित्युत्तरपदलोपश्चाकृतसन्धेः ।
१०१ प्रज्ञाश्रद्धार्चाभ्यो णः ।
* वृत्तेश्च ।
१०२ तपःसहस्राभ्यां विनीनी ।
१०३ अण्च ।
* ज्योत्स्नादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
१०४ सिकताशर्कराभ्यां च ।
१०५ देशे लुबिलचौ च ।

१०६ दन्त उन्नत उरच् ।
१०७ ऊषसुषिमुष्कमधो रः ।
* रप्रकरणे खमुखकुञ्जेभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
* नगपांसुपाण्डुभ्यश्च ।
* कच्छ्वा ह्रस्वत्वं च ।
१०८ द्युद्रुभ्यां मः ।
१०९ केशाद्वोऽन्यतरस्याम् ।
* अन्येभ्योऽपि दृश्यत इति वक्तव्यम् ।
* अर्णसो लोपश्च ।
* छन्दसीवनिपौ च ।
* मेधारथाभ्यामीरन्निरचौ वक्तव्यौ ।
११० गाण्ड्यजगात्संज्ञायाम् ।
१११ काण्डाण्डादीरन्नीरचौ ।
११२ रजःकृष्यासुतिपरिषदो वलच् ।
* अन्येभ्योऽपि दृश्यते ।
११३ दन्तशिखात्संज्ञायाम् ।
११४ ज्योत्स्नातमिस्राशृङ्गिणोर्जस्विन्नूर्जस्वलगोमिन्मलिनमलीमसाः ।
११५ अत इनिठनौ ।
११६ व्रीह्यादिभ्यश्च ।
* शिखामालासंज्ञादिभ्य इनिः ।
* यवखदादिभ्य इकः ।
* अन्येभ्य उभयम् ।
११७ तुन्दादिभ्य इलच्च ।
११८ एकगोपूर्वाट्ठञ्नित्यम् ।
११९ शतसहस्रान्ताच्च निष्कात् ।
१२० रूपादाहतप्रशंसयोर्यप् ।
* अन्येभ्योऽपि दृश्यते ।
१२१ अस्मायामेधास्रजो विनिः ।
१२२ बहुलं छन्दसि ।
* आमयस्योपसङ्ख्यानं दीर्घश्च ।
* शृङ्गवृन्दाभ्यामारकन् ।
* फलबर्हाभ्यामिनच् ।
* हृदयाच्चालुरन्यतरस्याम् ।
* शीतोष्णतृप्रेभ्यस्तदसहने ।
* हिमाच्चेलुः ।
* बलादूलः ।
* वातात्समूहे च ।
* तप्पर्वमरुद्भ्याम् ।
१२३ ऊर्णाया युस् ।
१२४ वाचो ग्मिनिः ।
१२५ आलजाटचौ बहुभाषिणि ।
* कुत्सित इति वक्तव्यम् ।
१२६ स्वामिन्नैश्वर्ये ।
१२७ अर्शआदिभ्योऽच् ।
१२८ द्वन्द्वोपतापगर्ह्यात्प्राणिस्थादिनिः ।
१२९ वातातीसाराभ्यां कुक्च ।
* पिशाचाच्च ।
१३० वयसि पूरणात् ।
१३१ सुखादिभ्यश्च ।
१३२ धर्मशीलवर्णान्ताच्च ।
१३३ हस्ताज्जातौ ।
१३४ वर्णाद्ब्रह्मचारिणि ।
१३५ पुष्करादिभ्यो देशे ।
* बाहूरू पूर्वपदाद्बलात् ।

* सर्वादेश्च ।
* अर्थाच्चासन्निहिते ।
* तदन्ताच्च ।
१३६ बलादिभ्यो मतुबन्यतरस्याम् ।
१३७ संज्ञायां मन्माभ्याम् ।
१३८ कंशंभ्यां बभयुस्तितुतयसः ।
१३९ तुन्दिवलिवटेर्भः ।
१४० अहंशुभमोर्युस् ।

तृतीयः पादः ।

१ प्राग्दिशो विभक्तिः ।
२ किंसर्वनामबहुभ्योऽद्व्यादिभ्यः ।
३ इदम इश् ।
४ एतेतौ रथोः ।
* थाहेतौ च च्छन्दसि ।
५ एतदोऽन् ।
६ सर्वस्य सोऽन्यतरस्यां दि ।
७ पञ्चम्यास्तसिल् ।
८ तसेश्च ।
९ पर्यभिभ्यां च ।
* सर्वोभयार्थाभ्यामेव ।
१० सप्तम्यास्त्रल् ।
११ इदमो हः ।
१२ किमोऽत् ।
१३ वा ह च च्छन्दसि ।
१४ इतराभ्योऽपि दृश्यन्ते ।
* दृशिग्रहणाद्भवदादियोग एव ।
१५ सर्वैकान्यकिंयत्तदः काले दा ।
१६ इदमो र्हिल् ।
१७ अधुना ।
१८ दानीं च ।
१९ तदो दा च ।
* तदो दावचनमनर्थकं विहितत्वात् ।
२० तयोर्दार्हिलौ च च्छन्दसि ।
२१ अनद्यतने र्हिलन्यतरस्याम् ।
२२ सद्यःपरुत्परार्यैषमःपरेद्यव्यद्यपूर्वेद्युरन्येद्युरन्यतरेद्युरितरेद्युरपरेद्युरधरेद्युरुभयेद्युरुत्तरेद्युः ।
* समानस्य सभावो द्यस् चाहनि ।
* पूर्वपूर्वतरयोः परभाव उदारी च संवत्सरे ।
* इदम इश् समसण् प्रत्ययश्च संवत्सरे ।
* परस्मादेद्यव्यहनि ।
* इदमोऽश्भावो द्यश्च ।
* पूर्वान्यान्यतरेतरापराधरोभयोत्तरेभ्योऽहनि एद्युस् ।
* द्युश्चोभयात् ।
२३ प्रकारवचने थाल् ।
२४ इदमस्थमुः ।
* एतदो वाच्यः ।
२५ किमश्च ।
२६ था हेतौ च च्छन्दसि ।
२७ दिक्शब्देभ्यः सप्तमीपञ्चमीप्रथमाभ्यो दिग्देशकालेष्वस्तातिः ।
२८ दक्षिणोत्तराभ्यामतसुच् ।

२९ विभाषा परावराभ्याम् ।
३० अञ्चेर्लुक् ।
३१ उपर्युपरिष्टात् ।
३२ पश्चात् ।
* अपरस्यार्धे पश्चभावो वक्तव्यः ।
३३ पश्च पश्चा च छन्दसि ।
३४ उत्तराधरदक्षिणादातिः ।
३५ एनबन्यतरस्यामदूरेऽपञ्चम्याः ।
३६ दक्षिणादाच् ।
३७ आहि च दूरे ।
३८ उत्तराच्च ।
३९ पूर्वाधरावराणामसि पुरधवश्चैषाम् ।
४० अस्ताति च ।
४१ विभाषाऽवरस्य ।
४२ संख्याया विधार्थे धा ।
४३ अधिकरणविचाले च ।
४४ एकाद्धो ध्यमुञन्यतरस्याम् ।
४५ द्वित्र्योश्च धमुञ् ।
* धमुञन्तात्स्वार्थे डदर्शनम् ।
४६ एधाच्च ।
४७ याप्ये पाशप् ।
४८ पूरणाद्भागे तीयादन् ।
४९ प्रागेकादशभ्योऽछन्दसि ।
५० षष्ठाष्टमाभ्यां ञ च ।
५१ मानपश्वङ्गयोः कन्लुकौ च ।
५२ एकादाकिनिच्चासहाये
५३ भूतपूर्वे चरट् ।
५४ षष्ठ्या रूप्य च ।
५५ अतिशायने तमबिष्ठनौ ।
५६ तिङश्च ।
५७ द्विवचनविभज्योपपदे तरबीयसुनौ ।
५८ अजादी गुणवचनादेव ।
५९ तुश्छन्दसि ।
६० प्रशस्यस्य श्रः ।
६१ ज्य च ।
६२ वृद्धस्य च ।
६३ अन्तिकबाढयोर्नेदसाधौ ।
६४ युवाल्पयोः कनन्यतरस्याम् ।
६५ विन्मतोर्लुक् ।
६६ प्रशंसायां रूपप् ।
६७ ईषदसमाप्तौ कल्पब्देश्यदेशीयरः ।
६८ विभाषा सुपो बहुच्पुरस्तात्तु
६९ प्रकारवचने जातीयर् ।
७० प्रागिवात्कः ।
७१ अव्ययसर्वनाम्नामकच्प्राक्टेः
७२ कस्य च दः ।
* ओकारसकारभकारादौ सुपि सर्वनाम्नः प्रागकच् ।
* अकच्प्रकरणे तूष्णीमः काम् ।
* शीले को मलोपश्च ।
७३ अज्ञाते ।
७४ कुत्सिते ।
७५ संज्ञायां कन् ।
७६ अनुकम्पायाम् ।
७७ नीतौ च तद्युक्तात् ।

७८ बह्वचो मनुष्यनाम्नष्ठज्वा ।
७९ घनिलचौ च ।
८० प्राचामुपादेरडज्वुचौ च ।
८१ जातिनाम्नः कन् ।
८२ अजिनान्तस्योत्तरपदलोपश्च ।
८३ ठाजादावूर्ध्वं द्वितीयादचः ।
* चतुर्थादच ऊर्ध्वस्य लोपो वक्तव्यः ।
* अनजादौ च विभाषा लोपो वक्तव्यः ।
* लोपः पूर्वपदस्य च ।
* विनापि प्रत्ययं पूर्वोत्तरपदयोर्वा लोपो वाच्यः ।
* उवर्णाल्ल इलस्य च ।
* ऋवर्णादपि ।
* ठग्रहणमुको द्वितीयत्वे कविधानार्थम् ।
* द्वितीयं सन्ध्यक्षरं चेत्तदादेर्लोपो वक्तव्यः ।
८४ शेवलसुपरिविशालवरुणार्यमादीनां तृतीयात् ।
* एकाक्षरपूर्वपदानामुत्तरपदलोपो वक्तव्यः ।
* षषष्ठाजादिवचनात्सिद्धम् ।
८५ अल्पे ।
८६ ह्रस्वे ।
८७ संज्ञायां कन् ।
८८ कुटीशमीशुण्डाभ्यो रः ।
८९ कुत्वा डुपच् ।
९० कासूगोणीभ्यां ष्टरच् ।
९१ वत्सोक्षाश्वर्षभेभ्यश्च तनुत्वे ।
९२ किंयत्तदोर्निर्धारणे द्वयोरेकस्य डतरच् ।
९३ वा बहूनां जातिपरिप्रश्ने डतमच् ।
९४ एकाच्च प्राचाम् ।
९५ अवक्षेपणे कन् ।
९६ इवे प्रतिकृतौ ।
९७ संज्ञायां च ।
९८ लुम्मनुष्ये ।
९९ जीविकार्थे चापण्ये ।
१०० देवपथादिभ्यश्च ।
१०१ वस्तेर्ढञ् ।
१०२ शिलाया ढः ।
१०३ शाखादिभ्यो यः ।
१०४ द्रव्यं च भव्ये ।
१०५ कुशाग्राच्छः ।
१०६ समासाच्च तद्विषयात् ।
१०७ शर्करादिभ्योऽण् ।
१०८ अङ्गुल्यादिभ्यष्ठक् ।
१०९ एकशालायाष्ठजन्यतरस्याम् ।
११० कर्कलोहितादीकक् ।
१११ प्रत्नपूर्वविश्वेमात्थाल्छन्दसि ।
११२ पूगाञ्ञ्योऽग्रामणीपूर्वात् ।
११३ व्रातच्फञोरस्त्रियाम् ।
११४ आयुधजीविसङ्घाञ्ञ्यड्वाहीकेष्वब्राह्मणराजन्यात् ।
११५ वृकाट्टेण्यण् ।
११६ दामन्यादित्रिगर्तषष्ठाच्छः ।
११७ पर्श्वादियौधेयादिभ्योऽणञौ ।

११८ अभिजिद्विद्भृच्छालावच्छिखावच्छमीवदूर्णावच्छ्रुमदणो यञ् ।
११९ ञ्यादयस्तद्राजाः ।

चतुर्थः पादः ।

१ पादशतस्य संख्यादेर्वीप्सायां वुन्लोपश्च ।
२ दण्डव्यवसर्गयोश्च ।
३ स्थूलादिभ्यः प्रकारवचने कन् ।
* चञ्चद्बृहतोरुपसङ्ख्यानम् ।
* (सुराया अहौ ।)
४ अनत्यन्तगतौ क्तात् ।
५ न सामिवचने ।
६ बृहत्या आच्छादने ।
७ अषडक्षाशितग्वलंकर्मालंपुरुषाऽध्युत्तरपदात्खः ।
८ विभाषाञ्चेरदिक्स्त्रियाम् ।
९ जात्यन्ताच्छ बन्धुनि ।
१० स्थानान्ताद्विभाषा सस्थानेनेति चेत् ।
११ किमेत्तिङव्ययघादाम्वद्रव्यप्रकर्षे ।
१२ अमु च च्छन्दसि ।
१३ अनुगादिनष्ठक् ।
१४ णचः स्त्रियामञ् ।
१५ अणिनुणः ।
१६ विसारिणो मत्स्ये ।
१७ संख्यायाः क्रियाभ्यावृत्तिगणने कृत्वसुच् ।
१८ द्वित्रिचतुर्भ्यः सुच् ।
१९ एकस्य सकृच्च ।
२० विभाषा बहोर्धाऽविप्रकृष्टकाले ।
२१ तत्प्रकृतवचने मयट् ।
२२ समूहवच्च बहुषु ।
२३ अनन्तावसथेतिहभेषजाञ्ञ्यः ।
२४ देवतान्तात्तादर्थ्ये यत् ।
२५ पादार्घाभ्यां च ।
२६ अतिथेर्ञ्यः ।
२७ देवात्तल् ।
२८ अवेः कः ।
२९ यावादिभ्यः कन् ।
३० लोहितान्मणौ ।
* लोहिताल्लिङ्गबाधनं वा ।
* नवस्य नू आदेशः त्नप्तनप्खाश्च प्रत्यया वक्तव्याः ।
* नश्च पुराणे प्रात् ।
३१ वर्णे चानित्ये ।
३२ रक्ते ।
३३ कालाच्च ।
३४ विनयादिभ्यष्ठक् ।
३५ वाचो व्याहृतार्थायाम् ।
३६ तद्युक्तात्कर्मणोऽण् ।
* अणप्रकरणे कुलालवरुडनिषादचण्डालमित्रेभ्यश्छन्दसि ।
* भागरूपनामभ्यो धेयः ।
* मित्राच्च छन्दसि ।

* अग्नीध्रसाधारणादञ् ।
* अवयसमरुद्भ्यां छन्दसि ।
३७ ओषधेरजातौ ।
३८ प्रज्ञादिभ्यश्च ।
३९ मृदस्तिकन् ।
४० सस्नौ प्रशंसायाम् ।
४१ वृकज्येष्ठाभ्यां तिल्तातिलौ च च्छन्दसि ।
४२ बह्वल्पार्थाच्छस्कारकादन्यतरस्याम् ।
* बह्वल्पार्थान्मङ्गलामङ्गलवचनम् ।
४३ संख्यैकवचनाच्च वीप्सायाम् ।
४४ प्रतियोगे पञ्चम्यास्तसिः ।
* आद्यादिभ्य उपसङ्ख्यानम् ।
४५ अपादाने चाहीयरुहोः ।
४६ अतिग्रहाव्यथनक्षेपेष्वकर्तरि तृतीयायाः ।
४७ हीयमानपापयोगाच्च ।
४८ षष्ठ्या व्याश्रये ।
४९ रोगाच्चापनयने ।
५० कृभ्वस्तियोगे संपद्यकर्तरि च्विः ।
* अभूततद्भाव इति वक्तव्यम् ।
५१ अरुर्मनश्चक्षुश्चेतोरहोरजसां लोपश्च ।
५२ विभाषा साति कार्त्स्न्ये ।
५३ अभिविधौ संपदा च ।
५४ तदधीनवचने ।
५५ देये त्रा च ।
५६ देवमनुष्यपुरुषपुरुमर्त्येभ्यो द्वितीयासप्तम्योर्बहुलम् ।
५७ अव्यक्तानुकरणाद्द्व्यजवरार्धादनितौ डाच् ।
५८ कृञो द्वितीयतृतीयशम्बबीजात्कृषौ ।
५९ संख्यायाश्च गुणान्तायाः ।
६० समयाच्च यापनायाम् ।
६१ सपत्रनिष्पत्रादतिव्यथने ।
६२ निष्कुलान्निष्कोषणे ।
६३ सुखप्रियादानुलोम्ये ।
६४ दुःखात्प्रातिलोम्ये ।
६५ शूलात्पाके ।
६६ सत्यादशपथे ।
६७ मद्रात्परिवापणे ।
* भद्राच्चेति वक्तव्यम् ।
६८ समासान्ताः ।
६९ न पूजनात् ।
* स्वतिभ्यामेव ।
७० किमः क्षेपे ।
७१ नञस्तत्पुरुषात् ।
७२ पथो विभाषा ।
७३ बहुव्रीहौ संख्येये डजबहुगणात् ।
* सङ्ख्यायास्तत्पुरुषस्य वाच्यः ।
७४ ऋक्पूरब्धूःपथामानक्षे ।
* अनृचबह्वृचावध्येतर्येव ।
७५ अच्प्रत्यन्ववपूर्वात्सामलोम्नः ।
* कृष्णोदक्पाण्डुसङ्ख्यापूर्वाया भूमेरजिष्यते ।

७६ अक्ष्णोऽदर्शनात् ।
७७ अचतुरविचतुरसुचतुरस्त्रीपुंसधेन्वनडुहर्क्सामवाङ्मनसाक्षिभ्रुवदारगवोर्वष्ठीवपदष्ठीवनक्तंदिवरात्रिंदिवाहर्दिवसरजसनिःश्रेयसपुरुषायुषद्व्यायुषत्र्यायुषर्ग्यजुषजातोक्षमहोक्षवृद्धोक्षोपशुनगोष्ठश्वाः ।
* त्र्युपाभ्यां चतुरोऽजिष्यते ।
७८ ब्रह्महस्तिभ्यां वर्चसः ।
* पल्यराजभ्यां च ।
७९ अवसमन्धेभ्यस्तमसः ।
८० श्वसो वसीयःश्रेयसः ।
८१ अन्ववतप्ताद्रहसः ।
८२ प्रतेरुरसः सप्तमीस्थात् ।
८३ अनुगवमायामे ।
८४ द्विस्तावा त्रिस्तावा वेदिः ।
८५ उपसर्गादध्वनः ।
८६ तत्पुरुषस्याङ्गुलेः संख्याव्ययादेः ।
८७ अहःसर्वैकदेशसंख्यातपुण्याच्च रात्रेः ।
* अहर्ग्रहणं द्वन्द्वार्थम् ।
८८ अह्नोऽह्न एतेभ्यः ।
८९ न संख्यादेः समाहारे ।
९० उत्तमैकाभ्यां च ।
९१ राजाहःसखिभ्यष्टच् ।
९२ गोरतद्धितलुकि ।
९३ अग्राख्यायामुरसः ।
९४ अनोश्मायःसरसां जातिसंज्ञयोः ।
९५ ग्रामकौटाभ्यां च तक्ष्णः ।
९६ अतेः शुनः ।
९७ उपमानादप्राणिषु ।
९८ उत्तरमृगपूर्वाच्च सक्थ्नः ।
९९ नावो द्विगोः ।
१०० अर्धाच्च ।
१०१ खार्याः प्राचाम् ।
१०२ द्वित्रिभ्यामञ्जलेः ।
१०३ अनसन्तान्नपुंसकाच्छन्दसि
१०४ ब्रह्मणो जानपदाख्यायाम् ।
१०५ कुमहद्भ्यामन्यतरस्याम् ।
१०६ द्वन्द्वाच्चुदषहान्तात्समाहारे
१०७ अव्ययीभावे शरत्प्रभृतिभ्यः
१०८ अनश्च ।
१०९ नपुंसकादन्यतरस्याम् ।
११० नदीपौर्णमास्याग्रहायणीभ्यः
१११ झयः ।
११२ गिरेश्च सेनकस्य ।
११३ बहुव्रीहौ सक्थ्यक्ष्णोः स्वाङ्गात्षच् ।
११४ अङ्गुलेर्दारुणि ।
११५ द्वित्रिभ्यां ष मूर्ध्नः ।
११६ अप्पूरणीप्रमाण्योः ।
* नेतुर्नक्षत्रेऽब्वक्तव्यः ।
११७ अन्तर्बहिर्भ्यां च लोम्नः ।

११८ अग्नासिकायाः संज्ञायां नसं चास्थूलात् ।
* खुरखराभ्यां वा नस् ।
११९ उपसर्गाच्च ।
* वेर्ग्रो वक्तव्यः ।
* ख्यश्च ।
१२० सुप्रातसुश्वसुदिवशारिकुक्षचतुरश्रैणीपदाजपदप्रोष्ठपदाः ।
१२१ नञ्दुःसुभ्यो हलिसक्थ्योरन्यतरस्याम् ।
१२२ नित्यमसिच्प्रजामेधयोः ।
१२३ बहुप्रजाश्छन्दसि ।
१२४ धर्मादनिच्केवलात् ।
१२५ जम्भा सुहरिततृणसोमेभ्यः ।
१२६ दक्षिणेर्मा लुब्धयोगे ।
१२७ इच्कर्मव्यतिहारे ।
१२८ द्विदण्ड्यादिभ्यश्च ।
१२९ प्रसंभ्यां जानुनोर्ज्ञुः ।
१३० ऊर्ध्वाद्विभाषा ।
१३१ ऊधसोऽनङ् ।
१३२ धनुषश्च ।
१३३ वा संज्ञायाम् ।
१३४ जायाया निङ् ।
१३५ गन्धस्येदुत्पूतिसुसुरभिभ्यः ।
* गन्धस्येत्त्वे तदेकान्तग्रहणम् ।
१३६ अल्पाख्यायाम् ।
१३७ उपमानाच्च ।
१३८ पादस्य लोपोऽहस्त्यादिभ्यः ।
१३९ कुम्भपदीषु च ।
१४० संख्यासुपूर्वस्य ।
१४१ वयसि दन्तस्य दतृ ।
१४२ छन्दसि च ।
१४३ स्त्रियां संज्ञायाम् ।
१४४ विभाषा श्यावारोकाभ्याम् ।
१४५ अग्रान्तशुद्धशुभ्रवृषवराहेभ्यश्च ।
१४६ ककुदस्यावस्थायां लोपः ।
१४७ त्रिककुत्पर्वते ।
१४८ उद्विभ्यां काकुदस्य ।
१४९ पूर्णाद्विभाषा ।
१५० सुहृद्दुर्हृदौ मित्रामित्रयोः ।
१५१ उरःप्रभृतिभ्यः कप् ।
१५२ इनः स्त्रियाम् ।
* अर्थान्नञः ।
१५३ नद्यृतश्च ।
१५४ शेषाद्विभाषा ।
१५५ न संज्ञायाम् ।
१५६ ईयसश्च ।
* ईयसो बहुव्रीहेर्नेति वाच्यम् ।
१५७ वन्दिते भ्रातुः ।
१५८ ऋतश्छन्दसि ।
१५९ नाडीतन्त्र्योः स्वाङ्गे ।
१६० निष्प्रवाणिश्च ।

षष्ठोऽध्यायः ।

प्रथमः पादः ।

१ एकाचो द्वे प्रथमस्य ।
२ अजादेर्द्वितीयस्य ।
३ नन्द्राः संयोगादयः ।
* ईर्ष्यतेस्तृतीयस्येति वाच्यम् ।
* कण्ड्वादीनां तृतीयस्येति वाच्यम् ।
* यथेष्टन्नामधातुषु ।
४ पूर्वोऽभ्यासः ।
५ उभे अभ्यस्तम् ।
६ जक्षित्यादयः षट् ।
७ तुजादीनां दीर्घोऽभ्यासस्य ।
* तुजादिषु छन्दः प्रत्ययग्रहणं कर्तव्यम् ।
८ लिटि धातोरनभ्यासस्य ।
९ सन्यङोः ।
१० श्लौ ।
११ चङि ।
१२ दाश्वान्साह्वान्मीढ्वांश्च ।
* चरिचलिपतिवदीनां वा द्वित्वमच्याक् चाभ्यासस्य ।
* हन्तेर्घत्वं च ।
* पोटेर्णिलुक् चोक्च दीर्घश्चाभ्यासस्य ।
१३ ष्यङः सम्प्रसारणं पुत्रपत्योस्तत्पुरुषे ।
१४ बन्धुनि बहुव्रीहौ ।
* मातन्मातृकमातृषु वा ।
१५ वचिस्वपियजादीनां किति ।
१६ ग्रहिज्यावयिव्यधिवष्टिविचतिवृश्चतिपृच्छतिभृज्जतीनां ङिति च ।
१७ लिट्यभ्यासस्योभयेषाम् ।
१८ स्वापेश्चङि ।
१९ स्वपिस्यमिव्येञां यङि ।
२० न वशः ।
२१ चायः की ।
२२ स्फायः स्फी निष्ठायाम् ।
२३ स्त्यः प्रपूर्वस्य ।
२४ द्रवमूर्तिस्पर्शयोः श्यः ।
२५ प्रतेश्च ।
२६ विभाषाऽभ्यवपूर्वस्य ।
२७ शृतं पाके ।
२८ प्यायः पी ।
* आङ्पूर्वस्यान्धूधसोरिति वक्तव्यम् ।
२९ लिड्यङोश्च ।
३० विभाषा श्वेः ।
३१ णौ च संश्चङोः ।
३२ ह्वः सम्प्रसारणम् ।
३३ अभ्यस्तस्य च ।
३४ बहुलं छन्दसि ।
३५ चायः की ।
३६ अपस्पृधेथामानृचुरानृहुश्चिच्युषेतित्याजश्राताश्रितमाशीराशीर्ताः ।
३७ न सम्प्रसारणे सम्प्रसारणम् ।
* रयेर्मतौ बहुलम् ।
* ऋचि त्रेरुत्तरपदादिलोपश्छन्दसि ।

३८ लिटि वयो यः।
३९ वश्चास्यान्यतरस्यां किति।
४० वेञः।
४१ ल्यपि च।
४२ ज्यश्च।
४३ व्यश्च।
४४ विभाषा परेः।
४५ आदेच उपदेशेऽशिति।
४६ न व्यो लिटि।
४७ स्फुरतिस्फुलत्योर्घञि।
४८ क्रीङ्जीनां णौ।
४९ सिद्ध्यतेरपारलौकिके।
५० मीनातिमिनोतिदीङां ल्यपि च।
५१ विभाषा लीयतेः।
* प्रलम्भनशालिनीकरणयोश्च णौ नित्य-
माात्वम्।
५२ खिदेश्छन्दसि।
५३ अपगुरो णमुलि।
५४ चिस्फुरोर्णौ।
५५ प्रजने वीयतेः।
५६ विभेतेर्हेतुभये।
५७ नित्यं स्मयतेः।
५८ सृजिदृशोर्झल्यमकिति।
५९ अनुदात्तस्य चर्दुपधस्यान्यतर-
स्याम्।
६० शीर्षश्छन्दसि।
६१ ये च तद्धिते।
* वा केशेषु।
* अचि शीर्षः।

६२ अचि शीर्षः।
* छन्दसि च।
६३ पद्दन्नोमास्हृन्निशसन्यूषन्दोषन्-
यकञ्छकन्नुदन्नासञ्छ-
स्प्रभृतिषु।
* मांसपृतनासानूनां मांस्पृत्स्नवो
वाच्याः।
* नस् नासिकाया यत्तस् क्षुद्रेषु।
* वर्णनगरयोर्नेति वक्तव्यम्।
६४ धात्वादेः षः सः।
* सुब्धातुष्ठिवुष्वष्कतीनां सत्वप्रतिषेधो
वक्तव्यः।
६५ णो नः।
६६ लोपो व्योर्वलि।
६७ वेरपृक्तस्य।
६८ हल्ङ्याब्भ्यो दीर्घात्सुतिस्यपृक्तं
हल्।
६९ एङ्ह्रस्वात्सम्बुद्धेः।
७० शेश्छन्दसि बहुलम्।
७१ ह्रस्वस्य पिति कृति तुक्।
७२ संहितायाम्।
७३ छे च।
७४ आङ्माङोश्च।
७५ दीर्घात्।
७६ पदान्ताद्वा।
* (विश्वजनादीनां छन्दसि तुग्वा
वक्तव्यः।)
७७ इको यणचि।
७८ एचोऽयवायावः।

७९ वान्तो यि प्रत्यये ।
* गोर्यूतौ च्छन्दस्युपसङ्ख्यानम् ।
* अध्वपरिमाणे च ।
८० धातोस्तन्निमित्तस्यैव ।
८१ क्षय्यजय्यौ शक्यार्थे ।
८२ क्रय्यस्तदर्थे ।
८३ भय्यप्रवय्ये च च्छन्दसि ।
* हृदय्या उपसङ्ख्यानम् ।
* शरस्य च अवादेशो भवतीति वक्तव्यम् ।
८४ एकः पूर्वपरयोः ।
८५ अन्तादिवच्च ।
८६ षत्वतुकोरसिद्धः ।
८७ आद्गुणः ।
८८ वृद्धिरेचि ।
८९ एत्येधत्यूठ्सु ।
* अक्षादूहिन्यामुपसङ्ख्यानम् ।
* स्वादीरेरिणोः ।
* प्रादूहोढोढ्येषैष्येषु ।
* ऋते च तृतीयासमासे ।
* प्रवत्सतरकम्बलवसनदशार्णानामृणे ।
९० आटश्च ।
९१ उपसर्गादृति धातौ ।
९२ वा सुप्यापिशलेः ।
९३ औतोऽम्शसोः ।
९४ एङि पररूपम् ।
* शकन्ध्वादिषु पररूपं वक्तव्यम् ।
* एवेचानियोगे ।
* ओत्वोष्ठयोः समासे वा ।
* एमन्नादिषु छन्दसि ।
९५ ओमाङोश्च ।
९६ उस्यपदान्तात् ।
९७ अतो गुणे ।
९८ अव्यक्तानुकरणस्यात इतौ ।
* एकाचो न ।
९९ नाम्रेडितस्यान्त्यस्य तु वा ।
१०० नित्यमाम्रेडिते डाचि ।
१०१ अकः सवर्णे दीर्घः ।
* ऋति सवर्णे ऋ वा ।
* लृति सवर्णे लृ वा ।
१०२ प्रथमयोः पूर्वसवर्णः ।
१०३ तस्माच्छसो नः पुंसि ।
१०४ नादिचि ।
१०५ दीर्घाज्जसि च ।
१०६ वा च्छन्दसि ।
१०७ अमि पूर्वः ।
१०८ सम्प्रसारणाच्च ।
१०९ एङः पदान्तादति ।
११० ङसिङसोश्च ।
१११ ऋत उत् ।
११२ ख्यत्यात्परस्य ।
११३ अतो रोरप्लुतादप्लुते ।
११४ हशि च ।
११५ प्रकृत्यान्तःपादमव्यपरे ।
११६ अव्यादवद्यादवक्रमुरव्रतायमवन्त्ववस्युषु च ।
११७ यजुष्युरः ।
११८ आपो जुषाणो वृष्णो वर्षिष्ठेऽम्बेऽम्बालेऽम्बिके पूर्वे ।

११९ अङ्ग इत्यादौ च ।
१२० अनुदात्ते च कुधपरे ।
१२१ अवपथासि च ।
१२२ सर्वत्र विभाषा गोः ।
१२३ अवङ् स्फोटायनस्य ।
१२४ इन्द्रे च ।
१२५ प्लुतप्रगृह्या अचि नित्यम् ।
१२६ आङोऽनुनासिकश्छन्दसि ।
१२७ इकोऽसवर्णे शाकल्यस्य ह्रस्वश्च ।
* न समासे ।
* सिति च ।
१२८ ऋत्यकः ।
१२९ अप्लुतवदुपस्थिते ।
१३० ईं३ चाक्रवर्मणस्य ।
१३१ दिव उत् ।
१३२ एतत्तदोः सुलोपोऽकोरनञ्समासे हलि ।
१३३ स्यश्छन्दसि बहुलम् ।
१३४ सोऽचि लोपे चेत्पादपूरणम् ।
१३५ सुट् कात्पूर्वः ।
१३६ अडभ्यासव्यवायेऽपि ।
१३७ संपरिभ्यां करोतौ भूषणे ।
१३८ समवाये च ।
१३९ उपात्प्रतियत्नवैकृतवाक्याध्याहारेषु च ।
१४० किरतौ लवने ।
१४१ हिंसायां प्रतेश्च ।
१४२ अपाच्चतुष्पाच्छकुनिष्वालेखने ।
* किरतेर्हर्षजीविकाकुलायकरणेषु ।
१४३ कुस्तुम्बुरूणि जातिः ।
१४४ अपरस्पराः क्रियासातत्ये ।
१४५ गोष्पदं सेवितासेवितप्रमाणेषु ।
१४६ आस्पदं प्रतिष्ठायाम् ।
१४७ आश्चर्यमनित्ये ।
१४८ वर्चस्केऽवस्करः ।
१४९ अपस्करो रथाङ्गम् ।
१५० विष्किरः शकुनौ वा ।
१५१ ह्रस्वाच्चन्द्रोत्तरपदे मन्त्रे ।
१५२ प्रतिष्कशश्च कशेः ।
१५३ प्रस्कण्वहरिश्चन्द्रावृषी ।
१५४ मस्करमस्करिणौ वेणुपरिव्राजकयोः ।
१५५ कास्तीराजस्तुन्दे नगरे ।
१५६ कारस्करो वृक्षः ।
१५७ पारस्करप्रभृतीनि च संज्ञायाम् ।
* प्रायस्य चित्तिचित्तयोः सुडस्कारो वा ।
१५८ अनुदात्तं पदमेकवर्जम् ।
१५९ कर्षात्वतो घञोऽन्त उदात्तः ।
१६० उञ्छादीनां च ।
१६१ अनुदात्तस्य च यत्रोदात्तलोपः ।
१६२ धातोः ।
१६३ चितः ।
१६४ तद्धितस्य ।

१६५ क्तिः ।
१६६ तिसृभ्यो जसः ।
१६७ चतुरः शसि ।
१६८ सावेकाचस्तृतीयादि-
विभक्तिः ।
१६९ अन्तोदात्तादुत्तरपदादन्यतर-
स्यामनित्यसमासे ।
१७० अञ्चेश्छन्दस्यसर्वनाम-
स्थानम् ।
१७१ ऊडिदंपदाद्यप्पुम्रैद्युभ्यः ।
* ऊठ्युपधाग्रहणं कर्तव्यम् ।
१७२ अष्टनो दीर्घात् ।
१७३ शतुरनुमो नद्यजादी ।
* बृहन्महतोरुपसङ्ख्यानम् ।
१७४ उदात्तयणो हल्पूर्वात् ।
१७५ नोङ्धात्वोः ।
१७६ ह्रस्वनुड्भ्यां मतुप् ।
१७७ नामन्यतरस्याम् ।
१७८ ङ्याश्छन्दसि बहुलम् ।
१७९ षट्त्रिचतुर्भ्यो हलादिः ।
१८० झल्युपोत्तमम् ।
१८१ विभाषा भाषायाम् ।
१८२ न गोश्वन्त्साववर्णराडङ्क्रु-
ङ्कृद्भ्यः ।
१८३ दिवो झल् ।
१८४ नृ चान्यतरस्याम् ।
१८५ तित्स्वरितम् ।
१८६ तास्यनुदात्तेन्ङिददुपदेशाल्ल-
सार्वधातुकमनुदात्त-
मन्ह्विङोः ।
१८७ आदिः सिचोऽन्यतरस्याम्
१८८ स्वपादिर्हिंसामच्यनिटि ।
१८९ अभ्यस्तानामादिः ।
१९० अनुदात्ते च ।
१९१ सर्वस्य सुपि ।
१९२ भीह्रीभृहुमदजनधनदरिद्रा-
जागरां प्रत्ययात्पूर्वं पिति
१९३ लिति ।
१९४ आदिर्णमुल्यन्यतरस्याम् ।
१९५ अचः कर्तृयकि ।
१९६ थलि च सेटीडन्तो वा ।
१९७ ञ्नित्यादिर्नित्यम् ।
१९८ आमन्त्रितस्य च ।
१९९ पथिमथोः सर्वनामस्थाने ।
२०० अन्तश्च तवै युगपत् ।
२०१ क्षयो निवासे ।
२०२ जयः करणम् ।
२०३ वृषादीनां च ।
२०४ संज्ञायामुपमानम् ।
२०५ निष्ठा च द्व्यजनात् ।
२०६ शुष्कधृष्टौ ।
२०७ आशितः कर्ता ।
२०८ रिक्ते विभाषा ।
२०९ जुष्टार्पिते च च्छन्दसि ।
२१० नित्यं मन्त्रे ।
२११ युष्मदस्मदोर्ङसि ।
२१२ ङयि च ।
२१३ यतोऽनावः ।
२१४ ईडवन्दवृशंसदुहां ण्यतः ।

२१५ विभाषा वेण्विन्धानयोः ।
२१६ त्यागरागहासकुहश्वठक्रथानाम् ।
२१७ उपोत्तमं रिति ।
२१८ चङ्यन्यतरस्याम् ।
२१९ मतोः पूर्वमात्संज्ञायां स्त्रियाम् ।
२२० अन्तोऽवत्याः ।
२२१ ईवत्याः ।
२२२ चौ ।
* चौरतद्धित इति वक्तव्यम् ।
२२३ समासस्य ।

द्वितीयः पादः ।

१ बहुव्रीहौ प्रकृत्या पूर्वपदम् ।
२ तत्पुरुषे तुल्यार्थतृतीयासप्तम्युपमानाव्ययद्वितीयाकृत्याः ।
३ वर्णो वर्णेष्वनेते ।
४ गाधलवणयोः प्रमाणे ।
५ दायाद्यं दायादे ।
६ प्रतिबन्धि चिरकृच्छ्रयोः ।
७ पदेऽपदेशे ।
८ निवाते वातत्राणे ।
९ शारदेऽनार्तवे ।
१० अध्वर्युकषाययोर्जातौ ।
११ सदृशप्रतिरूपयोः सादृश्ये ।
१२ द्विगौ प्रमाणे ।
१३ गन्तव्यपण्यं वाणिजे ।
१४ मात्रोपज्ञोपक्रमच्छाये नपुंसके ।
१५ सुखप्रिययोर्हिते ।
१६ प्रीतौ च ।
१७ स्वं स्वामिनि ।
१८ पत्यावैश्वर्ये ।
१९ न भूवाक्चिद्दिधिषु ।
२० वा भुवनम् ।
२१ आशङ्काबाधनेदीयःसु सम्भावने ।
२२ पूर्वे भूतपूर्वे ।
२३ सविधसनीडसमर्यादसवेशसदेशेषु सामीप्ये ।
२४ विस्पष्टादीनि गुणवचनेषु ।
२५ श्रज्यावमकन्पापवत्सु भावे कर्मधारये ।
२६ कुमारश्च ।
२७ आदिः प्रत्येनसि ।
२८ पूगेष्वन्यतरस्याम् ।
२९ इगन्तकालकपालभगालशरावेषु द्विगौ ।
३० बह्वन्यतरस्याम् ।
३१ दिष्टिवितस्त्योश्च ।
३२ सप्तमी सिद्धशुष्कपक्वबन्धेष्वकालात् ।
३३ परिप्रत्युपापा वर्ज्यमानाहोरात्रावयवेषु ।
३४ राजन्यबहुवचनद्वन्द्वेऽन्धकवृष्णिषु ।
३५ संख्या ।
३६ आचार्योपसर्जनश्चान्तेवासी ।

३७ कार्तकौजपादयश्च ।
३८ महान्व्रीह्यपराह्णगृष्टीष्वासजाबालभारभारतहैलिहिलरौरवप्रवृद्धेषु ।
३९ क्षुल्लकश्च वैश्वदेवे ।
४० उष्ट्रः सादिवाम्योः ।
४१ गौः सादसादिसारथिषु ।
४२ कुरुगार्हपतरिक्तगुर्वसूतजरत्यश्लीलदृढरूपा पारेवडवा तैतिलकद्रूः पण्यकम्बलो दासीभाराणां च ।
* कुरुवृज्योर्गार्हपते ।
४३ चतुर्थी तदर्थे ।
४४ अर्थे ।
४५ क्ते च ।
४६ कर्मधारयेऽनिष्ठा ।
४७ अहीने द्वितीया ।
* अनुपसर्ग इति वक्तव्यम् ।
४८ तृतीया कर्मणि ।
४९ गतिरनन्तरः ।
५० तादौ च निति कृत्यतौ ।
५१ तवै चान्तश्च युगपत् ।
५२ अनिगन्तोऽञ्चतौ वप्रत्यये ।
५३ न्यधी च ।
५४ ईषदन्यतरस्याम् ।
५५ हिरण्यपरिमाणं धने ।
५६ प्रथमोऽचिरोपसम्पत्तौ ।
५७ कतरकतमौ कर्मधारये ।
५८ आर्यो ब्राह्मणकुमारयोः ।
५९ राजा च ।
६० षष्ठी प्रत्येनसि ।
६१ क्ते नित्यार्थे ।
६२ ग्रामः शिल्पिनि ।
६३ राजा च प्रशंसायाम् ।
६४ आदिरुदात्तः ।
६५ सप्तमीहारिणौ धर्म्येऽहरणे ।
६६ युक्ते च ।
६७ विभाषाऽध्यक्षे ।
६८ पापं च शिल्पिनि ।
६९ गोत्रान्तेवासिमाणवब्राह्मणेषु क्षेपे ।
७० अङ्गानि मैरेये ।
७१ भक्ताख्यास्तदर्थेषु ।
७२ गोबिडालसिंहसैन्धवेषूपमा[ने]
७३ अके जीविकार्थे ।
७४ प्राचां क्रीडायाम् ।
७५ अणि नियुक्ते ।
७६ शिल्पिनि चाकृञः ।
७७ संज्ञायां च ।
७८ गोतन्तियवं पाले ।
७९ णिनि ।
८० उपमानं शब्दार्थप्रकृतावेव ।
८१ युक्तारोह्यादयश्च ।
८२ दीर्घकाशतुषभ्राष्ट्रवटं जे ।
८३ अन्त्यात्पूर्वं बह्वचः ।
८४ ग्रामेऽनिवसन्तः ।
८५ घोषादिषु च ।
८६ छात्र्यादयः शालायाम् ।

८७ प्रस्थेऽवृद्धमकर्क्यादीनाम् ।
८८ मालादीनां च ।
८९ अमहन्नवन्नगरेऽनुदीचाम् ।
९० अर्मे चावर्णं द्व्यच्त्र्यच् ।
९१ न भूताधिकसञ्जीवमद्राश्म-
कज्जलम् ।
* आद्युदात्तप्रकरणे दिवोदासादीनां
छन्दस्युपसङ्ख्यानम् ।
९२ अन्तः ।
९३ सर्वं गुणकार्त्स्न्ये ।
* गुणात्तरेण तरपो लोपश्चेति वक्तव्यम् ।
९४ संज्ञायां गिरिनिकाययोः ।
९५ कुमार्यां वयसि ।
९६ उदकेऽकेवले ।
९७ द्विगौ क्रतौ ।
९८ सभायां नपुंसके ।
९९ पुरे प्राचाम् ।
१०० अरिष्टगौडपूर्वे च ।
१०१ न हास्तिनफलकमार्देयाः ।
१०२ कुसूलकूपकुम्भशालं बिले ।
१०३ दिक्छब्दा ग्रामजनपदाख्यान-
चानराटेषु ।
१०४ आचार्योपसर्जनश्चान्ते-
वासिनि ।
१०५ उत्तरपदवृद्धौ सर्वं च ।
१०६ बहुव्रीहौ विश्वं संज्ञायाम् ।
१०७ उदराश्वेषुषु ।
१०८ क्षेपे ।
१०९ नदी बन्धुनि ।
११० निष्ठोपसर्गपूर्वमन्यतरस्याम् ।
१११ उत्तरपदादिः ।
११२ कर्णो वर्णलक्षणात् ।
११३ संज्ञौपम्ययोश्च ।
११४ कण्ठपृष्ठग्रीवाजङ्घं च ।
११५ शृङ्गमवस्थायां च ।
११६ नञो जरमरमित्रमृताः ।
११७ सोर्मनसी अलोमोषसी ।
११८ क्त्वादयश्च ।
११९ आद्युदात्तं द्व्यच्छन्दसि ।
१२० वीरवीर्यौ च ।
१२१ कूलतीरतूलमूलशालाक्ष-
सममव्ययीभावे ।
१२२ कंसमन्थशूर्पपाय्यकाण्डं
द्विगौ ।
१२३ तत्पुरुषे शालायां नपुंसके ।
१२४ कन्था च ।
१२५ आदिश्चिहणादीनाम् ।
१२६ चेलखेटकटुककाण्डं
गर्हायाम् ।
१२७ चीरमुपमानम् ।
१२८ पललसूपशाकं मिश्रे ।
१२९ कूलसूदस्थलकर्षाः संज्ञायाम् ।
१३० अकर्मधारये राज्यम् ।
* चेलराज्यादिस्वरादव्ययस्वरो भवति
पूर्वविप्रतिषेधेन ।
१३१ वर्ग्यादयश्च ।
१३२ पुत्रः पुम्भ्यः ।

१३३ नाचार्यराजर्त्विक्संयुक्त-
ज्ञात्याख्येभ्यः ।
१३४ चूर्णादीन्यप्राणिषष्ठ्याः ।
१३५ षट् च काण्डादीनि ।
१३६ कुण्डं वनम् ।
१३७ प्रकृत्या भगालम् ।
१३८ शितेर्नित्याबह्वज्बहुव्रीहाव-
भसत् ।
१३९ गतिकारकोपपदात्कृत् ।
१४० उभे वनस्पत्यादिषु युगपत् ।
१४१ देवताद्वन्द्वे च ।
१४२ नोत्तरपदेऽनुदात्तादावपृथि-
वीरुद्रपूषमन्थिषु ।
१४३ अन्तः ।
१४४ थाथघञ्क्ताजबित्रकाणाम् ।
१४५ सूपमानात् क्तः ।
१४६ संज्ञायामनाचितादीनाम् ।
१४७ प्रवृद्धादीनां च ।
१४८ कारकाद्दत्तश्रुतयोरेवाशिषि ।
१४९ इत्थंभूतेन कृतमिति च ।
१५० अनो भावकर्मवचनः ।
१५१ मन्क्तिन्व्याख्यानशयनासन-
स्थानयाजकादिक्रीताः ।
१५२ सप्तम्याः पुण्यम् ।
१५३ ऊनार्थकलहं तृतीयायाः ।
१५४ मिश्रं चानुपसर्गमसन्धौ ।
१५५ नञो गुणप्रतिषेधे संपाद्यर्हहि-
तालमर्थास्तद्धिताः ।
१५६ ययतोश्चातदर्थे ।
१५७ अच्कावशक्तौ ।
१५८ आक्रोशे च ।
१५९ संज्ञायाम् ।
१६० कृत्योकेष्णुच्चार्वादयश्च ।
* राजाह्नोश्छन्दसि ।
१६१ विभाषा तृन्नन्नतीक्ष्णशुचिषु
१६२ बहुव्रीहाविदमेतत्तद्भ्यः प्रथ-
पूरणयोः क्रियागणने ।
१६३ संख्यायाः स्तनः ।
१६४ विभाषा छन्दसि ।
१६५ संज्ञायां मित्राजिनयोः ।
* ऋषिप्रतिषेधोऽमित्रे ।
१६६ व्यवायिनोऽन्तरम् ।
१६७ मुखं स्वाङ्गम् ।
१६८ नाव्ययदिक्शब्दगोमहत्स्थूल-
मुष्टिपृथुवत्सेभ्यः ।
१६९ निष्ठोपमानादन्यतरस्याम् ।
१७० जातिकालसुखादिभ्योऽना-
च्छादनात् क्तोऽकृतमितप्र-
तिपन्नाः ।
१७१ वा जाते ।
१७२ नञ्सुभ्याम् ।
१७३ कपि पूर्वम् ।
१७४ ह्रस्वान्तेऽन्त्यात्पूर्वम् ।
१७५ बहोर्नञ्वदुत्तरपदभूम्नि ।
१७६ न गुणादयोऽवयवाः ।
१७७ उपसर्गात्स्वाङ्गं ध्रुवमपर्शु ।
१७८ वनं समासे ।
१७९ अन्तः ।

१८० अन्तश्च ।
१८१ न निविभ्याम् ।
१८२ परेरभितोभावि मण्डलम् ।
१८३ प्रादस्वाङ्गं संज्ञायाम् ।
१८४ निरुदकादीनि च ।
१८५ अभेर्मुखम् ।
१८६ अपाच्च ।
१८७ स्फिगपूतवीणाऽञ्जोऽध्वकुक्षिसीरनामनाम च ।
१८८ अधेरुपरिस्थम् ।
१८९ अनोरप्रधानकनीयसी ।
१९० पुरुषश्चान्वादिष्टः ।
१९१ अतेरकृत्पदे ।
* अतेर्धातुलोप इति वक्तव्यम् ।
१९२ नेरनिधाने ।
१९३ प्रतेरंश्वादयस्तत्पुरुषे ।
१९४ उपाद्द्व्यजजिनमगौरादयः ।
१९५ सोरवक्षेपणे ।
१९६ विभाषोत्पुच्छे ।
१९७ द्वित्रिभ्यां पाद्दन्मूर्धसु बहुव्रीहौ ।
१९८ सक्थं चाक्रान्तात् ।
१९९ परादिश्छन्दसि बहुलम् ।
* त्रिचक्रादीनां च्छन्दस्युपसङ्ख्यानम् ।

तृतीयः पादः ।

१ अलुगुत्तरपदे ।
२ पञ्चम्याः स्तोकादिभ्यः ।
* ब्राह्मणाच्छंसिन उपसङ्ख्यानम् ।
३ ओजःसहोऽम्भस्तमसस्तृतीयायाः ।
* अञ्जस उपसङ्ख्यानम् ।
* पुंसानुजो जनुषान्ध इति च ।
४ मनसः संज्ञायाम् ।
५ आज्ञायिनि च ।
६ आत्मनश्च ।
* पूरणे ।
७ वैयाकरणाख्यायां चतुर्थ्याः ।
८ परस्य च ।
९ हलदन्तात्सप्तम्याः संज्ञायाम् ।
* हृद्द्युभ्यां च ।
१० कारनाम्नि च प्राचां हलादौ ।
११ मध्याद्गुरौ ।
* अन्ताच्च ।
१२ अमूर्धमस्तकात्स्वाङ्गादकामे ।
१३ बन्धे च विभाषा ।
१४ तत्पुरुषे कृति बहुलम् ।
१५ प्रावृट्शरत्कालदिवां जे ।
१६ विभाषा वर्षक्षरशरवरात् ।
१७ घकालतनेषु कालनाम्नः ।
१८ शयवासवासिष्वकालात् ।
* अपो योनियन्मतिषु ।
१९ नेन्सिद्धबध्नातिषु च ।
२० स्थे च भाषायाम् ।
२१ षष्ठ्या आक्रोशे ।
* वाग्दिक्पश्यद्भ्यो युक्तिदण्डहरेषु ।
* आमुष्यायणामुष्यपुत्रिकामुष्यकुलिकेति च ।

* देवानां प्रिय इति च (मूर्खे)।
* शेफपुच्छलांगूलेषु शुनः संज्ञायाम्।
* दिवश्च दासे।
२२ पुत्रेऽन्यतरस्याम्।
२३ ऋतो विद्यायोनिसम्बन्धेभ्यः।
* विद्यायोनिसम्बन्धेभ्यस्तत्पूर्वोत्तरपद-ग्रहणम्।
२४ विभाषा स्वसृपत्योः।
२५ आनङृतो द्वन्द्वे।
२६ देवताद्वन्द्वे च।
* वायुशब्दप्रयोगे प्रतिषेधो वक्तव्यः।
२७ ईदग्नेः सोमवरुणयोः।
२८ इद्वृद्धौ।
* विष्णौ न।
२९ दिवो द्यावा।
३० दिवसश्च पृथिव्याम्।
३१ उषासोषसः।
३२ मातरपितरावुदीचाम्।
३३ पितरामातरा च च्छन्दसि।
३४ स्त्रियाः पुंवद्भाषितपुंस्कादनूङ् समानाधिकरणे स्त्रियामपूरणीप्रियादिषु।
३५ तसिलादिष्वाकृत्वसुचः।
* शसि बह्वल्पार्थस्य पुंवद्भावो वक्तव्यः।
* त्वतलोर्गुणवचनस्य।
* भस्याढे तद्धिते।
* ठक्छसोश्च।
३६ क्यङ्मानिनोश्च।
३७ न कोपधायाः।
* कोपधप्रतिषेधे तद्धितवुग्रहणम्।
३८ संज्ञापूरण्योश्च।
३९ वृद्धिनिमित्तस्य च तद्धितस्य रक्तविकारे।
४० स्वाङ्गाच्चेतः।
* अमानिनीति वाच्यम्।
४१ जातेश्च।
४२ पुंवत्कर्मधारयजातीयदेशीयेषु।
* कुक्कुट्यादीनामण्डादिषु।
४३ घरूपकल्पचेलड्ब्रुवगोत्रमतहतेषु ङ्योऽनेकाचो ह्रस्वः।
४४ नद्याः शेषस्यान्यतरस्याम्।
* कृन्नद्या न।
४५ उगितश्च।
४६ आन्महतः समानाधिकरणजातीययोः।
* महत आत्त्वे घासकरविशिष्टेषूपसङ्ख्यानं पुंवद्भावश्च।
* अष्टनः कपाले हविषि।
* गवि च युक्ते।
४७ द्व्यष्टनः संख्यायामबहुव्रीह्यशीत्योः।
* प्राक्शतादिति वक्तव्यम्।
४८ त्रेस्त्रयः।
४९ विभाषा चत्वारिंशत्प्रभृतौ सर्वेषाम्।
५० हृदयस्य हृल्लेखयदण्लासेषु।
५१ वा शोकष्यञ्रोगेषु।
५२ पादस्य पदाज्यातिगोपहतेषु।

५३ पद्यत्यतदर्थे ।
* इके चरतावुपसङ्ख्यानम् ।
५४ हिमकाषिहतिषु च ।
५५ ऋचः शे ।
५६ वा घोषमिश्रशब्देषु ।
* निष्के चेति वक्तव्यम् ।
५७ उदकस्योदः संज्ञायाम् ।
* उत्तरपदस्येति च वक्तव्यम् ।
५८ पेषंवासवाहनधिषु च ।
५९ एकहलादौ पूरयितव्येऽन्यतरस्याम् ।
६० मन्थौदनसक्तुबिन्दुवज्रभारहारवीवधगाहेषु च ।
६१ इको ह्रस्वोऽङ्यो गालवस्य ।
* इयङुवङ्भाविनामव्ययानां च नेति वाच्यम् ।
* भ्रूकुंसादीनामिति वक्तव्यम् ।
६२ एकतद्धिते च ।
६३ ङ्यापोः संज्ञाछन्दसोर्बहुलम् ।
६४ त्वे च ।
६५ इष्टकेषीकामालानां चिततूलभारिषु ।
६६ खित्यनव्ययस्य ।
६७ अरुर्द्विषदजन्तस्य मुम् ।
६८ इच एकाचोऽम्प्रत्ययवच्च ।
६९ वाचंयमपुरन्दरौ च ।
७० कारे सत्यागदस्य ।
* अस्तोश्चेति वक्तव्यम् ।
* भक्षस्य छन्दसि ।

* धेनोर्भव्यायाम् ।
* लोकस्य पृणे ।
* इत्येऽनभ्याशस्य ।
* भ्राष्ट्राग्न्योरिन्धे ।
* गिलेऽगिलस्य ।
* गिलगिले च ।
* उष्णभद्रयोः करणे ।
* सूतोग्रराजभोजकुलमेरुभ्यो दुहितुः पुत्रड्वा ।
७१ श्येनतिलस्य पाते ञे ।
७२ रात्रेः कृति विभाषा ।
७३ नलोपो नञः ।
* नञो नलोपस्तिङि क्षेपे ।
७४ तस्मान्नुडचि ।
७५ नभ्राण्नपान्नवेदानासत्यानमुचिनकुलनखनपुंसकनक्षत्रनक्रनाकेषु प्रकृत्या ।
७६ एकादिश्चैकस्य चादुक् ।
७७ नगोऽप्राणिष्वन्यतरस्याम् ।
७८ सहस्य सः संज्ञायाम् ।
७९ ग्रन्थान्ताधिके च ।
८० द्वितीये चानुपाख्ये ।
८१ अव्ययीभावे चाकाले ।
८२ वोपसर्जनस्य ।
८३ प्रकृत्याशिषि ।
* अगोवत्सहलेष्विति वाच्यम् ।
८४ समानस्य च्छन्दस्यमूर्धप्रभृत्युदर्केषु ।

८५ ज्योतिर्जनपदरात्रिनाभिनाम-
गोत्ररूपस्थानवर्णवयोवचन-
बन्धुषु ।
८६ चरणे ब्रह्मचारिणि ।
८७ तीर्थे ये ।
८८ विभाषोदरे ।
८९ दृग्दृशवतुषु ।
* दृक्षे चेति वक्तव्यम् ।
९० इदंकिमोरीश्की ।
* दृक्षे चेति वक्तव्यम् ।
९१ आ सर्वनाम्नः ।
* दृक्षे चेति वक्तव्यम् ।
९२ विष्वग्देवयोश्च टेरद्र्यञ्चताव-
प्रत्यये ।
* छन्दसि स्त्रियां बहुलं विष्वग्देवयोष्टे-
रद्र्यादेशः ।
९३ समः समि ।
९४ तिरसस्तिर्यलोपे ।
९५ सहस्य सध्रिः ।
९६ सध मादस्थयोश्छन्दसि ।
९७ द्व्यन्तरुपसर्गेभ्योऽप ईत् ।
* अवर्णान्ताद्वा ।
९८ ऊदनोर्देशे ।
९९ अषष्ठ्यतृतीयास्थस्यान्यस्य
दुगाशीराशास्थास्थितोत्सु-
कोतिकारकरागच्छेषु ।
१०० अर्थे विभाषा ।
१०१ कोः कत्तत्पुरुषेऽचि ।
* त्रौ च ।
१०२ रथवदयोश्च ।
१०३ तृणे च जातौ ।
१०४ का पथ्यक्षयोः ।
१०५ ईषदर्थे ।
१०६ विभाषा पुरुषे ।
१०७ कवं चोष्णे ।
१०८ पथि च च्छन्दसि ।
१०९ पृषोदरादीनि यथोपदिष्टम् ।
* दिक्शब्देभ्यस्तीरस्य तारभावो वा ।
* षष उत्वं दतृदशधासूत्तरपदादेः
ष्टुत्वं च ।
* धासु वेति वाच्यम् ।
* दुरो दाशनाशदभध्येषूत्वमुत्तरपदादेः
ष्टुत्वं च ।
* स्वरो रोहतौ छन्दस्युत्वम् ।
* पीवोपवसनादीनां छन्दसि लोपः ।
११० संख्याविसायपूर्वस्याह्नस्या-
हन्नन्यतरस्यां ङौ ।
१११ ढ्रलोपे पूर्वस्य दीर्घोऽणः ।
११२ सहिवहोरोदवर्णस्य ।
११३ साढ्यै साढ्वा साढेति निगमे
११४ संहितायाम् ।
११५ कर्णे लक्षणस्याविष्टाष्टपञ्च-
मणिभिन्नच्छिन्नच्छिद्रस्रुव-
स्वस्तिकस्य ।
११६ नहिवृतिवृषिव्यधिरुचिसहि-
तनिषु क्वौ ।
११७ वनगिर्योः संज्ञायां कोटर-
किंशुलुकादीनाम् ।

११८ वले।
११९ मतौ बह्वचोऽनजिरादीनाम्।
१२० शरादीनां च।
१२१ इको वहेऽपीलोः।
* अपील्वादीनामिति वाच्यम्।
१२२ उपसर्गस्य घञ्यमनुष्ये बहुलम्।
१२३ इकः काशे।
१२४ दस्ति।
१२५ अष्टनः संज्ञायाम्।
१२६ छन्दसि च।
* भाषायामष्टनो दीर्घो भवतीति वक्तव्यम्।
१२७ चितेः कपि।
१२८ विश्वस्य वसुराटोः।
१२९ नरे संज्ञायाम्।
१३० मित्रे चर्षौ।
१३१ मन्त्रे सोमाश्वेन्द्रियविश्वदेव्यस्य मतौ।
१३२ ओषधेश्च विभक्तावप्रथमायाम्।
१३३ ऋचि तुनुघमक्षुतङ्कुत्रोरुष्याणाम्।
१३४ इकः सुञि।
१३५ द्व्यचोऽतस्तिङः।
१३६ निपातस्य च।
१३७ अन्येषामपि दृश्यते।
* शुनो दन्तदंष्ट्राकर्णकुन्दवराहपुच्छपदेषु दीर्घो वाच्यः।
१३८ चौ।
* चौ प्रत्यङ्गस्य प्रतिषेधः।
१३९ सम्प्रसारणस्य।

चतुर्थः पादः।

१ अङ्गस्य।
२ हलः।
३ नामि।
४ न तिसृचतसृ।
५ छन्दस्युभयथा।
६ नृ च।
७ नोपधायाः।
८ सर्वनामस्थाने चासम्बुद्धौ।
९ वा षपूर्वस्य निगमे।
१० सान्तमहतः संयोगस्य।
११ अप्तृन्तृच्स्वसृनप्तृनेष्टृत्वष्टृक्षत्तृहोतृपोतृप्रशास्तृणाम्।
१२ इन्हन्पूषार्यम्णां शौ।
१३ सौ च।
१४ अत्वसन्तस्य चाधातोः।
१५ अनुनासिकस्य क्विझलोः क्ङिति।
१६ अज्झनगमां सनि।
* गमेरिङादेशस्येति वक्तव्यम्।
१७ तनोतेर्विभाषा।
१८ क्रमश्च क्त्वि।
१९ च्छ्वोः शूडनुनासिके च।
२० ज्वरत्वरस्रिव्यविमवामुपधायाश्च।

२१ राल्लोपः ।
२२ असिद्धवदत्राभात् ।
* वुग्युटावुवङ्यणोः सिद्धौ वक्तव्यौ ।
२३ श्नान्नलोपः ।
२४ अनिदितां हल उपधायाः क्ङिति ।
* अनिदितान्नलोपेलङ्गिकम्प्योरुपताप-शरीरविकारयोरुपसङ्ख्यानम् ।
* रञ्जेर्णौ मृगरमण उपसङ्ख्यानम् ।
२५ दंशसञ्जस्वञ्जां शपि ।
२६ रञ्जेश्च ।
२७ घञि च भावकरणयोः ।
२८ स्यदो जवे ।
२९ अवोदैधौद्मप्रश्रथहिमश्रथाः ।
३० नाञ्चेः पूजायाम् ।
३१ क्त्वि स्कन्दिस्यन्दोः ।
३२ जान्तनशां विभाषा ।
३३ भञ्जेश्च चिणि ।
३४ शास इदङ्हलोः ।
* क्वौ च शास इत्वं भवतीति वक्तव्यम् ।
* आङ्पूर्वाच्च ।
३५ शा हौ ।
३६ हन्तेर्जः ।
३७ अनुदात्तोपदेशवनतितनोत्या-दीनामनुनासिकलोपो झलि क्ङिति ।
३८ वा ल्यपि ।
३९ न क्तिचि दीर्घश्च ।
४० गमः क्वौ ।
* गमादीनामिति वक्तव्यम् ।
* ऊङ् च गमादीनामिति वक्तव्यम् ।
४१ विड्वनोरनुनासिकस्यात् ।
४२ जनसनखनां सञ्झलोः ।
४३ ये विभाषा ।
४४ तनोतेर्यकि ।
४५ सनः क्तिचि लोपश्चास्यान्य-तरस्याम् ।
४६ आर्धधातुके ।
४७ भ्रस्जो रोपधयो रमन्यतरस्याम्
४८ अतो लोपः ।
* ण्यल्लोपावियङ्यण्गुणवृद्धिदीर्घेभ्यः पूर्वविप्रतिषेधेन ।
४९ यस्य हलः ।
५० क्यस्य विभाषा ।
५१ णेरनिटि ।
५२ निष्ठायां सेटि ।
५३ जनिता मन्त्रे ।
५४ शमिता यज्ञे ।
५५ अयामन्ताल्वाय्येत्न्विष्णुषु ।
५६ ल्यपि लघुपूर्वात् ।
५७ विभाषाऽऽपः ।
५८ युप्लुवोर्दीर्घश्छन्दसि ।
५९ क्षियः ।
६० निष्ठायामण्यदर्थे ।
६१ वाऽऽक्रोशदैन्ययोः ।
६२ स्यसिच्सीयुट्तासिषु भाव-कर्मणोरुपदेशेऽज्झनग्रहदृशां वा चिण्वदिट् च ।

६३ दीङो युडचि क्ङिति ।
६४ आतो लोप इटि च ।
६५ ईद्यति ।
६६ घुमास्थागापाजहातिसां हलि ।
६७ एर्लिङि ।
६८ वाऽन्यस्य संयोगादेः ।
६९ न ल्यपि ।
७० मयतेरिदन्यतरस्याम् ।
७१ लुङ्लङ्लृङ्क्ष्वडुदात्तः ।
७२ आडजादीनाम् ।
७३ छन्दस्यपि दृश्यते ।
७४ न माङ्योगे ।
७५ बहुलं छन्दस्यमाङ्योगेऽपि ।
७६ इरयो रे ।
७७ अचि श्नुधातुभ्रुवां य्वोरियङुवङौ ।
* तन्वादीनां बहुलं छन्दसि ।
७८ अभ्यासस्यासवर्णे ।
७९ स्त्रियाः ।
८० वाऽम्शसोः ।
८१ इणो यण् ।
८२ एरनेकाचोऽसंयोगपूर्वस्य ।
* गतिकारकेतरपूर्वपदस्य यण् नेष्यते ।
८३ ओः सुपि ।
८४ वर्षाभ्वश्च ।
* दृन्करपुनः पूर्वस्य भुवो यण्वक्तव्यः ।
८५ न भूसुधियोः ।
८६ छन्दस्युभयथा ।
८७ हुश्नुवोः सार्वधातुके ।
८८ भुवो वुग्लुङ्लिटोः ।
८९ ऊदुपधाया गोहः ।
९० दोषो णौ ।
९१ वा चित्तविरागे ।
९२ सितां ह्रस्वः ।
९३ चिण्णमुलोर्दीर्घोऽन्यतरस्याम् ।
९४ खचि ह्रस्वः ।
९५ ह्लादो निष्ठायाम् ।
९६ छादेर्घेऽद्व्युपसर्गस्य ।
९७ इस्मन्त्रन्क्विषु च ।
९८ गमहनजनखनघसां लोपः क्ङित्यनङि ।
९९ तनिपत्योश्छन्दसि ।
१०० घसिभसोर्हलि च ।
१०१ हुझल्भ्यो हेर्धिः ।
१०२ श्रुशृणुपृकृवृभ्यश्छन्दसि ।
१०३ अङितश्च ।
१०४ चिणो लुक् ।
१०५ अतो हेः ।
१०६ उतश्च प्रत्ययादसंयोगपूर्वात् ।
१०७ लोपश्चास्यान्यतरस्यां म्वोः ।
१०८ नित्यं करोतेः ।
१०९ ये च ।
११० अत उत्सार्वधातुके ।
१११ श्नसोरल्लोपः ।
११२ श्नाभ्यस्तयोरातः ।
११३ ई हल्यघोः ।
११४ इद्दरिद्रस्य ।

* दरिद्रातेरार्धधातुके विवक्षिते आतो लोपो वाच्यः।

* लुङि वा सनि ण्वुलि ल्युटि च न।

११५ भियोऽन्यतरस्याम्।

११६ जहातेश्च।

११७ आ च हौ।

११८ लोपो यि।

११९ घ्वसोरेद्धावभ्यासलोपश्च।

१२० अत एकहल्मध्येऽनादेशादेर्लिटि।

* यजिवप्योश्च।

* दम्भेश्च।

१२१ थलि च सेटि।

१२२ तॄफलभजत्रपश्च।

* श्रन्थेश्चेति वक्तव्यम्।

१२३ राधो हिंसायाम्।

१२४ वा जॄभ्रमुत्रसाम्।

१२५ फणां च सप्तानाम्।

१२६ न शसददवादिगुणानाम्।

१२७ अर्वणस्त्रसावनञः।

१२८ मघवा बहुलम्।

१२९ भस्य।

१३० पादः पत्।

१३१ वसोः सम्प्रसारणम्।

१३२ वाह ऊठ्।

१३३ श्वयुवमघोनामतद्धिते।

१३४ अल्लोपोऽनः।

१३५ षपूर्वहन्धृतराज्ञामणि।

१३६ विभाषा ङिश्योः।

१३७ न संयोगाद्वमन्तात्।

१३८ अचः।

१३९ उद् ईत्।

१४० आतो धातोः।

१४१ मन्त्रेष्वाङ्यादेरात्मनः।

१४२ ति विंशतेर्डिति।

१४३ टेः।

१४४ नस्तद्धिते।

* नान्तस्य टिलोपे सब्रह्मचारिपीठसर्पिकलापिकौथुमितैतिलिजाजलिशिलालिशिखण्डिसूकरसद्मसुपर्वणामुपसङ्ख्यानं कर्तव्यम्।

* अश्मनो विकारे टिलोपो वक्तव्यः।

* अव्ययानां भमात्रे टिलोपः।

* चर्मणः कोशे।

* शुनः सङ्कोचे।

१४५ अह्नष्टखोरेव।

१४६ ओर्गुणः।

१४७ ढे लोपोऽकद्र्वाः।

१४८ यस्येति च।

* औङश्श्यां प्रतिषेधो वक्तव्यः।

१४९ सूर्यतिष्यागस्त्यमत्स्यानां य उपधायाः।

* मत्स्यस्य ङ्याम्।

* सूर्यागस्त्ययोश्छे च ङ्यां च।

* तिष्यपुष्ययोर्नक्षत्राणि यलोप इति वाच्यम्।

१५० हलस्तद्धितस्य।

१५१ आपत्यस्य च तद्धितेऽनाति

१५२ क्यच्व्योश्च ।
१५३ बिल्वकादिभ्यश्छस्य लुक् ।
१५४ तुरिष्ठेमेयःसु ।
१५५ टेः ।
* णाविष्ठवत् प्रातिपदिकस्य कार्यं भवतीति वक्तव्यम् ।
१५६ स्थूलदूरयुवह्रस्वक्षिप्रक्षुद्राणां यणादिपरं पूर्वस्य च गुणः ।
१५७ प्रियस्थिरस्फिरोरुबहुलगुरुवृद्धतृप्रदीर्घवृन्दारकाणां प्रस्थस्फवर्बंहिगवर्षित्रब्द्राघिवृन्दाः ।
१५८ बहोर्लोपो भू च बहोः ।
१५९ इष्ठस्य यिट् च ।
१६० ज्यादादीयसः ।
१६१ र ऋतो हलादेर्लघोः ।
१६२ विभाषर्जोश्छन्दसि ।
१६३ प्रकृत्यैकाच् ।
* प्रकृत्या अके राजन्यमनुष्ययुवानः ।
१६४ इनण्यनपत्ये ।
१६५ गाथिविदथिकेशिगणिपणिनश्च ।
१६६ संयोगादिश्च ।
१६७ अन् ।
१६८ ये चाभावकर्मणोः ।
१६९ आत्माध्वानौ खे ।
१७० न मपूर्वोऽपत्येऽवर्मणः ।
* वा हितनाम्न इति वाच्यम् ।
१७१ ब्राह्मोऽजातौ ।
१७२ कार्मस्ताच्छील्ये ।
१७३ औक्षमनपत्ये ।
१७४ दाण्डिनायनहास्तिनायनाथर्वणिकजैह्माशिनेयवाशिनायनिभ्रौणहत्यधैवत्यसारवैक्ष्वाकमैत्रेयहिरण्मयानि ।
१७५ ऋत्व्यवास्त्व्यवास्त्वमाध्वीहिरण्ययानि च्छन्दसि ।

सप्तमोऽध्यायः ।

प्रथमः पादः ।

१ युवोरनाकौ ।
२ आयनेयीनीयियः फढखछघां प्रत्ययादीनाम् ।
३ झोऽन्तः ।
४ अदभ्यस्तात् ।
५ आत्मनेपदेष्वनतः ।
६ शीङो रुट् ।
७ वेत्तेर्विभाषा ।
८ बहुलं छन्दसि ।
९ अतो भिस ऐस् ।
१० बहुलं छन्दसि ।
११ नेदमदसोरकोः ।
१२ टाङसिङसामिनात्स्याः ।
१३ ङेर्यः ।
१४ सर्वनाम्नः स्मै ।

१५ ङसिङ्योः स्मात्स्मिनौ ।
१६ पूर्वादिभ्यो नवभ्यो वा ।
१७ जसः शी ।
१८ औङ आपः ।
१९ नपुंसकाच्च ।
२० जश्शसोः शिः ।
२१ अष्टाभ्य औश् ।
२२ षड्भ्यो लुक् ।
२३ स्वमोर्नपुंसकात् ।
२४ अतोऽम् ।
२५ अद्ड्डतरादिभ्यः पञ्चभ्यः ।
२६ नेतराच्छन्दसि ।
* एकतरात्प्रतिषेधो वक्तव्यः ।
२७ युष्मदस्मद्भ्यां ङसोऽश् ।
२८ ङे प्रथमयोरम् ।
२९ शसो न ।
३० भ्यसो भ्यम् ।
३१ पञ्चम्या अत् ।
३२ एकवचनस्य च ।
३३ साम आकम् ।
३४ आत औ णलः ।
३५ तुह्योस्तातङ्ङाशिष्यन्यतरस्याम् ।
३६ विदेः शतुर्वसुः ।
३७ समासेऽनञ्पूर्वे क्त्वो ल्यप् ।
३८ क्त्वापि छन्दसि ।
३९ सुपां सुलुक्पूर्वसवर्णाच्छेयाडाड्यायाजालः ।
* इयाडियाजीकाराणामुपसङ्ख्यानम् ।
* आङ्याजयारामुपसङ्ख्यानम् ।
४० अमो मश् ।
४१ लोपस्त आत्मनेपदेषु ।
४२ ध्वमो ध्वात् ।
४३ यजध्वैनमिति च ।
४४ तस्य तात् ।
४५ तप्तनप्तनथनाश्च ।
४६ इदन्तो मसि ।
४७ क्त्वो यक् ।
४८ इष्ट्वीनमिति च ।
४९ स्नात्व्यादयश्च ।
५० आज्जसेरसुक् ।
५१ अश्वक्षीरवृषलवणानामात्मप्रीतौ क्यचि ।
* अश्ववृषयोर्मैथुनेच्छायामिति वक्तव्यम् ।
* क्षीरलवणयोर्लालसायाम् ।
* सर्वप्रातिपदिकानां क्यचि लालसायां सुगसुकौ च ।
५२ आमि सर्वनाम्नः सुट् ।
५३ त्रेस्त्रयः ।
५४ ह्रस्वनद्यापो नुट् ।
* नुमचिरतृज्वद्भावेभ्यो नुट्पूर्वविप्रतिषेधेन ।
५५ षट्चतुर्भ्यश्च ।
५६ श्रीग्रामण्योश्छन्दसि ।
५७ गोः पादान्ते ।
५८ इदितो नुम्धातोः ।
५९ शे मुचादीनाम् ।
* शे तृम्फादीनां नुम्वाच्यः ।

६० मस्जिनशोर्झलि ।
६१ रधिजभोरचि ।
६२ नेट्यलिटि रधेः ।
६३ रभेरशब्लिटोः ।
६४ लभेश्च ।
६५ आङो यि ।
६६ उपात्प्रशंसायाम् ।
६७ उपसर्गात्खल्घञोः ।
६८ न सुदुर्भ्यां केवलाभ्याम् ।
६९ विभाषा चिण्णमुलोः ।
७० उगिदचां सर्वनामस्थानेऽधातोः ।
७१ युजेरसमासे ।
७२ नपुंसकस्य झलचः ।
* बहूर्जेर्नुम्प्रतिषेधः ।
* अन्त्यात्पूर्वो वा नुम् ।
७३ इकोऽचि विभक्तौ ।
७४ तृतीयादिषु भाषितपुंस्कं पुंवद्गालवस्य ।
७५ अस्थिदधिसक्थ्यक्ष्णामनङुदात्तः ।
७६ छन्दस्यपि दृश्यते ।
७७ ई च द्विवचने ।
७८ नाभ्यस्ताच्छतुः ।
७९ वा नपुंसकस्य ।
८० आच्छीनद्योर्नुम् ।
८१ शप्श्यनोर्नित्यम् ।
८२ सावनडुहः ।
८३ दृक्स्ववःस्वतवसां छन्दसि ।
८४ दिव औत् ।
८५ पथिमथ्यृभुक्षामात् ।
८६ इतोऽत्सर्वनामस्थाने ।
८७ थो न्थः ।
८८ भस्य टेर्लोपः ।
८९ पुंसोऽसुङ् ।
९० गोतो णित् ।
* ओतो णिदिति वाच्यम् ।
९१ णलुत्तमो वा ।
९२ सख्युरसम्बुद्धौ ।
९३ अनङ् सौ ।
९४ ऋदुशनस्पुरुदंसोऽनेहसां च ।
९५ तृज्वत्क्रोष्टुः ।
९६ स्त्रियां च ।
९७ विभाषा तृतीयादिष्वचि ।
९८ चतुरनडुहोरामुदात्तः ।
९९ अम्सम्बुद्धौ ।
१०० ऋत इद्धातोः ।
१०१ उपधायाश्च ।
१०२ उदोष्ठ्यपूर्वस्य ।
१०३ बहुलं छन्दसि ।

द्वितीयः पादः ।

१ सिचि वृद्धिः परस्मैपदेषु ।
२ अतो ल्रान्तस्य ।
३ वदव्रजहलन्तस्याचः ।
४ नेटि ।
५ ह्म्यन्तक्षणश्वसजागृणिश्व्येदिताम् ।

६ ऊर्णोतेर्विभाषा ।
७ अतो हलादेर्लघोः ।
८ नेड्वशि कृति ।
९ तितुत्रतथसिसुसरकसेषु च ।
* तितुत्रेष्वग्रहादीनामिति वक्तव्यम् ।
१० एकाच उपदेशेऽनुदात्तात् ।
११ श्र्युकः किति ।
१२ सनि ग्रहगुहोश्च ।
१३ कृसुभृवृस्तुद्रुस्रुश्रुवो लिटि ।
१४ श्वीदितो निष्ठायाम् ।
१५ यस्य विभाषा ।
१६ आदितश्च ।
१७ विभाषा भावादिकर्मणोः ।
१८ क्षुब्धस्वान्तध्वान्तलग्नम्लिष्टविरिब्धफाण्टबाढानि मन्थमनस्तमःसक्ताविस्पष्टस्वरानायासभृशेषु ।
१९ धृषिशसी वैयात्ये ।
२० दृढः स्थूलबलयोः ।
२१ प्रभौ परिवृढः ।
२२ कृच्छ्रगहनयोः कषः ।
२३ घुषिरविशब्दने ।
२४ अर्देः संनिविभ्यः ।
२५ अभेश्चाविदूर्ये ।
२६ णेरध्ययने वृत्तम् ।
२७ वा दान्तशान्तपूर्णदस्तस्पष्टच्छन्नज्ञप्ताः ।
२८ रुष्यमत्वरसंघुषास्वनाम् ।
२९ हृषेर्लोमसु ।
* विस्मितप्रतिघातयोश्च ।
३० अपचितश्च ।
* क्तिनि नित्यं चिभावो वक्तव्यः ।
३१ ह्व ह्वरेश्छन्दसि ।
३२ अपरिह्वृताश्च ।
३३ सोमे ह्वरितः ।
३४ ग्रसितस्कभितस्तभितोत्तभितचत्तविकस्ताविशस्तृशंस्तृशास्तृतरुतृतरूतृवरुतृवरूतृवरूत्रीरुज्ज्वलितिक्षरितिवमित्यमितीति च ।
३५ आर्धधातुकस्येड्वलादेः ।
३६ स्नुक्रमोरनात्मनेपदनिमित्ते ।
३७ ग्रहोऽलिटि दीर्घः ।
३८ वृतो वा ।
३९ न लिङि ।
४० सिचि च परस्मैपदेषु ।
४१ इट् सनि वा ।
४२ लिङ्सिचोरात्मनेपदेषु ।
४३ ऋतश्च संयोगादेः ।
४४ स्वरतिसूतिसूयतिधूञूदितो वा ।
४५ रधादिभ्यश्च ।
४६ निरः कुषः ।
४७ इण्निष्ठायाम् ।
४८ तीषसहलुभरुषरिषः ।
४९ सनीवन्तर्धभ्रस्जदम्भुश्रिस्वृयूर्णुभरज्ञपिसनाम् ।
* तनिपतिदरिद्रातिभ्यस्सनो वा इड्वाच्यः
५० क्लिशः क्त्वानिष्ठयोः ।

५१ पूङश्च ।
५२ वसतिक्षुधोरिट् ।
५३ अञ्चेः पूजायाम् ।
५४ लुभो विमोहने ।
५५ जॄव्रश्च्योः क्त्वि ।
५६ उदितो वा ।
५७ सेऽसिचि कृतचृतच्छृदतृदनृतः ।
५८ गमेरिट् परस्मैपदेषु ।
५९ न वृद्भ्यश्चतुर्भ्यः ।
६० तासि च क्लृपः ।
६१ अचस्तास्वत्थल्यनिटो नित्यम् ।
६२ उपदेशेऽत्वतः ।
६३ ऋतो भारद्वाजस्य ।
६४ बभूथाततन्थजगृम्भववर्थेति निगमे ।
६५ विभाषा सृजिदृशोः ।
६६ इडत्त्यर्तिव्ययतीनाम् ।
६७ वस्वेकाजाद्घसाम् ।
६८ विभाषा गमहनविदविशाम् ।
* दृशेश्च ।
६९ सनिंससनिवांसम् ।
७० ऋद्धनोः स्ये ।
७१ अञ्जेः सिचि ।
७२ स्तुसुधूञ्भ्यः परस्मैपदेषु ।
७३ यमरमनमातां सक्च ।
७४ स्मिपूङ्रञ्ज्वशां सनि ।
७५ किरश्च पञ्चभ्यः ।
७६ रुदादिभ्यः सार्वधातुके ।
७७ ईशः से ।
७८ ईडजनोर्ध्वे च ।
७९ लिङः सलोपोऽनन्त्यस्य ।
८० अतो येयः ।
८१ आतो ङितः ।
८२ आने मुक् ।
८३ ईदासः ।
८४ अष्टन आ विभक्तौ ।
८५ रायो हलि ।
८६ युष्मदस्मदोरनादेशे ।
८७ द्वितीयायां च ।
८८ प्रथमायाश्च द्विवचने भाषायाम् ।
८९ योऽचि ।
९० शेषे लोपः ।
९१ मपर्यन्तस्य ।
९२ युवावौ द्विवचने ।
९३ यूयवयौ जसि ।
९४ त्वाहौ सौ ।
९५ तुभ्यमह्यौ ङयि ।
९६ तवममौ ङसि ।
९७ त्वमावेकवचने ।
९८ प्रत्ययोत्तरपदयोश्च ।
९९ त्रिचतुरोः स्त्रियां तिसृचतसृ ।
१०० अचि र ऋतः ।
१०१ जराया जरसन्यतरस्याम् ।
१०२ त्यदादीनामः ।
* द्विपर्यन्तानामेवेष्टिः ।
१०३ किमः कः ।
१०४ कु तिहोः ।

१०५ क्काति ।
१०६ तदोः सः सावनन्त्ययोः ।
१०७ अदस औ सुलोपश्च ।
* अदस औत्वप्रतिषेधस्साकच्कस्य वा वक्तव्यः सादुत्वं च ।
१०८ इदमो मः ।
१०९ दश्च ।
११० यः सौ ।
१११ इदोऽय्पुंसि ।
११२ अनाप्यकः ।
११३ हलि लोपः ।
११४ मृजेर्वृद्धिः ।
११५ अचो ञ्णिति ।
११६ अत उपधायाः ।
११७ तद्धितेष्वचामादेः ।
११८ क्रिति च ।

तृतीयः पादः ।

१ देविकाशिंशपादित्यवाड्दीर्घसत्रश्रेयसामात् ।
२ केकयमित्रयुप्रलयानां यादेरियः ।
३ न य्वाभ्यां पदान्ताभ्यां पूर्वौ तु ताभ्यामैच् ।
४ द्वारादीनां च ।
५ न्यग्रोधस्य च केवलस्य ।
६ न कर्मव्यतिहारे ।
७ स्वागतादीनां च ।
८ श्वादेरिञि ।
* इकारादाविति वाच्यम् ।
९ पदान्तस्यान्यतरस्याम् ।
१० उत्तरपदस्य ।
११ अवयवादृतोः ।
१२ सुसर्वार्धाज्जनपदस्य ।
१३ दिशोऽमद्राणाम् ।
१४ प्राचां ग्रामनगराणाम् ।
१५ संख्यायाः संवत्सरसंख्यस्य च ।
१६ वर्षस्याभविष्यति ।
१७ परिमाणान्तस्यासंज्ञाशाणयोः ।
* कुलिजशब्दमपि केचित्पठन्ति ।
१८ जे प्रोष्ठपदानाम् ।
१९ हृद्भगसिन्ध्वन्ते पूर्वपदस्य च ।
२० अनुशतिकादीनां च ।
२१ देवताद्वन्द्वे च ।
२२ नेन्द्रस्य परस्य ।
२३ दीर्घाच्च वरुणस्य ।
२४ प्राचां नगरान्ते ।
२५ जङ्गलधेनुवलजान्तस्य विभाषितमुत्तरम् ।
२६ अर्धात्परिमाणस्य पूर्वस्य तु वा ।
२७ नातः परस्य ।
२८ प्रवाहणस्य ढे ।
२९ तत्प्रत्ययस्य च ।
३० नञः शुचीश्वरक्षेत्रज्ञकुशलनिपुणानाम् ।
३१ यथातथायथापुरयोः पर्यायेण ।
३२ हनस्तोऽचिण्णलोः ।
३३ आतो युक्चिण्कृतोः ।

३४ नोदात्तोपदेशस्य मान्तस्याना-
चमेः ।
* अनाचमिकमिवमीनामिति वक्तव्यम् ।
३५ जनिवध्योश्च ।
३६ अर्तिह्रीव्लीरीक्नूयीक्ष्माय्यातां
पुग्णौ ।
३७ शाच्छासाह्वाव्यावेपां युक् ।
* पातेर्णौ लुग्वक्तव्यः ।
* धूञ्प्रीञोर्नुग्वक्तव्यः ।
३८ वो विधूनने जुक् ।
३९ लीलोर्नुग्लुकावन्यतरस्यां
स्नेहनिपातने ।
४० भियो हेतुभये षुक् ।
४१ स्फायो वः ।
४२ शदेरगतौ तः ।
४३ रुहः पोऽन्यतरस्याम् ।
४४ प्रत्ययस्थात्कात्पूर्वस्यात
इदाप्यसुपः ।
* मामकनरकयोरुपसङ्ख्यानम् ।
* त्यक्त्यपोश्च ।
४५ न यासयोः ।
* त्यकनश्च निषेधः ।
* पावकादीनां छन्दसि ।
* आशिषि वुनश्च न ।
* उत्तरपदलोपेन ।
* क्षिपकादीनां च ।
* तारका ज्योतिषि ।
* वर्णका तान्तवे ।
* वर्तका शकुनौ प्राचाम् ।
* अष्टका पितृदेवत्ये ।
* सूतकापुत्रिकावृन्दारकाणां वेति
वक्तव्यम् ।
४६ उदीचामातः स्थाने यक-
पूर्वायाः ।
* धात्वन्तयकोस्तु नित्यम् ।
४७ भस्त्रैषाजाज्ञाद्वास्वा नञ्पूर्वा-
णामपि ।
४८ अभाषितपुंस्काच्च ।
४९ आदाचार्याणाम् ।
५० ठस्येकः ।
५१ इसुसुक्तान्तात्कः ।
* दोष उपसङ्ख्यानम् ।
५२ चजोः कु घिण्यतोः ।
* निष्ठायामनिट इति वक्तव्यम् ।
५३ न्यङ्क्वादीनां च ।
५४ हो हन्तेर्ञ्णिन्नेषु ।
५५ अभ्यासाच्च ।
५६ हेरचङि ।
५७ सन्लिटोर्जेः ।
५८ विभाषा चेः ।
५९ न क्वादेः ।
६० अजिव्रज्योश्च ।
६१ भुजन्युब्जौ पाण्युपतापयोः ।
६२ प्रयाजानुयाजौ यज्ञाङ्गे ।
६३ वञ्चेर्गतौ ।
६४ ओक उचः के ।
६५ ण्य आवश्यके ।
६६ यजयाचरुचप्रवचर्चश्च ।

* त्यजेश्च ।
६७ वचोऽशब्दसंज्ञायाम् ।
६८ प्रयोज्यनियोज्यौ शक्यार्थे ।
६९ भोज्यं भक्ष्ये ।
७० घोर्लोपो लेटि वा ।
७१ ओतः श्यनि ।
७२ क्सस्याचि ।
७३ लुग्वा दुहदिहलिहगुहामात्मनेपदे दन्त्ये ।
७४ शमामष्टानां दीर्घः श्यनि ।
७५ ष्ठिवुक्लमुचमां शिति ।
७६ क्रमः परस्मैपदेषु ।
* आङि चम इति वक्तव्यम् ।
७७ इषगमियमां छः ।
७८ पाघ्राध्मास्थाम्नादाण्दृश्यर्तिसर्तिशदसदां पिबजिघ्रधमतिष्ठमनयच्छपश्यर्छधौशीयसीदाः ।
७९ ज्ञाजनोर्जा ।
८० प्वादीनां ह्रस्वः ।
८१ मीनातेर्निगमे ।
८२ सिदेर्गुणः ।
८३ जुसि च ।
८४ सार्वधातुकार्धधातुकयोः ।
८५ जाग्रोऽविचिण्णल्ङित्सु ।
८६ पुगन्तलघूपधस्य च ।
८७ नाभ्यस्तस्याचि पिति सार्वधातुके ।
* बहुलं छन्दसीति वक्तव्यम् ।
८८ भूसुवोस्तिङि ।
८९ उतो वृद्धिर्लुकि हलि ।
९० ऊर्णोतेर्विभाषा ।
९१ गुणोऽपृक्ते ।
९२ तृणह इम् ।
९३ ब्रुव ईट् ।
९४ यङो वा ।
९५ तुरुस्तुशम्यमः सार्वधातुके
९६ अस्तिसिचोऽपृक्ते ।
९७ बहुलं छन्दसि ।
९८ रुदश्च पञ्चभ्यः ।
९९ अड्गार्ग्यगालवयोः ।
१०० अदः सर्वेषाम् ।
१०१ अतो दीर्घो यञि ।
१०२ सुपि च ।
१०३ बहुवचने झल्येत् ।
१०४ ओसि च ।
१०५ आङि चापः ।
१०६ सम्बुद्धौ च ।
१०७ अम्बार्थनद्योर्ह्रस्वः ।
१०८ ह्रस्वस्य गुणः ।
१०९ जसि च ।
११० ऋतो ङिसर्वनामस्थानयोः ।
१११ घेर्ङिति ।
११२ आण्नद्याः ।
११३ याडापः ।
११४ सर्वनाम्नः स्याड्ढ्रस्वश्च ।
११५ विभाषा द्वितीयातृतीयाभ्याम् ।
११६ ङेराम्नद्याम्नीभ्यः ।

११७ इदुद्भ्याम् ।
११८ औत् ।
११९ अच्च घेः ।
१२० आङो नाऽस्त्रियाम् ।

चतुर्थः पादः ।

१ णौ चङ्युपधाया ह्रस्वः ।
२ नाग्लोपिशास्वृदिताम् ।
३ भ्राजभासभाषदीपजीवमील-
पीडामन्यतरस्याम् ।
* काण्यादीनां वेति वक्तव्यम् ।
४ लोपः पिबतेरीच्चाभ्यासस्य ।
५ तिष्ठतेरित् ।
६ जिघ्रतेर्वा ।
७ उर्ऋत् ।
८ नित्यं छन्दसि ।
९ दयतेर्दिगि लिटि ।
* दिग्यादेशेन द्वित्वबाधनमिष्यते ।
१० ऋतश्च संयोगादेर्गुणः ।
११ ऋच्छत्यॄताम् ।
१२ शॄदॄप्रां ह्रस्वो वा ।
१३ केऽणः ।
१४ न कपि ।
१५ आपोऽन्यतरस्याम् ।
१६ ऋदृशोऽङि गुणः ।
१७ अस्यतेस्थुक् ।
१८ श्वयतेरः ।
१९ पतः पुम् ।
२० वच उम् ।
२१ शीङः सार्वधातुके गुणः ।
२२ अयङ्यि क्ङिति ।
२३ उपसर्गाद्ध्रस्व ऊहतेः ।
२४ एतेर्लिङि ।
२५ अकृत्सार्वधातुकयोर्दीर्घः ।
२६ च्वौ च ।
२७ रीङृतः ।
२८ रिङ् शयग्लिङ्क्षु ।
२९ गुणोऽर्तिसंयोगाद्योः ।
३० यङि च ।
* हन्तेर्हिंसायां यङि घ्नीभावो वाच्यः ।
३१ ई घ्राध्मोः ।
३२ अस्य च्वौ ।
३३ क्यचि च ।
३४ अशनायोदन्यधनाया बुभुक्षा-
पिपासागर्धेषु ।
३५ न च्छन्दस्यपुत्रस्य ।
* अपुत्रादीनामिति वक्तव्यम् ।
३६ दुरस्युर्द्रविणस्युर्वृषण्यति
रिषण्यति ।
३७ अश्वाघस्यात् ।
३८ देवसुम्नयोर्यजुषि काठके ।
३९ कव्यध्वरपृतनस्यर्चि लोपः ।
४० द्यतिस्यतिमास्थामित्ति किति ।
४१ शाच्छोरन्यतरस्याम् ।
* श्यतेरित्वं व्रते नित्यमिति वक्तव्यम् ।
४२ दधातेर्हिः ।
४३ जहातेश्च क्त्वि ।
४४ विभाषा छन्दसि ।

४५ सुधित वसुधित नेमधित धिष्व-धिषीय च ।
४६ दो दद्घोः ।
४७ अच उपसर्गात्तः ।
४८ अपो भि ।
* मासश्छन्दसीति वक्तव्यम् ।
* स्ववस्स्वतवसोर्मास उषसश्च त इष्यते ।
४९ सः स्यार्धधातुके ।
५० तासस्त्योर्लोपः ।
५१ रि च ।
५२ ह एति ।
५३ यीवर्णयोर्दीधीवेव्योः ।
५४ सनि मीमाघुरभलभशकपत-पदामच इस् ।
* राधो हिंसायां सनीस् वाच्यः ।
५५ आप्ज्ञप्यृधामीत् ।
५६ दम्भ इच्च ।
५७ मुचोऽकर्मकस्य गुणो वा ।
५८ अत्र लोपोऽभ्यासस्य ।
५९ ह्रस्वः ।
६० हलादिः शेषः ।
६१ शर्पूर्वाः खयः ।
६२ कुहोश्चुः ।
६३ न कवतेर्यङि ।
६४ कृषेश्छन्दसि ।
६५ दाधर्तिदर्धर्तिदर्धर्षिबोभूतुतेतिक्तेऽलर्ष्यापनीफणत्संसनिष्यदत्करिक्रत्कनिक्रदद्भरिभ्रद्दविध्वतोदविद्युतत्तरित्रतःसरीसृपतंवरीवृजन्मर्मृज्यागनीगन्तीति च ।
६६ उरत् ।
६७ द्युतिस्वाप्योः सम्प्रसारणम् ।
६८ व्यथो लिटि ।
६९ दीर्घ इणः किति ।
७० अत आदेः ।
७१ तस्मान्नुड् द्विहलः ।
७२ अश्नोतेश्च ।
७३ भवतेरः ।
७४ ससूवेति निगमे ।
७५ निजां त्रयाणां गुणः श्लौ ।
७६ भृञामित् ।
७७ अर्तिपिपर्त्योश्च ।
७८ बहुलं छन्दसि ।
७९ सन्यतः ।
८० ओः पुयण्ज्यपरे ।
८१ स्रवतिशृणोतिद्रवतिप्रवतिप्लवतिच्यवतीनां वा ।
८२ गुणो यङ्लुकोः ।
८३ दीर्घोऽकितः ।
८४ नीग्वञ्चुस्रंसुध्वंसुभ्रंसुकसपतपदस्कन्दाम् ।
८५ नुगतोऽनुनासिकान्तस्य ।
८६ जपजभदहदशभञ्जपशां च ।
८७ चरफलोश्च ।
८८ उत्परस्यातः ।
८९ ति च ।
९० रीगृदुपधस्य च ।

* रीगृत्वत इति वक्तव्यम् ।
९१ रुग्रिकौ च लुकि ।
९२ ऋतश्च ।
९३ सन्वल्लघुनि चङ्परेऽनग्लोपे ।
९४ दीर्घो लघोः ।
९५ अत्स्मृदृत्वरप्रथम्रदस्तृस्पशाम् ।
९६ विभाषा वेष्टिचेष्ट्योः ।
९७ ई च गणः ।

अष्टमोऽध्यायः ।

प्रथमः पादः ।

१ सर्वस्य द्वे ।
२ तस्य परमाम्रेडितम् ।
३ अनुदात्तं च ।
४ नित्यवीप्सयोः ।
५ परेर्वर्जने ।
* परेर्वर्जने वा वचनम् ।
६ प्रसमुपोदः पादपूरणे ।
७ उपर्यध्यधसः सामीप्ये ।
८ वाक्यादेरामन्त्रितस्यासूयाऽसंमतिकोपकुत्सनभर्त्सनेषु ।
९ एकं बहुव्रीहिवत् ।
१० आबाधे च ।
११ कर्मधारयवदुत्तरेषु ।
१२ प्रकारे गुणवचनस्य ।
* आनुपूर्व्ये द्वे वाच्ये ।
* क्रियासमभिहारे च ।
* डाचि विवक्षिते द्वे बहुलम् ।
* स्त्रीनपुंसकयोरुत्तरपदस्थाया विभक्तेराम्भावो वा वक्तव्यः ।
१३ अकृच्छ्रे प्रियसुखयोरन्यतरस्याम् ।
१४ यथास्वे यथायथम् ।
१५ द्वन्द्वं रहस्यमर्यादावचनव्युत्क्रमणयज्ञपात्रप्रयोगाभिव्यक्तिषु ।
१६ पदस्य ।
१७ पदात् ।
१८ अनुदात्तं सर्वमपादादौ ।
* समानवाक्ये निघातयुष्मदस्मदादेशा वक्तव्याः ।
१९ आमन्त्रितस्य च ।
२० युष्मदस्मदोः षष्ठीचतुर्थीद्वितीयास्थयोर्वांनावौ ।
२१ बहुवचनस्य वस्नसौ ।
२२ तेमयावेकवचनस्य ।
२३ त्वामौ द्वितीयायाः ।
२४ न चवाहाहैवयुक्ते ।
२५ पश्यार्थैश्चानालोचने ।
२६ सपूर्वायाः प्रथमाया विभाषा ।
२७ तिङो गोत्रादीनि कुत्सनाभीक्ष्ण्ययोः ।
२८ तिङ्ङतिङः ।
२९ न लुट् ।

३० निपातैर्यद्यदिहन्तकुविन्नेच्चेच्चण्कच्चिद्यत्रयुक्तम् ।
३१ नह प्रत्यारम्भे ।
३२ सत्यं प्रश्ने ।
३३ अङ्गाप्रातिलोम्ये ।
३४ हि च ।
३५ छन्दस्यनेकमपि साकाङ्क्षम् ।
३६ यावद्यथाभ्याम् ।
३७ पूजायां नानन्तरम् ।
३८ उपसर्गव्यपेतं च ।
३९ तुपश्यपश्यताहैः पूजायाम् ।
४० अहो च ।
४१ शेषे विभाषा ।
४२ पुरा च परीप्सायाम् ।
४३ नन्वित्यनुज्ञैषणायाम् ।
४४ किं क्रियाप्रश्नेऽनुपसर्गमप्रतिषिद्धम् ।
४५ लोपे विभाषा ।
४६ एहिमन्ये प्रहासे लृट् ।
४७ जात्वपूर्वम् ।
४८ किंवृत्तं च चिदुत्तरम् ।
४९ आहो उताहो चानन्तरम् ।
५० शेषे विभाषा ।
५१ गत्यर्थलोटा लृण्न चेत्कारकं सर्वान्यत् ।
५२ लोट् च ।
५३ विभाषितं सोपसर्गमनुत्तमम् ।
५४ हन्त च ।
५५ आम एकान्तरमामन्त्रितमनन्तिके ।
५६ यद्धितुपरं छन्दसि ।
५७ चनचिदिवगोत्रादितद्धिताम्रेडितेष्वगतेः ।
५८ चादिषु च ।
५९ चवायोगे प्रथमा ।
६० हेति क्षियायाम् ।
६१ अहेति विनियोगे च ।
६२ चाहलोप एवेत्यवधारणम् ।
६३ चादिलोपे विभाषा ।
६४ वैवावेति च च्छन्दसि ।
६५ एकान्याभ्यां समर्थाभ्याम् ।
६६ यद्वृत्तान्नित्यम् ।
* अत्र व्यवहिते कार्यमिष्यते ।
६७ पूजनात्पूजितमनुदात्तं काष्ठादिभ्यः ।
६८ सगतिरपि तिङ् ।
* गतिग्रहणे उपसर्गग्रहणमिष्यते ।
६९ कुत्सने च सुप्यगोत्रादौ ।
* क्रियाकुत्सन इति वाच्यम् ।
* पूतिश्चानुबन्ध इति वाच्यम् ।
* वा बह्वर्थमनुदात्तमिति वाच्यम् ।
७० गतिर्गतौ ।
७१ तिङि चोदात्तवति ।
७२ आमन्त्रितं पूर्वमविद्यमानवत् ।
७३ नामन्त्रिते समानाधिकरणे सामान्यवचनम् ।
७४ विभाषितं विशेषवचने ।
(* बहुवचनमित्यपि भाष्यम् ।)

द्वितीयः पादः ।

१ पूर्वत्रासिद्धम् ।
* पूर्वत्रासिद्धीयमद्विर्वचने ।
२ नलोपः सुप्स्वरसंज्ञातुग्विधिषु कृति ।
३ न मुने ।
४ उदात्तस्वरितयोर्यणः स्वरितोऽनुदात्तस्य ।
५ एकादेश उदात्तेनोदात्तः ।
६ स्वरितो वाऽनुदात्ते पदादौ ।
७ नलोपः प्रातिपदिकान्तस्य ।
* अह्नो नलोपप्रतिषेधः ।
८ न ङिसंबुद्ध्योः ।
* ङावुत्तरपदे प्रतिषेधः ।
९ मादुपधायाश्च मतोर्वोऽयवादिभ्यः ।
१० झयः ।
११ संज्ञायाम् ।
१२ आसन्दीवदष्ठीवच्चक्रीवत्कक्षीवद्रुमण्वच्चर्मण्वती ।
१३ उदन्वानुदधौ च ।
१४ राजन्वान्सौराज्ये ।
१५ छन्दसीरः ।
१६ अनो नुट् ।
१७ नाद्घस्य ।
* भूरिदाव्नस्तुड्वाच्यः ।
* ईद्रथिनः ।
१८ कृपो रो लः ।
* वालमूललघ्वलमङ्गुलीनां वालोरमापद्यत इति वाच्यम् ।
* कपिलकादीनां संज्ञाच्छन्दसोर्वेति वाच्यम् ।
१९ उपसर्गस्यायतौ ।
२० ग्रो यङि ।
२१ अचि विभाषा ।
२२ परेश्च घाङ्कयोः ।
* घ इति स्वरूपस्य ग्रहणम् ।
* योगे चेति वाच्यम् ।
२३ संयोगान्तस्य लोपः ।
* यणः प्रतिषेधो वाच्यः ।
२४ रात्सस्य ।
२५ धि च ।
* सन्दीति वक्तव्यम् ।
२६ झलो झलि ।
२७ ह्रस्वादङ्गात् ।
२८ इट ईटि ।
२९ स्कोः संयोगाद्योरन्ते च ।
३० चोः कुः ।
३१ हो ढः ।
३२ दादेर्धातोर्घः ।
३३ वा द्रुहमुहष्णुहष्णिहाम् ।
३४ नहो धः ।
३५ आहस्थः ।
३६ व्रश्चभ्रस्जसृजमृजयजराजभ्राजच्छशां षः ।
३७ एकाचो बशो भष् झषन्तस्य स्ध्वोः ।

३८ दधस्तथोश्च ।
३९ झलां जशोऽन्ते ।
४० झषस्तथोर्धोऽधः ।
४१ षढोः कः सि ।
४२ रदाभ्यां निष्ठातो नः पूर्वस्य च दः ।
४३ संयोगादेरातो धातोर्यण्वतः ।
४४ ल्वादिभ्यः ।
* ऋल्वादिभ्यः क्तिन्निष्ठावद्वाच्यः ।
* दुग्वोर्दीर्घश्च ।
* पूञो विनाशे ।
* सिनोतेर्ग्रासकर्मकर्तृकस्य ।
४५ ओदितश्च ।
४६ क्षियो दीर्घात् ।
४७ श्योऽस्पर्शे ।
४८ अञ्चोऽनपादाने ।
४९ दिवोऽविजिगीषायाम् ।
५० निर्वाणोऽवाते ।
५१ शुषः कः ।
५२ पचो वः ।
५३ क्षायो मः ।
५४ प्रस्त्योऽन्यतरस्याम् ।
५५ अनुपसर्गात्फुल्लक्षीबकृशोल्लाघाः ।
* उत्फुल्लसम्फुल्लयोरुपसङ्ख्यानम् ।
५६ नुदविदोन्दत्राघ्राह्रीभ्योऽन्यतरस्याम् ।
५७ न ध्याख्यापॄमूर्छिमदाम् ।
५८ वित्तो भोगप्रत्यययोः ।
५९ भित्तं शकलम् ।
६० ऋणमाधमर्ण्ये ।
६१ नसत्तनिषत्तानुत्तप्रतूर्तसूर्तगूर्तानि च्छन्दसि ।
६२ क्विन्प्रत्ययस्य कुः ।
६३ नशेर्वा ।
६४ मो नो धातोः ।
६५ म्वोश्च ।
६६ ससजुषो रुः ।
६७ अवयाः श्वेतवाः पुरोडाश्च ।
६८ अहन् ।
* रूपरात्रिरथन्तरेषु रुत्वं वाच्यम् ।
६९ रोऽसुपि ।
७० अम्नरूधरवरित्युभयथा छन्दसि ।
* अहरादीनां पत्यादिषु वा रेफः ।
७१ भुवश्च महाव्याहृतेः ।
७२ वसुस्रंसुध्वंस्वनडुहां दः ।
७३ तिप्यनस्तेः ।
७४ सिपि धातो रुर्वा ।
७५ दश्च ।
७६ र्वोरुपधाया दीर्घ इकः ।
७७ हलि च ।
७८ उपधायां च ।
७९ न भकुर्छुराम् ।
८० अदसोऽसेर्दादु दो मः ।
८१ एत ईद्बहुवचने ।
८२ वाक्यस्य टेः प्लुत उदात्तः ।
८३ प्रत्यभिवादेऽशूद्रे ।

* स्त्रियाश्च ।
* भो राजन्यविशां वेति वाच्यम् ।
८४ दूराद्धूते च ।
८५ हैहेप्रयोगे हैहयोः ।
८६ गुरोरनृतोऽनन्त्यस्याप्येकैकस्य प्राचाम् ।
८७ ओमभ्यादाने ।
८८ ये यज्ञकर्मणि ।
८९ प्रणवष्टेः ।
९० याज्यान्तः ।
९१ ब्रूहिप्रेष्यश्रौषड्वौषडावहानामादेः ।
९२ अग्नीत्प्रेषणे परस्य च ।
९३ विभाषा पृष्टप्रतिवचने हेः ।
९४ निगृह्यानुयोगे च ।
९५ आम्रेडितं भर्त्सने ।
* भर्त्सने पर्यायेणेति वक्तव्यम् ।
९६ अङ्गयुक्तं तिङाकाङ्क्षम् ।
९७ विचार्यमाणानाम् ।
९८ पूर्वं तु भाषायाम् ।
९९ प्रतिश्रवणे च ।
१०० अनुदात्तं प्रश्नान्ताभिपूजितयोः ।
१०१ चिदिति चोपमार्थे प्रयुज्यमाने ।
१०२ उपरिस्विदासीदिति च ।
१०३ स्वरितमाम्रेडितेऽसूयासंमतिकोपकुत्सनेषु ।
१०४ क्षियाशीःप्रैषेषु तिङाकाङ्क्षम् ।
१०५ अनन्त्यस्यापि प्रश्नाख्यानयोः ।
१०६ प्लुतावैच इदुतौ ।
१०७ एचोऽप्रगृह्यस्यादूराद्धूते पूर्वस्यार्धस्यादुत्तरस्येदुतौ ।
* प्रश्नान्ताभिपूजितविचार्यमाणप्रत्यभिवादनयाज्यान्तेष्वेव ।
* पदान्तग्रहणं कर्तव्यम् ।
* आमन्त्रिते छन्दसि प्लुतविकारोऽयं वक्तव्यः ।
१०८ तयोर्य्वावचि संहितायाम् ।

तृतीयः पादः ।

१ मतुवसो रु सम्बुद्धौ छन्दसि ।
* वन उपसङ्ख्यानम् ।
* विभाषाभवद्भगवदघवतामोच्चावस्य छन्दसि भाषायां च ।
२ अत्रानुनासिकः पूर्वस्य तु वा ।
३ आतोऽटि नित्यम् ।
४ अनुनासिकात्परोऽनुस्वारः ।
५ समः सुटि ।
* संपुङ्कानां सो वक्तव्यः ।
६ पुमः खय्यम्परे ।
७ नश्छव्यप्रशान् ।
८ उभयथर्क्षु ।
९ दीर्घादटि समानपादे ।
१० नॄन्पे ।
११ स्वतवान्पायौ ।
१२ कानाम्रेडिते ।
१३ ढो ढे लोपः ।

१४ रो रि।
१५ खरवसानयोर्विसर्जनीयः।
* (विसर्जनीयोऽनुत्तरपदे)।
१६ रोः सुपि।
१७ भोभगोअघोअपूर्वस्य योऽशि।
१८ व्योर्लघुप्रयत्नतरः शाकटायनस्य।
१९ लोपः शाकल्यस्य।
२० ओतो गार्ग्यस्य।
२१ उञि च पदे।
२२ हलि सर्वेषाम्।
२३ मोऽनुस्वारः।
२४ नश्चापदान्तस्य झलि।
२५ मो राजि समः क्वौ।
२६ हे मपरे वा।
* यवलपरे यवला वेति वक्तव्यम्।
२७ नपरे नः।
२८ ङ्णोः कुक्टुक् शरि।
२९ डः सि धुट्।
३० नश्च।
३१ शि तुक्।
३२ ङमो ह्रस्वादचि ङमुण्नित्यम्।
३३ मय उञो वो वा।
३४ विसर्जनीयस्य सः।
३५ शर्परे विसर्जनीयः।
३६ वा शरि।
* खर्परे शरि वा विसर्गलोपो वक्तव्यः।
३७ कुप्वोः ≍क ≍पौ च।
३८ सोऽपदादौ।
* पाशकल्पककाम्येष्विति वाच्यम्।
* अनव्ययस्येति वाच्यम्।
* काम्ये रोरेवेति वाच्यम्।
३९ इणः षः।
४० नमस्पुरसोर्गत्योः।
४१ इदुदुपधस्य चाप्रत्ययस्य।
* मुहुसः प्रतिषेधः।
४२ तिरसोऽन्यतरस्याम्।
४३ द्विस्त्रिश्चतुरिति कृत्वोऽर्थे।
४४ इसुसोः सामर्थ्ये।
४५ नित्यं समासेऽनुत्तरपदस्थस्य
४६ अतः कृकमिकंसकुम्भपात्रकुशाकर्णीष्वनव्ययस्य।
४७ अधःशिरसी पदे।
४८ कस्कादिषु च।
४९ छन्दसि वाऽप्राम्रेडितयोः।
५० कःकरत्करतिकृधिकृतेष्वनदितेः।
५१ पञ्चम्याः परावध्यर्थे।
५२ पातौ च बहुलम्।
५३ षष्ठ्याः पतिपुत्रपृष्ठपारपदपयस्पोषेषु।
५४ इडाया वा।
५५ अपदान्तस्य मूर्धन्यः।
५६ सहेः साडः सः।
५७ इण्कोः।
५८ नुम्विसर्जनीयशर्व्यवायेऽपि।
५९ आदेशप्रत्यययोः।
६० शासिवसिघसीनां च।

६१ स्तौतिण्योरेव षण्यभ्यासात् ।
६२ सः स्विदिस्वदिसहीनां च ।
६३ प्राक्सितादड्व्यवायेऽपि ।
६४ स्थादिष्वभ्यासेन चाभ्यासस्य ।
६५ उपसर्गात्सुनोतिसुवतिस्यतिस्तौतिस्तोभतिस्थासेनयसेधसिचसञ्जस्वञ्जाम् ।
६६ सदिरप्रतेः ।
६७ स्तन्भेः ।
६८ अवाच्चालम्बनाविदूर्ययोः ।
६९ वेश्च स्वनो भोजने ।
७० परिनिविभ्यः सेवसितसयसिवुसहसुट्स्तुस्वञ्जाम् ।
७१ सिवादीनां वाऽड्व्यवायेऽपि ।
७२ अनुविपर्यभिनिभ्यः स्यन्दतेरप्राणिषु ।
७३ वेः स्कन्देरनिष्ठायाम् ।
७४ परेश्च ।
७५ परिस्कन्दः प्राच्यभरतेषु ।
७६ स्फुरतिस्फुलत्योर्निर्निविभ्यः ।
७७ वेः स्कभ्नातेर्नित्यम् ।
७८ इणःषीध्वंलुङ्लिटां धोऽङ्गात् ।
७९ विभाषेटः ।
८० समासेऽङ्गुलेः सङ्गः ।
८१ भीरोः स्थानम् ।
८२ अग्नेः स्तुत्स्तोमसोमाः ।
८३ ज्योतिरायुषः स्तोमः ।
८४ मातृपितृभ्यां स्वसा ।
८५ मातुःपितुर्भ्यामन्यतरस्याम् ।
८६ अभिनिसः स्तनः शब्दसंज्ञायाम् ।
८७ उपसर्गप्रादुर्भ्यामस्तिर्यच्परः ।
८८ सुविनिर्दुर्भ्यः सुपिसूतिसमाः ।
८९ निनदीभ्यां स्नातेः कौशले ।
९० सूत्रं प्रतिष्णातम् ।
९१ कपिष्ठलो गोत्रे ।
९२ प्रष्ठोऽग्रगामिनि ।
९३ वृक्षासनयोर्विष्टरः ।
९४ छन्दोनाम्नि च ।
९५ गवियुधिभ्यां स्थिरः ।
९६ विकुशमिपरिभ्यः स्थलम् ।
९७ अम्बाम्बगोभूमिसव्येऽपद्वित्रिकुशेकुशङ्क्वङ्गुमञ्जिपुञ्जिपरमेबर्हिर्दिव्यग्निभ्यः स्थः ।
* स्थास्थिन्स्थृणामिति वक्तव्यम् ।
९८ सुषामादिषु च ।
९९ एति संज्ञायामगात् ।
१०० नक्षत्राद्वा ।
१०१ ह्रस्वात्तादौ तद्धिते ।
१०२ निसस्तपतावनासेवने ।

१०३ युष्मत्तत्ततक्षुष्वन्तः पादम् ।
१०४ यजुष्येकेषाम् ।
१०५ तुतस्तोमयोश्छन्दसि ।
१०६ पूर्वपदात् ।
१०७ सुञः ।
१०८ सनोतेरनः ।
१०९ सहेः पृतनर्ताभ्यां च ।
११० न रपरसृपिसृजिस्पृशिस्पृहिसवनादीनाम् ।
१११ सात्पदाद्योः ।
११२ सिचो यङि ।
११३ सेधतेर्गतौ ।
११४ प्रतिस्तब्धनिस्तब्धौ च ।
११५ सोढः ।
११६ स्तम्भुसिवुसहां चङि ।
११७ सुनोतेः स्यसनोः ।
११८ सदेः परस्य लिटि ।
* स्वञ्जेरुपसङ्ख्यानम् ।
११९ निव्यभिभ्योऽड्व्यवाये वा छन्दसि ।

चतुर्थः पादः ।

१ रषाभ्यां नो णः समानपदे ।
* ऋवर्णान्नस्य णत्वं वाच्यम् ।
२ अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि ।
३ पूर्वपदात्संज्ञायामगः ।
४ वनं पुरगामिश्रकासिध्रकासारिकाकोटराग्रेभ्यः ।
५ प्रनिरन्तःशरेक्षुप्लक्षाम्रकार्ष्यखदिरपीयूक्षाभ्योऽसंज्ञायामपि ।
६ विभाषौषधिवनस्पतिभ्यः ।
* द्व्यच्त्र्यज्भ्यामेव ।
* इरिकादिभ्यः प्रतिषेधो वक्तव्यः ।
७ अह्नोऽदन्तात् ।
८ वाहनमाहितात् ।
९ पानं देशे ।
१० वा भावकरणयोः ।
* गिरिनद्यादीनां वा ।
११ प्रातिपदिकान्तनुम्विभक्तिषु च ।
* युवादेर्न ।
१२ एकाजुत्तरपदे णः ।
१३ कुमति च ।
१४ उपसर्गादसमासेऽपि णोपदेशस्य ।
१५ हिनु मीना ।
१६ आनि लोट् ।
१७ नेर्गदनदपतपदघुमास्यतिहन्तियातिवातिद्रातिप्सातिवपतिवहतिशाम्यतिचिनोतिदेग्धिषु च ।
१८ शेषे विभाषाऽकखादावषान्त उपदेशे ।

१९ अनितेः ।
२० अन्तः ।
२१ उभौ साभ्यासस्य ।
२२ हन्तेरत्पूर्वस्य ।
२३ वमोर्वा ।
२४ अन्तरदेशे ।
२५ अयनं च ।
२६ छन्दस्यृदवग्रहात् ।
२७ नश्च धातुस्थोरुषुभ्यः ।
२८ उपसर्गादनोत्परः ।
२९ कृत्यचः ।
* निर्विण्णस्योपसङ्ख्यानम् ।
३० णेर्विभाषा ।
३१ हलश्चेजुपधात् ।
३२ इजादेः सनुमः ।
३३ वा निंसनिक्षनिन्दाम् ।
३४ न भाभूपूकमिगमिप्यायीवेपाम् ।
* पूञ एवेह ग्रहणमिष्यते ।
* ण्यन्तभादीनामुपसङ्ख्यानम् ।
३५ षात्पदान्तात् ।
३६ नशेः षान्तस्य ।
३७ पदान्तस्य ।
३८ पदव्यवायेऽपि ।
* अतद्धित इति वाच्यम् ।
३९ क्षुभ्नादिषु च ।
* अग्रग्रामाभ्यान्नयतेर्णो वाच्यः ।
४० स्तोः श्चुना श्चुः ।
* श्चुत्वं धुटि सिद्धं वाच्यम् ।
४१ ष्टुना ष्टुः ।
४२ न पदान्ताट्टोरनाम् ।
* अनाम्नवतिनगरीणामिति वक्तव्यम् ।
४३ तोः षि ।
४४ शात् ।
४५ यरोऽनुनासिकेऽनुनासिको वा ।
* प्रत्यये भाषायां नित्यम् । 1175
४६ अचो रहाभ्यां द्वे ।
४७ अनचि च ।
* यणो मयो द्वे वाच्ये ।
४८ नादिन्याक्रोशे पुत्रस्य ।
* तत्परे च ।
* वा हतजग्धयोः ।
* चयो द्वितीयाश्शरि पौष्करसादेरिति वाच्यम् ।
४९ शरोऽचि ।
५० त्रिप्रभृतिषु शाकटायनस्य ।
५१ सर्वत्र शाकल्यस्य ।
५२ दीर्घादाचार्याणाम् ।
५३ झलां जश्झशि ।
५४ अभ्यासे चर्च ।
५५ खरि च ।
५६ वाऽवसाने ।
५७ अणोऽप्रगृह्यस्यानुनासिकः ।

५८ अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः ।
५९ वा पदान्तस्य ।
६० तोर्लि ।
६१ उदः स्थास्तम्भोः पूर्वस्य ।
६२ झयो होऽन्यतरस्याम् ।
६३ शश्छोऽटि ।
* छत्वममीति वाच्यम् ।
६४ हलो यमां यमि लोपः ।
६५ झरो झरि सवर्णे ।
६६ उदात्तादनुदात्तस्य स्वरितः ।
६७ नोदात्तस्वरितोदयमगार्ग्यकाश्यपगालवानाम् ।
६८ अ अ ।

समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

1175